

**GESTALT KURAMININ KÜBİZM AKIMI İLE BİRLEŞTİRİLEREK
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE UYGULANMASI**

Nermin Karakaş

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EYLÜL, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 1(Bir) yıl sonra tezdten fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Nermin
Soyadı : Karakaş
Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi : ..../09/2019

TEZİN

Türkçe Adı : Gestalt Kuramının Kübizm Akımı ile Birleştirilerek
Görsel Sanatlar Dersinde Uygulanması

İngilizce Adı : Application of gestalt theory in visual arts course by combining
cubism

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Nermin KARAKAŞ

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Nermin Karakaş tarafından hazırlanan “Gestalt Kuramının Kübizm Akımı ile Birleştirilerek Görsel Sanatlar Dersinde Uygulanması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Nur GÖKBULUT

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi .....

Başkan: Doç. Dr. Güzin ALTAN AYRANCIOĞLU

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Selin GÜNEŞTAN

Görsel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, MGÜ.Üniversitesi .....

Tez Savunma Tarihi : 12/09/2019

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü .....

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince akademik bilgi ve tecrübesini benimle paylaşarak önemli görüş ve önerileriyle araştırmanın ilerlemesini sağlayan kıymetli hocam tez danışmanım sayın Prof. Nur Gökbulut’a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Hayatımın her aşamasında yanımda olan, desteğiyle bana güç veren sevgili anneme sonsuz teşekkür ederim.

Nermin KARAKAŞ

**GESTALT KURAMININ KÜBİZM AKIMI İLE BİRLEŞTİRİLEREK
GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE UYGULANMASI
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Nermin Karakaş
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Eylül 2019**

ÖZ

Bu araştırmada, görsel sanatlar eğitimi dersinde Gestalt ilkelerinden ve kübizm sanat akımından yararlanılıp, görsel algı ile görsel bellek, ve yaratıcılık üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yapılan etkinliklerle alt problemler incelenmiştir. Bu çalışma nitel bir araştırma olup, deneysel araştırma desenlerinden tek gruplu deneysel desen yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu soyut düşünebilme yeteneği gelişmiş Ankara il sınırları içinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi Toygar Börekçi Ortaokulunun, 7. sınıf şubelerinden random olarak seçilen 30 öğrencilik tek grup oluşturmaktadır. Araştırmada, alt problemlere yönelik çalışma gurubu üzerinde ön uygulama ve son uygulama şeklinde iki farklı uygulama yapılmıştır. Bu uygulamalar sonucunda elde edilen görsel dokümanlar, içerik analizi ile yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlarda, çoğunlukla öğrencilerin, belli bir bütünlük içerisinde olan, sade, somut biçimleri resimlerine aktardıkları gözlenmiştir. Öneriler kısmında çalışma sonucu elde edilen sonuçlara bağlı olarak, alanda yapılacak çalışmalara dönük öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Gestalt Kuramı, görsel algı, görsel bellek, yaratıcılık, kübizm
Sayfa Adedi : xiv+111
Danışman : Prof. Nur Gökbulut

**APPLICATION OF GESTALT THEORY VISUAL ARTS COURSE BY
COMBINING WITH CUBIZM CURRENT
(M.S. Thesis)**

**Nermin Karakaş
GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
September 2019**

ABSTRACT

In this study, Gestalt principles and Cubism art movement were used in visual arts education course and their effects on visual perception and visual memory and creativity were investigated. For this purpose, sub-problems were examined with the activities carried out. This study is a qualitative research and one-group experimental pattern method was used from experimental research patterns. The study group of the research developed the ability to think abstractly at the official Toygar Börekçi Secondary School under the Ministry of National Education, located within the borders of Ankara province, 7. it is the only group of 30 students randomly selected from class branches. In the study, two different applications were made in the form of pre-application and final application on the study group for sub-problems. The visual documents obtained as a result of these applications were interpreted by content analysis. In the results obtained, it was observed that the students often transferred simple, concrete forms with a certain integrity to their paintings. In the recommendations section, depending on the results obtained from the study, suggestions for the studies to be done in the field have been developed.

Key Words : Gestalt theory, visual perception, visual memory, creativity, cubism
Page Number : xiv+111
Supervisor : Prof. Nur GÖKBULUT

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2.1. Alt Amaçlar	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar.....	3
1.6. Tanımlar	3
1.7. İlgili Araştırmalar	4
BÖLÜM II	
KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Gestalt Psikolojisinin Tanımı	9
2.2. Gestalt Terapi Yaklaşımının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	10

2.3. Gestalt Görsel Algı Teorisi	10
2.4. Gestalt Yasaları	14
2.4.1. Şekil-Zemin İlkesi.....	14
2.4.2. Tamamlama İlkesi.....	15
2.4.3. Benzerlik İlkesi.....	16
2.4.4. Yakınlık İlkesi	16
2.4.5. Basitlik İlkesi	17
2.5. Uzaklık Derinlik ve Hareket Algısı	18
2.5.1. Phi Fenomeni.....	19
2.6. Algıda Değişmezlik	19
2.7. Görelî Büyüklük	19
2.8. Algıda Seçicilik	20
2.9. Gestalt Kuramı ve Bauhaus İlişkisi	22
2.9.1. Bauhaus'un Kuruluşu	22
2.9.2. Gestalt Psikolojisinin Bauhaus Eğitime Etkisi.....	23
2.9.3. Gestalt Kuramının Eğitime Yansıması	27
2.9.4. Gestalt Okulu	27
2.9.5. Gestalt Kuramı Kapsamında Tasarımın İncelenmesi	29
2.10. Bilgiyi İşleme Kuramı	30
2.10.1. Jean Piaget.....	30
2.10.2. On iki ile On sekiz Yaş Arasında Bilişsel Gelişim	32
2.10.3. Soyut İşlemler Dönemi	32
2.10.4. Mantık (Görünürde Doğalcılık) Dönemi (12-14 Yaş)	33
2.11. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	34
2.11.1. Türkiye'de Sanat Eğitimi.....	34
2.11.2. Algıda Öğrenmenin Rolü	35
2.11.3. Görsel Bellek.....	36
2.11.3.1. Görme Becerisinin Öğrenmeye Etkisi	37
2.11.3.2. Görsel Bellek-Görsel Algı, Öğretim İlişkisi	38
2.12. Sanatta Algı	39
2.12.1. Gözlem ve Hafıza Eğitimi	41
2.12.2. İmge ve İmgelem	42
2.13. Kübizm Sanat Akımı	44

2.13.1. Kübizm'in Felsefesi	44
2.13.2. Kübizm'de Tamamla	45
2.13.3. Analitik Kübizm ve Sentetik Kübizm.....	45
2.13.4. Kübizm ve Soyutlama.	47
BÖLÜM III	
YÖNTEM	51
3.1. Araştırmanın Modeli.....	51
3.2. Çalışma Grubu	52
3.3. Verilerin Toplanması	52
3.4. Verilerin Analizi	54
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUMLAR	55
4.1. Öğrencilerin Resimlerinin Önce ve Sonra Olarak İncelenmesi.....	55
4.2. Çalışmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri.....	89
4.2.1. Olumlu Yönleri.....	89
4.2.2. Olumsuz Yönleri	89
BÖLÜM V	
SONUÇ VE ÖNERİLER	91
5.1. Sonuç.....	91
5.2. Öneriler.....	93
KAYNAKLAR	95
EKLER.....	105
Ek 1. Öğrenci Performansları.....	106
Ek 2. Araştırma İzin Yazısı.....	111

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Düzenlenilen Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Gestalt İlkelerinin Ders Planını Uygulamaya Etkisi</i>	85
Tablo 2. <i>Oluşturulan Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Ortaya Çıkan Benzer Özellikler</i> ...	87
Tablo 3. <i>Oluşturulan Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Ortaya Çıkan Farklı Özellikler</i>	87
Tablo 4. <i>Ortaya Çıkan Benzer ve Farklı Özelliklerin Karşılaştırılması</i>	88

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Rubin vazosu	15
Şekil 2. Kanizsa üçgeni, panda	15
Şekil 3. Proximity principle	16
Şekil 4. Yakınlık ilkesi	17
Şekil 5. Basitlik ilkesi	17
Şekil 6. Müller-Lyer illüzyon.....	20
Şekil 7. Panzo illüzyonu	20
Şekil 8. Ames odası	21
Şekil 9. Hareketli görsel	21
Şekil 10. Necker küpü	22
Şekil 11. Bauhaus stairway	25
Şekil 12. Bauhaus'un Almanya'nın Weimar'daki binası	26
Şekil 13. Bauhaus Atölyesi	26
Şekil 14. Bauhaus okulunda öğrencilerin form ve kompozisyon çalışmaları	26
Şekil 15. Wassily Kandinsky, composition VIII.....	28
Şekil 16. Kafası eli ayağı ve kalbi	28
Şekil 17. Piet Mondrian	29
Şekil 18. Şekil-zemin ilişkisi.....	33
Şekil 19. Şekil-zemin ilişkisi.....	33
Şekil 20. Bir resme bakarken ki göz hareketleri	36
Şekil 21. Gündüz ve gece.....	40
Şekil 22. Renk etkisi.....	41
Şekil 23. Arcimbaldo yaz.....	41
Şekil 24. Victor vasarely vega-nor	43
Şekil 25. Pablo Picasso gitar ve şişe, kanvas tablo, Pablo Picasso	46
Şekil 26. Studio with a black vase, 1938, by Georges Brague	47
Şekil 27. Pablo Picasso, "The Bull", lithographs, 1945	48

<i>Şekil 28.</i> Capra 1946 olio e smalto musee Picasso antibes.....	49
<i>Şekil 29.</i> Relativity 1953 lithography. 294mm x 282 mm.....	49
<i>Şekil 30.</i> Serie Cubista Lucrecia Santos	53
<i>Şekil 31.</i> Roy Lichtenstein, cubist still life	53

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
t.y.	Tarih yok
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Dünyayı, duyularımız yoluyla edindiğimiz bilgilerle anlamaktayız. Görme, duyularımız içinde en önemli yere sahip olan bir yetidir. Dış dünyaya ait nesneleri algılayıp ve anlamlandırıp zihnimizde saklamamızı sağlar. 20. yy'da ortaya çıkmış Gestalt kuramı, algıları ele alan bir kuramdır. Yine bu dönemde kurulan Bauhaus okulunda Gestalt felsefesinden yararlanılmıştır. Paul Klee, Kandinsky gibi sanatçılar bu teori esaslarına göre eserler meydana getirmiştir. Gestalt kuramı mimarlık alanında da karşımıza çıkmaktadır. Özellikle temel tasarım dersinde, grafik sanatı ve reklam sektöründe, ilkelerinden yararlanılan bir kuramdır. Yine aynı yüzyılda ortaya çıkan Kübizm sanat akımının temel felsefesinde, algısal süreçler yer almaktadır. Bu noktada Gestalt kuramı ile kübizm akımının benzer bir felsefi düşünceye sahip olduğu söylenebilir.

Yaşantımızın her anında olduğu gibi, eğitimde ve özellikle Görsel Sanatlar eğitiminde, görme duyusu önemli bir yere sahiptir. “Görme konuşmadan önce gelmiştir. Çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenir” (Berger, 2004).

Görme duyusu öğrenilenler üzerinde diğer duyulara göre en etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır. Türkiye'de verilen sanat eğitimi incelendiğinde, görsel eğitim ve duyuların gelişimi açısından sanat eğitimindeki kazanımların yetersiz olduğu söylenebilir. Bu nedenle görsel algı gelişimi ile ilgili öğretim etkinliklerinin yapılmasının, bireylerin yaratıcılığının arttırılmasına katkı sağlayacağı düşünülebilir. İlköğretim Görsel sanatlar eğitimi derslerinde yapılan etkinliklerin içeriğinde çocukların görsel algı ve görsel belleklerinin gelişimine katkı sağlayacak çalışmalara yer verilmesi ve bu çalışmalarda gestalt ilkelerinin kullanılmasının faydalı olabileceği düşünülebilir.

Gelişen dünyada, birçok yeni eğitim kuramı ve farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Statik, ezbere dayalı, kalıplaşmış eğitim modelleri artık geçerliliğini yitirmiştir. Modern eğitim sisteminde kişinin duygularına, hazır bulunuşluğuna, biyolojik özelliklerine, yeterliliklerine göre şekillenen eğitim modelleri görülmektedir. Yapılandırmacı eğitim, çoklu zekâ kuramı gibi en çok kullanılan eğitim modelleri bunlara örnektir. Dışarıdan aldığımız verileri, anlamlandıran görsel algı, beynimizde saklayan ise görsel bellektir. Bu sebeple görsel sanatlar eğitimi içerisinde görme duyusunun üzerinde önemle durulması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle sanat eğitiminde duylara uygun etkinliklere ağırlık verilmelidir. Kişinin kendi deneyimleri ve zihinsel süreçleri ile öğrenmenin gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda, sanat eğitiminin öğrencilerin zihinsel ve duysal gelişimine katkı sağlaması bakımından oldukça önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Görsel sanatlar eğitiminde en önemli duyu olan görmenin geliştirilmesi kaçınılmaz olmaktadır. Sanatın duygular, deneyimler, yaşanmışlıklar ile birlikte akıl, duylar ve sezgilerin birleşimi sonucunda oluşması sebebiyle görsel algı gelişimi, görsel bellek gelişiminin üzerinde durulması gerektiği sonucuna varılmış ve bu sebeple bu araştırma çalışması ele alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Gestalt kuramı ilkelerinin ilköğretim 7. sınıf Görsel sanatlar dersinde uygulanmasının görsel algı ve görsel bellek üzerinde etkisi var mıdır? Sorusuna cevap aramaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara (alt amaçlara) cevap aranmıştır.

1.2.1. Alt Amaçlar

1. Gestalt teorisine göre, parça-bütün ilişkisinin öğrenci çalışmaları üzerinde etkisi var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır.
2. Gestalt İlkelerinden şekil-zemin ilkesinin öğrenci çalışmaları üzerinde etkisi var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır.
3. Gestalt ilkelerinin öğrenci çalışmalarında yaratıcılık üzerinde etkisi var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Görsel sanatlar eğitiminde, görsel algı gelişimini sağlayacak her tür öğretim birey açısından önem taşımaktadır. Çünkü duyular arasında öğrenmede en etkili organ gözdür ve öğrenmede de kalıcı izler bırakmaktadır. Resim sanatı eğitiminde göz ve beyin koordinasyonu yaratıcılık açısından gereklidir. Dolayısıyla algılananları görsel belleğe doğru şekilde kodlamak gerektiğinden, sanatsal eğitimde görsel öğrenme birey için önem ve gereklilik taşımaktadır. Bu sebeple de eğitimde çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

1.4. Varsayımlar

1. Bu çalışmada, Gestalt yasalarını temel alan, sanat eğitiminde kübik çalışmalar yoluyla yapılan etkinliklerin öğrenme üzerinde etkilerinin olacağı varsayılmıştır.
2. Bu araştırma ile Görsel sanatlar eğitiminde çocuğun üretici düşünme, zihinsel becerilerini geliştirme, hayal gücünü yansıtırma açısından katkı sağlayacağı varsayılmıştır.
3. Öğrencilerin görsel algılama becerilerinin geliştirilebileceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Ankara ili Keçiören ilçesi Toygar Börekçi Ortaokulu'nda 2016-2017 eğitim öğretim yılında ilköğretim ikinci kademe 7. sınıfta eğitim gören toplam 30 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırma, zaman bakımından, 40 dakikalık 5 ders ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Beaux Arts Anlayışı: Resim, heykel ve mimarlıkta her tür özgün yaratmaya karşı duran, Antikite'ye yönelik katı bir akademizmi niteler (Sözen & Tanyeli. s. 39).

Bütün öğrenme: Önce konunun geneline bakılır, sonra ayrıntılar ele alınır.(Gestalt Yaklaşımı) Bu tümenden gelimseldir (Eğitim bilimleri notları, t.y),

İmge: Dış dünyadaki nesnelerin zihinsel resim, kopya ya da tasarımı; gerçek ya da gerçekdışı bir şey ya da olgunun zihindeki tasarımı; var olan şeylerin, zihinde oluşan sureti; resimsel niteliği olan tasarım; zihnin, duyuşsal bir niteliği, ya da dış dünyada var olan

bir şeyin kopyasını, duyuşal uyananların yokluğında meydana getirmesi sürecinin ürünü olan zihinsel nesne. Zihinde bir imgenin oluşması, algı sonucunda olabileceği gibi, daha sonra bir algıyı düşünmek, çağrıştırmak, bir şeyi imgelemde kurmak yoluyla da olabilir (Cevizci, s. 206).

Konsantrasyon: Dikkat toplasını (TDK).

Metodoloji: Yöntem bilimi (TDK).

Psikoterapi: Psikoterapi, çok geniş anlamda, ruhsal yollarla yardım ve iyileştirme demektir (Öztürk. 1989).

Psişik: Psişik terimi “ruh” anlamına gelen “psişe” (eski Yunanca’da psikhe) sözcüğünün sıfatı olup, Metapsişik alanda “bedene bağlı ruha ilişkin” ya da “alışılmamış ruhsal fenomenlere ilişkin” anlamında kullanılır (<https://www.turkcebilgi.com>).

Tümdengelim: Tümdengelim genel ilkelerden hareket ederek tek tek olaylar hakkında bir yargıya ulaşma yoludur. Kısaca, genelden özele ve genelden genele uzanan düşünme biçimi olduğu söylenebilir (<http://www.felsefe.gen.tr>).

Yapısalcılık Kuramı: Zihnin işleyişini bilincin yapısına göre değerlendiren, zihinsel deneyimlerimizi gerçekleştirmemizi sağlayan temel unsurlarını duyum ve algılar olarak kabul eden ve inceleyen kurama yapısalcılık kuramı denir (<http://www.guncelpsikoloji.net>).

Zanaat: Zanaat Sermayeden çok nitelikli emeğe dayalı; Öğrenimin yanı sıra el becerisi ve ustalık gerektiren meslek<https://www.turkcebilgi.com>

1.7. İlgili Araştırmalar

Güven (1996), “Resimde görsel algılama” adlı sanatta yeterlik tezinde “Algı ve Algılama”, “Uzay - Mekân Algısı”, “Görsel Düzendeyüzeyin Algılanmasına Etki Eden Temel Özellikler”, “Çocukta Görsel Algılama ve Gelişimi” kavramlarının belirli prensiplerle olan ilişkisi, algı ile yanılmanın oluşması ve algının duyuşal ile olan bağı araştırılmıştır.

Genç (2001), “Algı Sistemleri ve Görüntü Estetiği” öncelikli olarak Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde plastik unsurların kompozisyon içinde ortaya koydukları görsel etkilerin duyuşanmasına ilişkin hazırlanmış bir makaledir.

Kaplan (2003), “Gestalt görsel algı teorilerinin Bauhaus ekolü içinde seramik temel teknikleriyle uygulanması” isimli Yüksek Lisans tezinde görsel sanatlar öğeleri olan nokta,

izgi ve lekenin Geştalt görsel algı teorileri içerisinde; seramik sanatındaki kullanımlarının değerlendirilip bu gelerin seramik teknikleriyle çamur yüzeylerde uygulanması sonucunda elde edilecek etkileri incelenmiştir.

Erdal (2006), “Gestalt kuramının grafik tasarıma etkilerinin incelenmesi” adlı Yüksek Lisans tez çalışmasının amacı grafik tasarım eğitiminde Gestalt kuramının etkilerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Gestalt kuramda algılama, algısal organizasyon yasaları ile grafik tasarım ürünleri ile olan ilişkisi, tasarım ilkeleri ve tasarım elemanları açısından ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan yöntem betimseldir. Araştırmanın evreninde grafik tasarım alanlarında gestalt etkilerinin belirlenmesi oluşturmuştur. Araştırmanın rneklemi, grafik tasarım alanlarından tipografi, amblem ve logotype tasarımlarında gestalt etkilerinin belirlenmesidir. Gestalt kuramı ilkelerinin grafik tasarımcı tarafından kullanımını algıyı olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Görener (2006), “Beş- altı yaş grubu çocuklarda yapılandırılmış görsel sanat eğitiminin görsel algılamaya etkisinin incelenmesi” isminde olan bilim uzmanlığı tezinde yapılandırılmış görsel sanat eğitim programı uygulamadan önce ve sonrası ortaya çıkan görsel algıdaki farklılık ele alınmıştır.

Ercan (2009), “Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına verilen görsel algı eğitiminin görsel-motor koordinasyon gelişimine etkisinin incelenmesi” adlı doktora tezinde deney ve kontrol grupları doğrultusunda 78 çocuğun verileri yorumlanmıştır. Araştırmada, ailelerin eğitim düzeyleri, meslekleri ile çocukların cinsiyet, yaş aralıkları da değerlendirilmiştir.

Korkutal (2010), “Resim-iş eğitimi anabilim dallarında görsel belleğin gelişimine yönelik ğretim etkinlikleri ile görsel algı ilişkileri” adlı tez çalışmasında Resim-iş eğitimi anabilim dallarında görsel algı ile görsel belleğin ilişkileri araştırılmıştır. Araştırma modeli betimseldir. Araştırmanın evrenini Türkiye’de Resim-iş ğretmeni yetiştiren niversiteler oluştırmaktadırlar.

Demirci (2010), “Görsel algı eğitiminin beş-altı yaş çocuklarının görsel algı gelişimlerine etkisi” adlı doktora tezi çalışmasında deney ve kontrol grupları oluşturulup, ön test ve son test uygulanarak çıkan puanlar arasında görsel algı gelişimi açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

Sertkan (2012), “Resim sanatında görsel algılama biçimleri açısından dinamizm” adlı yüksek lisans tezinde, Görsel sanatların sanatçının fizyolojik yapısı ve görsel algısının ilişkisi ile ortaya koyduğu çalışmanın dinamik yapısına bağlı olduğu dolayısıyla bunun için algılama, görme, gestalt kuramı, görsel unsurların, psikolojik etkileri ve temel sanat

eğitiminde görsel etkilerin bireye ve eğitimindeki eğilimleriyle zaruri sonuca varılmaya çalışılmıştır.

Kuş (2013), “Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde grafik tasarım dersi eğitime Gestalt kuramı ve ilkelerinin yansımaları” adlı Yüksek Lisans tezinde, Bauhaus okulunu ve Gestalt kuramının ortaya çıkmasını, geliştirdiği ilkeleri ve bu ilkelerin, Grafik Tasarım ürünleri üzerindeki etkileri ele alınmıştır.

Bıçakçı (2013), “Dergi kapak tasarımlarında tipografik öğelerin analizi ve görsel algı ilkelerine göre değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans tezinde tipografik öğelerin belirli olgular ve alışkanlıklar bakımından seçimi ve görsel algı ilkelerine göre analizi yapılmıştır.

Üçüncü (2013), “İki boyutlu düzlemde üç boyutluluğun sağlanmasında görsel algı etkisinin sanat eğitimi kapsamında incelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, sanat eğitiminde içerisinde görsel algı konusu incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin çalışmalarında, objeleri algılama iki boyutlu yüzeyde üç boyutluluğu sağlayabilme ve bunların arasındaki farklılık ile benzerliklerin ilişki durumları ele alınmıştır.

Yağmur (2014), “Minimal Sanatta Dan Flavin’i Gestalt Algı Kuramıyla Anlamlandırma” adlı makale çalışmasında Minimalizm sanat akımının önde gelen isimlerinden biri olan sanatçı Dan Flavin’nin Gestalt algı kuramı ile eserlerinin anlamlandırılmıştır.

Akaroğlu (2014), “Sanat eğitimi programının 6 yaş çocuklarının görsel algı düzeylerine etkisi” adlı Doktora tezinde araştırılan konu sanat eğitimi programın görsel algıyı etkileme, geliştirme ve beceriye olan katkıları nicel araştırma yöntemi ile araştırılmıştır. Deney ve Kontrol grubu oluşturularak Ön test ve son test puan ortalamalarına göre farklılıklar araştırılmıştır.

Kanmaz (2015), “Bir eğitim kurumu olarak Bauhaus’un günümüz görsel tasarım eğitimine getirileri” adlı makalede Bauhaus tasarım anlayışı örneklerle ele alınmıştır.

Sırmalı (2015), Sanat eğitimi kapsamında “Görsel Algı” ve Gestalt adlı makale çalışmasında Gestalt ilkelerini esas alarak sanat eğitimi alan bireylerin; görsel algılarını ve dokunsal algılarını geliştirmek amaçlanmıştır.

Beyoğlu (2015),” Sanat Eğitiminde Algı, Görsel Algı ve Yanılsama: Victor Vasarely’nin Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmada, Op Art akımının eserleri ile görsel algı, yanılsama Çağdaş Sanat içerisinde değerlendirilmiştir.

Ünlü (2017), “Sanat Eğitimi ve Görsel Algı” adlı makalede kişiye etki eden değişkenlerle birlikte insan algısında olan üslubu Doğu ile Batı diyalektiği içerisinde felsefi anlayışların

katkısının etkisi amaçlanmıştır. Nitel araştırma tekniği kullanılan bu çalışmada, algılama ile görsel algıya etki eden Dini yaşam biçimi, bakış açıları, kişisel nitelikler ve çevre etkisinin bulgularına ulaşılmıştır.

Ünlü (2017), “Sanat Eğitimi ve Görsel Algı” isimli makale çalışmasında, ele alınan konu kişiyi etkileyen parametreler göz önünde bulundurularak, insan algılamasındaki üslubunu Doğu-Batı diyalektiği çerçevesinde felsefi anlayışların ortaya konulmasıyla sağladığı katkılar irdelenmiştir.

Arslan (2018), “Resimdeki ışık-gölge eğitiminin 12. sınıf öğrencilerinin görsel algılama başarılarına etkisi” adlı tezinde, resim eğitiminde ışık gölge eğitiminin 12. Sınıf öğrencilerinin görsel algılama başarılarına etkileri incelenmiştir. Çalışmada ışık gölge eğitiminin önemi üzerinde durulmuştur. Sonrasında ışık gölge kullanımının resimdeki kazanımları değerlendirilmiştir. Öğrenciler görsel algının önemini anladıktan sonra sanatçıların eserlerini farklı şekilde algılama ve farklı yorumlama kabiliyeti kazanmaktadırlar. Araştırma nicel araştırmaya uygun olup, öntest-sontest deneysel ve kontrol grubu metodu uygulanmıştır. Araştırmada 34 öğrenci örneklem olarak kullanılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Gestalt Psikolojisinin Tanımı

Gestalt'ın Tanımı bir şeyin dış görünümü ve biçimi olarak ifade edilmektedir. İngilizce de karşılığı pattern olarak geçer. Ayrıca configuration da denilmektedir. Gestalt kuramı atomistik psikolojiye karşı çıkmaktadır. Atomistik psikoloji psişik durumların ayrıştırılması ile parçalarından meydana çıkarılan ruhsal unsurların çözümlendiğini savunmaktadır. Bu psikolojinin savunucuları ortaya koydukları fikirlerini desteklemek için doğa bilimlerini, fizik ve kimyayı örnek gösterirler. Buna karşın Gestalt'cular, ruhsal olaylara bütün olarak bakmaktadırlar. Atomcular önce parçadan bütüne giderken gestalt savunucuları bunun aksine bütünden parçaya giderler. Bu sebeple bu kuramın diğer bir ismi de bütünlük psikolojisi'dir (Kanad vd., 1973, s. 7).

Gestalt kelimesinin manası “biçim”, “tamamlama”, “bütünleştirmedir” Gestalt kelime anlamı itibari ile de psikoterapi de kullanıldığında bireyin kişilik olarak bütünleşmesini, hayatında yarım kalmış işlerin, tamamlanmasını sağlama amacı güder (Cüceloğlu'ndan Aktaran Balcı,1995).

Birey “Gestalt”ı tamamlamışsa, bir bütün oluşturmamışsa, tam anlamıyla şimdi ve burada olması mümkün değildir. Böylece, bireyin, şimdiye ilişkin farkındalığı da, geçmiş yaşantılarının tamamlanmamasıyla sekteye uğramıştır. Bitmemiş işler, ifade edilmemiş duyguların, ifade edilmesi ve yaşanmasına kadar sürer (Acar, 2011).

Gestalt teorisinin alt yapısında psikoanalitik kuram ve varoluşçu kuram bulunmaktadır. Bu kuramlar ile Gestalt kuramının görüşleri ile beraber, Gestalt'ın üzerinde durduğu kabul ettiği birtakım kavramlar kabul görmüştür. Algılamada bütünlük içinde nesneleri kavradığımız gibi yaşantımızda da duygularımız ve davranışlarımız bütün halindedir. Gestalt psikoloji bütünlüğün ayrı ayrı olan parçalardan farklı olduğu ilkesini savunur (Özügürlü'dan aktaran Balcı,1995).

2.2. Gestalt Terapi Yaklaşımının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Gestalt terapisi 1940'lı yıllarda Fritz (Frederick) Perls, Laura Perls ve Paul Goodman tarafından geliştirilmiştir. İlk zamanlarda bu terapinin isminin ne olması gerektiği konusunda belirsizlikler olmuştur. Fritz Perls bu terapiye “konsantrasyon” terapisi adını uygun görmüştür. Bu ismi düşünmesinin nedeni, ilk kitabı olan Ego, Açlık ve Saldırganlık ‘ta süreç ve farkındalık üstünde durmasından dolayıdır. Düşünülen diğer bir isim de “varoluşçu terapi” dir. Ancak 1940'lı yılların sonuna gelindiğinde Perls Fritz başta olmak üzere bu terapi üzerinde çalışan diğer terapistler New York'ta bir toplantı düzenleyerek bu terapinin adının “Gestalt Terapi Yaklaşımı” olmasına karar vermişlerdir. Bu ismin verilmesinin nedeni ise o yıllarda Wertheimer, Koffka ve Kohler gibi psikologların algı çalışmaları ve bütüncü bakışı benimsemeleri büyük bir etkidir.. Gestalt kelimesi Almanca bir isimdir. Ancak tam bir Türkçe karşılığı bulunmamaktadır. bu sebepten ötürü bu ismi tek bir sözcük ile açıklamak mümkün değildir. Gestalt örüntü, şekil, bütün, görünüş anlamlarını taşımaktadır. Gestalt parçalara ayrılmayan bütünü ifade eder. Ve Gestalt ‘ın ne olduğunu tam anlamıyla açıklayabilmek için üç özellikten söz edilebilir. Bunlardan birincisi bir nesne veyahut bir eşya ya da canlı olabilir. İkincisi ise bu nesnenin içinde bulunduğu ortamdır. Üçüncü özellikte biçim ile çevrenin ilişki durumudur. (Daş, 2014, s. 3-5).

Gestalt kuramının çoğunluğunu sosyal psikologlar oluşturur. Gestalt kuramı bütünlük yaklaşımını savunarak ilk dönemlerin yapısalcı kuramına ayrıca davranışçı kurama karşıt bir görüş ile ortaya çıkmıştır. Psikiyatrist Moreno'un alan kuramı, bütüncül yaklaşım gestalt kuramının ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. İlk önceleri psikoanalitik kuramdan daha sonraları da varoluşçu psikolojiden bazı kavramları alarak yaşantısal psikolojik danışma kuramları arasında yer edinmiştir. Öncülüğünü F.Perls'in yaptığı gestalt, bir takım kavramları psikolojiye kazandırmıştır. Bunlar “burada ve şimdi”, “içsel referans çevresi”, “anı yaşamak”, “yaşantıya dayalı mantıksallık”, “mantıkla sezgiselliğin bütünleştirilmesi”, “iç görü”, ve de “farkındalık” kavramlarıdır (Topses, 2012, s. 72).

2.3. Gestalt Görsel Algı Teorisi

Fenomenolojik bakışın kurucusu Carl Rogers'ın kişilik teorisine göre Organizma, fenomen alan ve ben'dir. Organizmanın iki tarafı bulunmaktadır. Birisi organizma diğeri ise gestalttır. Bir organizmanın uyumlu ve sağlıklı olabilmesi için düzenlenmiş ve bütüne ulaşmış olması gereklidir. Bu şekilde organizma çoğalma ve hayatta kalma için en iyi

uyumu gösterir. Fenomenolojik yaklaşıma göre kişinin davranışları geçmiş ve şimdiki yaşantılarından etkilenecek şekilde şekillenir. Ayrıca kişinin yaşama yüklediği anlamlarda önemli bir rol oynar. Bu sebeple kişinin iç dünyası, geçerlik algısıdır. Bundan dolayı da bir bireyin davranışlarını çözmek için içsel olarak çözümlemek gereklidir. Benlik kavramı kişinin kendisi ile olmak istediği benlik arasında bir tutarlılık sağlayacak gestalt modelini, kişinin kendi algısı ile diğer kişilerle olan ilişkilerine ait olan algının ve bu algılara yüklediği değerleri kapsamaktadır (Arkonaç, 1998, s. 393).

Gestalt kuramına göre hiçbir şey boşlukta meydana gelmez. Her şey bir zaman dilimi içinde ve uzay ortamında geçerek o ortamın etkisiyle anlamlanır. Örneğin beyaz bir zemin üzerinde olan külrengi bir şekil daha koyu görünür. Ancak siyah bir zemin üzerinde aynı külrengi şekil daha açık görünür. Bir diğer örneğe göre de ellerimizi sıcak suyla yıkadığımızda hemen arkasından ılık su ile yıkarsak ılık su soğuk su gibi hissedilir. Bunun tersi olarak da buzlu suyla yıkadığımız ellerimiz sonrasında ılık suyu çok sıcak hissederek. Yani yan yana arka arkaya gelen durumlar da etkileşim içindedir. Gestalt'a göre her şey zamana mekâna duruma göre değişkenlik göstererek anlam kazanmakta ve buna göre şekillenmektedir.

Gestalt kuramı, kavrama, iç görü ve sezgilerle öğrenmenin önemine dikkat çeker. Bu görüş ile de eğitimde anlamlı öğrenmeye önem verilerek toplu öğretim şekline ayrıca entegratif program uygulamalarının gerekliliğine ihtiyaç duyulmuştur (Yüksel, 1989).

Gestalt teorisi bilinçaltında olan farklı ama bir arada bulunan parçaların bütünleştirilmesini savunmaktadır. Kişi birbirinden bağımsız olan bilgileri ve nesneleri birleştirmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle bilgiler bütün olarak algılanır. Gestalt kuramının savunduğu bir başka algılama şekli ise bireyin öncelikle karşılaştığı durum veya nesnelerle alakalı düşünmeyip duygularıyla yaklaştığıdır. Algılama üzerine yapılan çalışmalarda algılamanın sadece beyinde gerçekleşen bir durum dışında aynı zamanda görsel korteks üstündeki alanların algı üzerindeki etkisini de araştırmaktadır. Gestalt teorisi ilkeleri olan şekil-zemin, yakınlık, tamamlama, benzerlik, devamlılık ve simetri tasarımı da benimsenen ilkeler olmuştur (Smith'den aktaran Akdağ, 2009).

Gestalt psikologlarınca 1950'li yıllarda geliştirilen sistem algı ile biçim arasındaki bağlantıya dayalıdır. Sistemde görsel algı ön plandadır. Plastik sanat eğitiminde görmeyi öğretme başlıca amaç olmuştur. Ayrıca yaşantısal anlatım önem taşımaktadır. Bauhaus öğretilerinde subjektif yaşantı ile nesnel bilgi sanata ulaşmada iki farklı yol olarak ele alınmaktadır. Bauhaus'un bir diğer anlayışı ise sanatın toplum için daha anlaşılabilir olması ve bireylerin sanata karşı daha duyarlı, ilgili olmasını sağlama kaygısı taşımaktadır.

Bunun toplumsal görevi de sanatçıların kendilerini ifade etmeleri toplumca anlaşılır olmalarını sağlayabilmek, toplum ve sanat arasında bir bağ kurarak sanat toplum ilişkisini oluşturmaktır. Dolayısıyla bu iletişimi kurmak için de okullarda, sanatla ilgili konuların öneminin vurgulanması ile birlikte gerekli eğitim sağlanmalıdır. Böylece sanat ile toplum arasındaki kopukluk ortadan kalkmış olacaktır (G.S.E.'den aktaran İlhan, 2002).

Görsel algı ile temellendirilmiş olan Gestalt teorisi görsel sanatlar üzerinde ve temel tasarım ilkelerinin ortaya çıkmasında ayrıca sanatçıların ürettiği eserler üzerinde de etkin olmuş bir teoridir. Almanya'da kurulmuş Bauhaus okulunun da yetişen sanatçılar tarafından benimsenen gestalt, bugünkü tasarım kültürünün de teorik alt yapısını sağlamıştır. Düzenleme, koyma, yerleştirme anlamlarına gelen gestalt, stellen fiilinden türemiştir. Sonrasında biçim, form, şekil olarak dönüştürülmüştür. Gestalt kurucularından psikolog Wertheimer, ard arda dizilmiş bir resmin kişide yarattığı hareketli görüntü duygusunun resmin parçalarının, tek başına incelendiğinde enformatik bir bilgi vermediği kanısına varılmıştır. Bir başka kuramcı Christian von Ehrenfels işitsel algı ile alakalı savunmasında, tümünden gelimci bir şekilde konuyu ele alarak, sunduğu bir hipotezde bir melodinin herhangi bir bilgi ile değil duyu ile önceden öğrenilmiş olması melodiye oluşturan notaların oluşturduğu ahenk ile belleğe kodlandığında kabul edişin gerçekleştirildiği sonucuna varılmış olmaktadır (Kırık & Kozan, 2015).

Gestalt psikolojisi çağdaş görsel sanatlar eğitiminde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Rudolf Arnheim Sanat ve görsel algı adlı kitabında gestalt psikolojisinin sanat eğitime faydası konusundaki görüşünü açık bir şekilde sunmuştur. Arnheim, picasso'nun Guernica adlı eserinin analizi, Çocuk algısının gelişimi ve buna benzer çeşitli birçok konuya kitabında yer vermiştir. Gestalt kuramı görsel sanatlar eğitiminin doğasında yer almaktadır. Dolayısıyla gestalt psikolojisi birçok sanat eğitimcisinin işine yaramaktadır. Bir resim çalışması parçalara ayrılarak çözümlenebilir. Ancak çalışmanın estetik değerler içinde algılanabilmesi için bütün olmak durumundadır. Sanatsal bir çalışma içerisinde bulunan her parça bağımsız olarak diğer parçaları etkilemektedir. Bu durumda bir parça veya renk değişikliği yapıldığında çalışma tamamen değişir (Özsoy, 2003, s. 86-87).

Gestalt kuramının temelinde bütün kendini oluşturan parçaların toplamından daha anlamlıdır ilkesi yer alır. Gestalt teorisi bazı ilkeler üzerine temellenmiştir. Bu ilkelerden şekil-zemin ilkesinde şekil o an odaklandığımız bölüm iken zemin ise odağımız dışında kalan her şeydir. Bir diğer ilke olan yakınlık ilkesine göre de birey yakın olan nesneleri algılayıp gruplandırmada daha eğilimlidir. Benzerlik ilkesine göre de birbirine benzeyen biçimleri, nesneleri, durum ve olayları aynı şekilde gruplandırarak algılamaktayız.

Tamamlama ilkesinde çözümlenmemiş, yarım kalmış olan işleri veya gördüğümüz bir biçimin eksik olan tarafını ya da duyduğumuz bir sesi tamamlayarak algılarız. Devamlılık ilkesinde de aynı yönde giden biçim ve şekilleri kümelandiririz. Son olarak basitlik ilkesi ise dışarıdan gelen uyarıcıları en sade halleri ile algılanmakta olduğunu açıklar. Gestalt yasaları günümüzde görsel tasarım faaliyetlerinde önemli bir yere sahiptir. Birçok alanda da görsel algıya ilişkin faydasından yararlanmak amacı ile kullanılmaktadır. Gestalt kuramının tasarım üzerindeki yararları göz önüne alındığında tasarımın oluşturduğu bütünsel etki kompozisyon çalışmalarındaki düzenleme ve tasarım ilkeleri arasındaki bağ öne çıkan durumlardır (Erişti vd., 2013).

Psikoloji dalında, Gestalt teorisi “somut biçimcilik” anlayışını öne sürmüştür. Bu anlayışa göre bilgiye temel olan, parçalar değil, “Bütün” dür. Gestalt’a göre her algı şekli öğelerin, parçaların birleşmesiyle gerçekleşmez. Algı biçimsel olarak gerçekleşir. Gestalt kuramının savunucuları olan Berlinli psikologlar Köhler, Wertheimer, ve Koffka, biçim kavramının, kişinin bilinç olgusu ile kavradığı tasarı olduğunu savunur.

Göz optiği, gelen ışınların, beynin uzantısı olan sinir hücreleri topluluğu olan retina üzerinde, baş aşağı duran bir imgesini oluşturur. Işığa hassas olan bu hücreler, ışıkla ilgiliye ilişkin, nokta be nokta, bir değerlendirme sağlarlar. Bu girdi, retinada bulunan başka sinir hücreleri tarafından işlenir ve görme sinirleri yoluyla beynin görsel korteksine ulaşır. Burada hücreler, görsel girdinin özgül niteliklerini ayıklayarak ortaya çıkarır; kenarlarının konumu ve yönü, hareketi, boyutları ve rengi gibi Retinanın yalnızca küçük bir bölümü ince ayrıntıları ayırt edebilme özelliğine sahiptir. Bu nedenle gözlerimiz, bir cismi bütünüyle görebilmek için, cismi ve çevresini sürekli olarak taramak zorundadırlar. Bir şeye baktığımız zaman gerçekte gördüğümüz, retina üzerinde oluşan birbiriyle bağlantılı imgelerin hızla peş peşe sıralanmasıyla yapılanmıştır. Görsel sistemimizin işlevi, görsel bir uyarının fiziksel özelliklerini edilgen ve mekanik olarak kaydetmekle sınırlı değildir. Işıktan gelen duyuşal izlenimleri etkin olarak anlamlı biçimlere dönüştürür. Görsel algılamayı yaratır

Bazı ruhbilimcilere göre algının kendisi, görsel imgenin en yetkin bir biçimidir; ancak daha yaygın olan görüş, imgenin algılama eyleminde ayrı bir şey olduğudur.

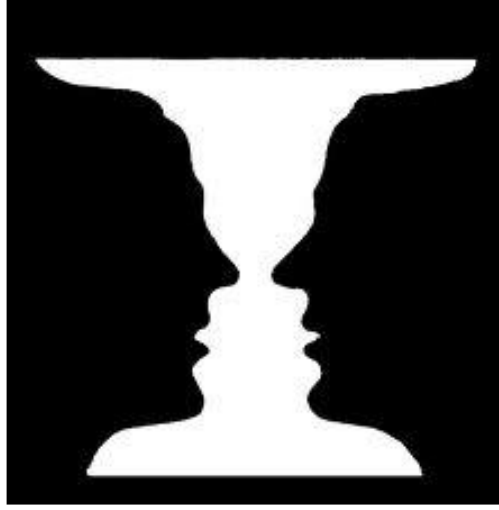
“Dala konmuş bir kuşu gördüğüm zaman, ona baktığım sürece beynim bu algıyı kaydetmeyi sürdürür. Gözlerimi kaparsam ve eğer dilersem zihnimde hala kuşu görebilirim. Bu gördüğüm ve bir çeşit zihnimde koruduğum, kuşun görsel imgesidir” (San,1979, s. 46).

Algı dar manada bir farkında olma durumudur. İnsan anlayışının birçoğu görseldir ve görme duyusuyla elde edilir. Görme, gözde olan alıcı hücrelerin çevredeki fiziki enerjileri alıp sinirsel enerjiye çevirmesiyle meydana gelmektedir. Bu zihinsel enerjinin beynin görme bölümünde işlenmesiyle algısal bir ürün oluşmaktadır. Bu işleme görsel algılama, bunun sonucunda da ortaya çıkan ürüne de görsel algı denilmektedir. Görsel algılama, görme duyusunun işlevinden farklıdır. Algılama esnasında beyin, kişinin beklentileri, geçmişe dair yaşantıları, diğer duyularından gelen duyumsamaları ve bunların yanı sıra sosyal ve kültüre ilişkin faktörlerden etkilenecek onları göz ardı edememektedir. Gelen duyuları seçmek, bir kısmını yok saymak, kimini güçlendirmek, arada bulunan boşlukları doldurmak ve beklentiler bu aşamada gerçekleşir. Görme duyusunun beyne gönderdiği duyu basittir, ancak görsel algılama öğrenme ve yaşantılar ile çevreyi oluşturan biçimlerin niteliklerinden etkilenen daha karmaşık bir süreci kapsamaktadır (Cüceloğlu, Genç ve Sipahioğlu, Petterson'dan Aktaran Bangir, 2008).

2.4. Gestalt Yasaları

2.4.1. Şekil-Zemin İlkesi

Çevremizde gördüklerimizi ilgilerimize göre algılamaktayız. Buna göre de ilgimiz ve ihtiyaçlarımız ne üzerinde ise o şekil, geri kalanlar ise zemini oluşturur. Şekil-zemin ilkesini örneklendirecek olursak sevdiğimiz biriyle iletişim kurduğumuzda o anda bizim için önemli olan kişiye odaklanırsanız bu durumda da o kişi bizim için şekildir. Ancak biraz sonra susuzluk hissedecek olsak, su şekil kişi zemin olarak yer değiştirir. Susuzluğumuzu giderdiğimiz takdirde tekrar sevdiğimiz kişi bizim için figür olmaktadır. Şekil-zemin ilişkisi değişkendir. Kısacası şekil-zemin ilkesi bizim ilgi ihtiyaç ve beklentilerimize göre değişkenlik göstermektedir. (Akkoyun, 2005, s. 29).

Şekil 1. Rubin vazosu. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/179891sayfasından> erişilmiştir.

2.4.2. Tamamlama İlkesi

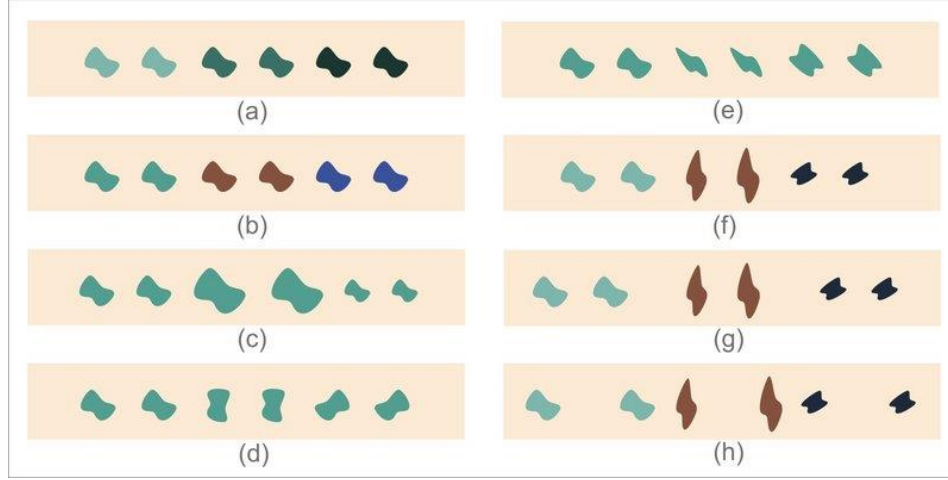
Doğal şartlarda yaşanan karmaşık durumlardan biri de bir nesnenin tamamının görünmeyip başka bir nesneden dolayı görüntüsünün önlenmesidir. Böyle durumlarda kişi görünen kısım ile yetinmeyip eksik olan parçayı da tamamlamaktadır. Örneklendirilecek olursa bir kutunun önünde duran bir saksı kısmi olarak kutuyu kapattığında, algısal olarak kutu tüm haliyle görülür. Algısal örgütlenme de görülen nesnelerin parçaları eksik veya tam olarak görülüyor olsa bile kişi nesneyi bütünlük içinde algılar. Ayrıca bir nesnenin tek bir yüzeyi görünse bile algıda nesne üç boyutlu görülür (Arnheim, 2012, s. 50).

Şekil 2. Kanizsa üçgeni, panda. <https://www.smashingmagazine.com/2014/03/design-principles-visual-perception-and-the-principles-of-gestalt/> sayfasından erişilmiştir.

2.4.3. Benzerlik İlkesi

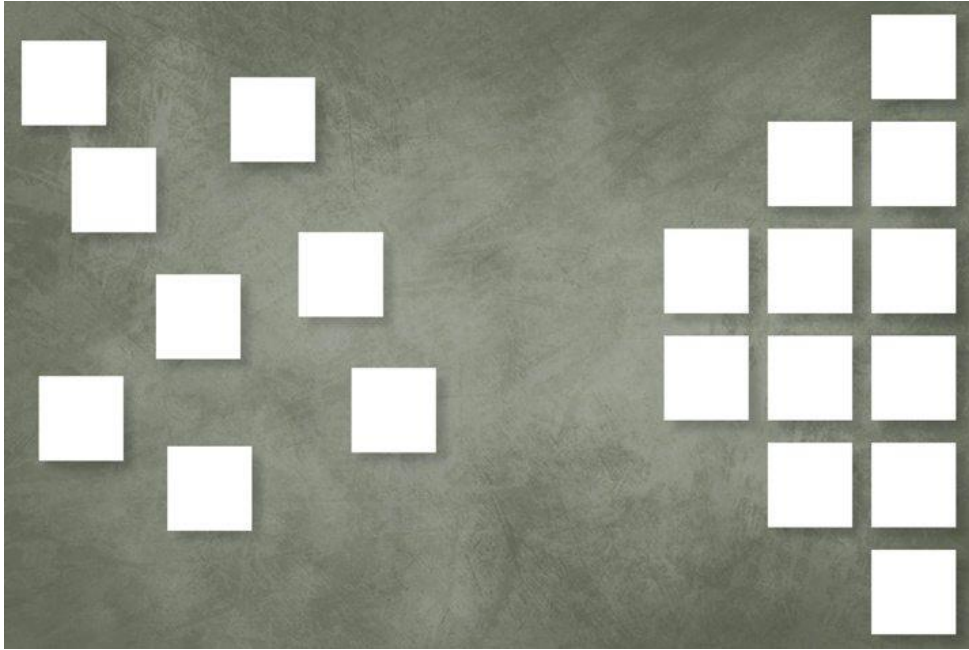
Özellik bakımından benzer nitelikte olan nesneler (doku, renk, şekil) birlikte kümelendirilerek algılanma eğilimine sahiptir. Benzerlik ilkesinden faydalanarak kişileri farklı özellikleri açısından gruplayabiliriz. Örneklendirdiğimizde; kızlar ve erkekler veya bir dersteki başarısız, orta düzey başarılı ve üst düzey başarılı diye kümelendirebiliriz (Ulusoy vd., 2016).

Şekil 3. Proximity principle. http://www.scholarpedia.org/article/Gestalt_principles sayfasından erişilmiştir.

2.4.4. Yakınlık İlkesi

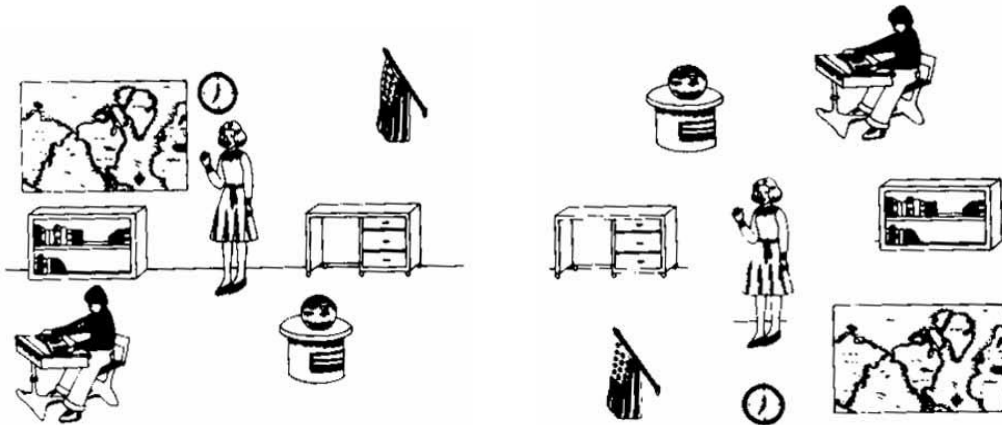
Yakınlık ilkesine göre organizma bir alanda bulunan unsurları ve nesneleri yakınlıklarına göre gruplandırıp algılamaktadır. 1969 ve 1970 yıllarında yapılan bellek ile ilgili araştırma örneklerinde, gruplama yapılmıştır. Art arda verilen 12 adet harf birtakım özelliklere göre gruplanıp okunduğu zaman daha kolay şekilde hatırlanmaktadır. Gruplayarak algılama, yakınlık yasası ile ilişkilidir. Bu yasa Thorndike'ın ait olma ilkesinde de görülmüştür. Dolayısıyla zaman ile mekân açısından yakınlığı olan öğeler eğer birbirine bağlıysa hatırlanmaktadır. Ancak aksi durumda hatırlanmamaktadır. Bu sebeple sadece zaman ile mekân anlamında yakınlık yeterli olmamakta ayrıca ilişkili bir durumun da gerekliliği önem taşımaktadır. Bunu örneklendirecek olursak; şeker ve çay, okyanus ile gemi, okul ile öğrenci kavramları daha kolay hatırlanmaktadır (Senemoğlu, 2018, s. 248).

Şekil 4. Yakınlık ilkesi .<https://designshack.net/articles/inspiration/design-science-what-is-gest/alt-theory> sayfasından erişilmiştir.

2.4.5. Basitlik İlkesi

Bireyler, öğeler arasında eşitlik olduğunda ve koordineli, organize biçimlerde daha kolay algılama eğiliminde olmaktadır. İnsanlar görsel biçimleri karışık görmektense, belirli bir biçimin üzerinde değişik kalıpta görmeyi tercih etmektedirler. Kısacası, insanlar karmaşık olan uyaranları olabildiğince en sade ve düzenli halde algılayıp yorumlamaktadırlar (Koyuncu vd., 2016).

Şekil 5. Basitlik ilkesi. <http://www.users.totalise.co.uk/~kbroom/Lectures/gestalt.htm> sayfasından erişilmiştir.

2.5. Uzaklık Derinlik ve Hareket Algısı

Nesnelerin üç boyutlu olarak ve değişken uzaklıklarda konumlanmış olarak tanıma yeteneğine derinlik ve uzaklık algısı denilir. Görsel alanda derinliği tek göze bağlı algısal ipuçları ile iki göze bağlı olan algısal ipuçları yardımı ile hissetmekteyiz.

Tek gözle sağlanan algısal ipuçlarında iki boyutlu çalışma yüzeyinde derinlik ile uzaklığı hissederiz. Tek göze bağlı ipucundan kasıt, görsel alandaki derinlik hissini ve bilgi parçalarını bir tek gözün sağlayabilmesidir.

Algıyı sağlayan bu ipuçları isimlendirildiğinde: Görelî Büyüklük, Doğrusal Perspektif, Görsel Alanda Yükseklik, Örtüşme ile Dokum gradyanı olarak kendi içlerinde ayrılırlar. Bu yöntemleri psikologlar kadar ressamalar da iyi bilmekte ve çalışmalarında kullanılmaktadırlar. Görelî büyüklük dediğimizde küçük nesneleri uzakta büyük nesneleri ise yakında algılarız. Doğrusal perspektif'in tanımında ise paralel çizgilerin birbirine yaklaşarak birleşmesinin uzaklık etkisi yarattığı belirtilir. Yüksekte olan bir biçim uzakta algılanır. Bu da Görsel Alanda Yüksekliği ifade eder. Örtüşme de bir biçim başka bir biçimin önüne gelip onu kapattığında, arkada kalan biçim uzaktaymış gibi algılanır. Ve Dokum gradyanının da biçimler silikleşir veya doku öyle algılanırsa, ayrıntılar görünmez ise uzakta gibi algılanır. İki göze bağlı algılamada ise; görülen ipuçları derinlik ve uzaklıktır. Bunlarda, retinal ayrıklık ile meydana gelmektedir. İki gözümüz arasındaki mesafe takriben 6 cm kadardır. İki göze gelen görüntüler aynı şekilde değildir. Sol gözümüz sol taraftaki bilgileri alırken sağ gözümüzde sağ tarafta olan bilgileri almaktadır. Bu bilgiler birleşip bir görüntü oluşturmaktadır. Böylelikle stereoskopik diye tanımlanan görme eylemi gerçekleşmiş olur. Hareket algısı için de verilebilecek örnek fi fenomenidir. Bütün ışıklar art arda yanar ancak biz bir tek ışık yanıyor gibi algılarız (Kayaoğlu & Tuna, 2011).

Gestalt kuramcıları algısal örgütlenmeye yardımcı olan yasaların hepsini kapsayan daha genel bir yasa oluşturmuşlar ve buna "pragnanz yasası" adı vermişlerdir. Koffka bunu şu şekilde açıklamıştır: "Psikolojik örgütlemeler, kontrol eden koşullar izin verdiği ölçüde, olabildiği kadar iyi olacaktır." her psikolojik olayda anlamlı, tam ve basit olma eğilimi vardır (Yeşilyaprak, 2006).

Gestalt teorisi mevcut ilkelerinin yanı sıra Pragnanz ilkesini de tanımlamaktadır. Pragnanz kelime anlamı ile Almanca hamile demektir. Ayrıca teorik olarak anlam doğuran, anlam üreten diye geçmektedir. Pragnanz ilkesine göre bir biçime ait olan elemanlar ne kadar basit ve uyumlu ise o derece bütün olarak algılanmakta ve yorumlanmaktadır. Bu bağlamda öğeler ne kadar basit ve anlaşılır şekilde gruplanmışsa, algılama da o derece yüksek olmaktadır. Pragnanz bir zeminin basit ve uygunluk içinde bütünlük oluşturmalarını

öte yandan biçiminde algısal olarak öne çıkmasını destekleyen bir ilkedir (Erman & Boran, 2015).

2.5.1. Phi Fenomeni

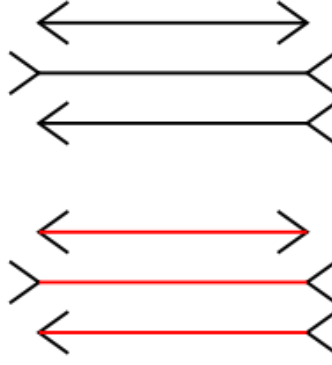
Görünüşte devinim algısını ortaya koyan bu fenomen, gerçekte fiziki bir hareket olmamasına rağmen hareket algısını kapsıyordu. Wertheimer yaptığı deneyde tatiskopkobu kullanarak biri dikey diğeri dikeye yakın 20 veya 30 derece açısı olan iki yarık boyunca ışığı yansıtmıştır. Eğer iki ışık arasında uzun bir boşluk oluştursa denekler iki ayrı ışık algılamış fakat kısa bir boşluk süresince peş peşe yansıtılan ışıklar sürekli olarak görünmüştür İlk zamanlarda yapılan Geştalt deneyleri fi olgusu ile ilgili deneylerdi. İki ayrı ışığın tek ışıkmiş gibi algılanması geştaltın düşünce felsefesini gözler önüne sermektedir. Bu sonuç tekrardan şu tanımlamayı haklı çıkaran bir tanıt oluşturmuştur: Bütün, kendini oluşturan parçalardan farklıdır, bütün birbiri arasında ilişkili olan parçalardan oluşur Wundtçu psikolojiye karşı çıkan phi fenomeni Wertheimer tarafından şöyle özetlenir: Bütünseldir ve algılandığı gibidir (Dibek, 2013).

2.6. Algıda Değişmezlik

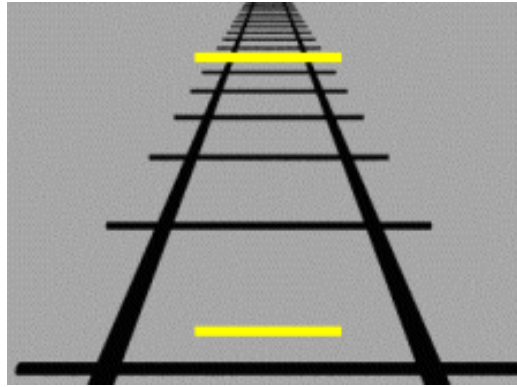
Algılarımızın tanıma ile yerleştirme dışında bir başka hedefi daha bulunmaktadır. Nesnelerin görünümünü, retinamızda bıraktığı etki değişse bile sabit tutmaktır. Çoğunlukla nesneleri dünyadaki reel halleri ile temsil edecek gelişkinlikteyiz. Bir nesneyi miktarı, durumu, uzaklığı değişse bile biz sabit şekilde algılamaktayız. Örneğin arabanıza yaklaştığınızda gerçek biçiminden daha büyük görünmez; etrafında dolaştığınızda formu veya başka bir ışık altında baktığınızda rengi değişmez. Ancak bu farklılık retinamızdaki imgeye yansımaktadır. Bu değişmezlik algıda değişmezlik olarak adlandırılmaktadır (Deniz vd., 2017).

2.7. Göreli Büyüklük

“İki nesnenin aynı büyüklükte olmasını beklediğimiz halde aynı büyüklükte olmadıkları zaman meydana gelen monoküler derinlik ipucudur. Bu durumda iki nesneden daha büyük olanı daha yakında, küçük olanı ise daha uzakta gibi görünür”(Cirrhinlioğlu, t.y.).

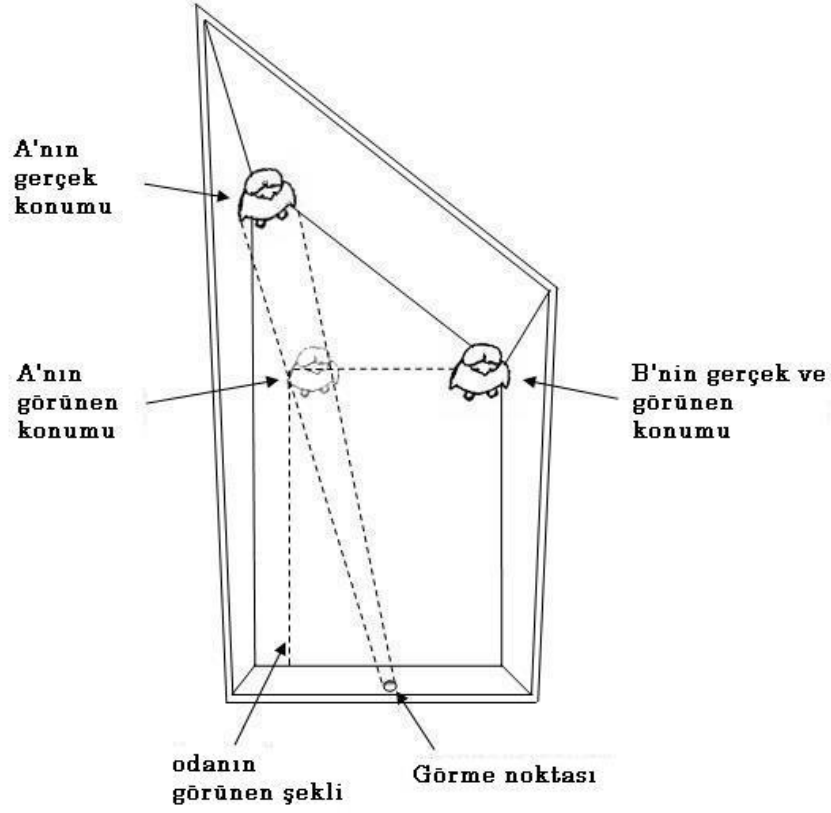
Şekil 6. Müller-Lyer illüzyon. http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Muller-Lyer_illusionssayfasından erişilmiştir.

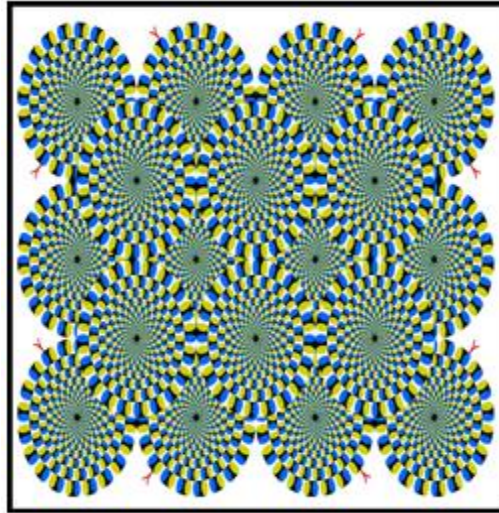
Şekil 7. Panzo illüzyonu. <https://rasyonalist.org> sayfasından erişilmiştir.

2.8. Algıda Seçicilik

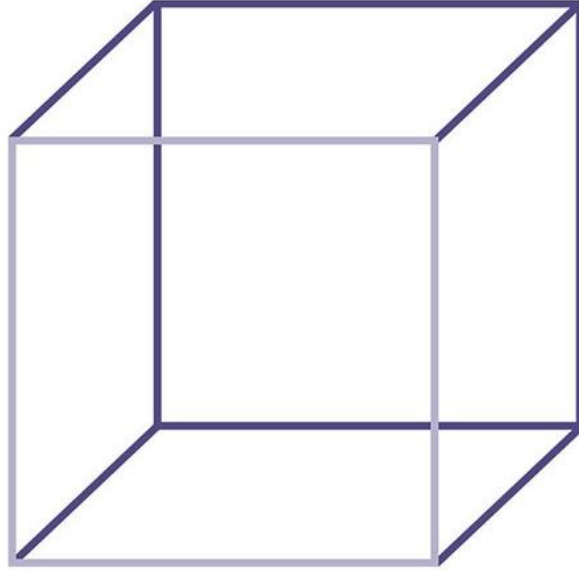
Algının niteliklerinden birisi de seçici olmasıdır. Duyularımız birçok uyarana maruz kalmaktadır. Ancak biz bu uyarıcılardan bazılarını algılamaktayız. Algıda seçiciliğin hayati bir önemi bulunmaktadır. Algıda seçicilik özeliğimiz olmasaydı beynimiz aynı anda birçok uyarıcıya maruz kalacak ve biz bunları ayırt edemeyecek durumda kalıp, uygun davranımlarda bulunamayacaktık. Çoğunlukla, dikkatle yoğunlaştığımız uyarılar algılanırken, öteki uyarıcıları ya hiç algılamayıp veya belli belirsiz bir şekilde algılamaktayız. Dikkatin hangi uyarana yönleneceği ise, kişinin niteliklerine ve uyarıcının özelliklerine göre belirlenmektedir. Dikkati belirleyen uyarıcı özelliklerine ait faktörlere bakıldığında; uyarıcının şiddeti, büyüklüğü, zıtlığı, hareketliliği, tuhaflığı, yeni olması belirleyici özelliklerdir. Bireysel Etkenler ise; İhtiyaçlar, istekler, eğilimler, ve öğrenme biçimleri algıda seçicilikte önemli unsurlardır (Özkalp vd., 2002).

Şekil 8. Ames odası. <https://web.itu.edu.tr/pusuluk/bakmak.pdf> sayfasından erişilmiştir. Ames odası deforme edilmiş bir odadır. Perspektif hilesi ile göz yanılgısı yaratmaktadır.

Şekil 9. Hareketli görsel. <http://bilgioloji.com/pages/sosyal/bilim/psikoloji/gestalt-kurami-nedir/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 10. Necker küpü. <https://www.illusionsindex.org/ir/necker-cube> sayfasından erişilmiştir.

2.9. Gestalt Kuramı ve Bauhaus İlişkisi

2.9.1. Bauhaus'un Kuruluşu

Bauhaus okulu 1919–1933 yılları arasında Almanya’da varlığını devam ettiren tasarım ve mimarlık alanlarında tamamıyla yeni bir eğitim modelinin denendiği bir ortam oluşturmuş, ayrıca ürettiği şekillerle bu yüzyıla ait modernitenin görsel çerçevesinin kurulmasına en önemli katkılardan birini sağlamıştır. Tarihi devamlılığa dayanan Beaux Arts eğitim modelinden kökten bir şekilde kopmayı öneren Bauhaus, meydana gelen boşluğun içinde, modern tasarımın dayanacağı yeni fikişsel ve formel bir zeminin prensiplerini oluşturmuştur. Uzun bir zamana yayılan reform hareketinin sonucunda meydana gelen Bauhaus, Almanya’da uygulamalı sanat eğitimi içinde 1898 yılında Karl Schmidt’in kurduğu “Dresdner Werkstätten”le başlayarak, 1903’te Hans Poelzig ve Peter Behrens’in Breslau ve Düsseldorf’da bulunan uygulamalı sanat okullarının idareciliğine getirilmeleriyle sürmüştür. Daha sonra 1906’da Belçikalı mimar Henry van de Velde’nin yönetiminde Weimar’da kurulan “Büyük Dükalık Uygulamalı Sanat Okulu” ile sona ermiştir.

Bauhaus’un kurulduğu zaman, bütün dünyada bilimsel çalışmalar yapılmakta, fizik alanında büyük değişimlerin gerçekleştirildiği, kinetik yasalarının komu edildiği, insan davranışlarının araştırıldığı, renklerin duyular üzerindeki tesirinin ortaya konulduğu bir dönemdir. Bu dönem içerisinde ortaya çıkan fikirlerin, ürünlerin bilimsel araştırmalara

dayanarak kabul görmesi, modern insanın en önemli niteliklerinden biri sayılmıştır. Bauhaus insanı da yaşam şeklinden, giyinişine, toplumsal ilişkilerinden, fiziksel canlılığına kadar modern bir insandır. Geçmişle olan ilişkisini kati ve bilinçli bir şekilde kesen Bauhaus, hafızası olmayan ve kendini arayan bir bedeni ele almaktadır. Geçmiş zamana ait tüm süslemelerden arınmayı ilke edinen Bauhaus'un saf geometrik biçimlere dönüşü de bu şekilde ifade edilebilir. Teknolojik saflık ile yalın görünümü elde etmek maksadıyla kendi binaları inşa edilirken konfor ikinci plana atılmıştır (Alpar,2006).

Gestalt ilkeleri, Almanya' da bulunan Bauhaus tasarım okulunda ayrıca Rusya'da Devlet Yüksek Sanat ve Teknik Stüdyolarında kullanılmıştır. Gestalt tasarım prensipleri bu okullardaki mimarlık bölümlerinde ve sanatçıların derslerinde verilmiştir. Günümüzdeki temel tasarım eğitimi Bauhaus geleneğinden gelerek sürdürülmektedir. Özelden genele giden bu kuram algı üzerinde etkili olarak bilişsel süreç üzerinde etki sağlamaktadır. Bu bağlamda Gestalt kuramı diğer yaklaşımlardan farklılık gösterir. Gestalt, tasarımda Kompozisyon'a önem vermeyen basit olan bileşik olmayan yaklaşımların aksine bütünlüğe, kavramlar arası ilişkilere önem verir.(Soegaard'tan aktaran Erdoğan,2016).

Bauhaus'un eğitim yapısında; metal, baskı, dokuma çömlekçilik, sahne ve duvar resmi gibi hem geleneksel hem de güncel sanat üretimlerini sağlayan atölyeler kurulması sağlanmıştır okulun ders programının; renk bilgisi, deneye, soyutlamaya ve dışavuruma açık olan klasik resim ve perspektif dersi, temel form ve malzeme bilgisi, atölye eğitimi, şantiye gibi birbiri içerisinde hem sarmal hem de üst üste kilitlenen bir ders görme süreci üzerine oturtulduğunu söylemiştir.

“Bu ekole göre, tüm sanatlar bir çatı altında toplanıyordu. Resim, grafik, heykel, seramik, tekstil, vitray, ahşap ve metal üç boyutlu objelerin yapımı ve diğer çalışmalarla bir bütünlük içindeydi. Bu okul, endüstriye geçişte ürünlerin yozlaşmasını önliyordu. Yalnız sanatçı olacaklar

için değil, bütün halkın eğitimden geçmesi gerektiğine inanıyorlardı. Bu nedenle ilk ve orta öğretimde sanat eğitimi önemli bir yer alıyordu” (Ülkü'den aktaran Kanmaz, 2015).

2.9.2. Gestalt Psikolojisinin Bauhaus Eğitimine Etkisi

Gestalt psikologları görsel dünyanın nasıl algılandığına dair bilimsel çözümler aramıştır. Gestalt psikologları tasarımcı ya da sanatçı olmadıkları halde, aynı dönemde ortaya çıkan bauhaus düşünce sistemi ile etkileşimleri oluşmuştur. Gestalt algı psikolojisi, diğeri de sanat eğitimi alanındaki bu iki düşünce şekli bir takım ortak noktalarda bir araya gelmişlerdir.

Tarihi çalışmalar Berlin de kurulmuş gestalt okulu ile Bauhaus akademisi arasında olan ilişkiyi üç düzeyde ortaya koyar.

Bu bağlantılardan ilki Gestalt teorisinde olan şekillerin Bauhaus okulundaki çağdaş sanatçıların çizdiği kompozisyon çalışmaları ile benzerlik göstermesidir. Diğer bağlantı da Bauhaus sanatçılarının Gestalt yasalarına göre çalışmalar yaptıkları görülmüştür. Bu ressamlardan Paul Klee, Gestalt psikoloğu Wertheimier'in ortaya koyduğu şekilleri resimlerinde kullanmıştır. Üçüncü bağlantıda da Bauhaus sanatçıları ile gestalt okulu psikologları görsel dünyayı soyutlayıp iki boyuta indirerek düzenlenen bir kompozisyon şekliyle benzer bir görüşü paylaşmışlardır. 1927 yılında Gestalt psikoloğu olan Rudolf

Arnheim'in Bauhaus'u ziyaret etmesi ve bu okulda 1928 yılında ders vermesi ile Bauhaus okulu Gestalt psikolojisi ile tanışmışlardır. Verilen bu dersler Kandinsky ve Klee'nin evrensellik içeren görsel bir yazı araştırması yapmalarını sağlamıştır. Paul Klee'nin yazdığı "Pedagogical Sketchbook" isimli kitap ve Kandinsky tarafından kaleme alınmış "Point and Line to Plane" adlı kitap Bauhaus tarafından basılarak görsel dilin gramerini oluşturan bir başlangıç sağlamıştır (Kaplan, 2003).

Bauhaus kurulduğu ilk zamanlarda devamlı olarak ilerleyen bir okuldur. Ancak eğitim kadrosunu ve eğitim programını henüz dolduramamıştır. Bu dönem içerisinde, şartlar ve ihtiyaçlara göre sürekli yeni atölyeler kurulmakta ve eğitim programları yenilenmektedir. Zamanın önde gelen sanatçıları birer birer okulun kadrosuna girmişlerdir. Bauhaus okulu'nun en faal hocalarından biri Johannes Itten'dir. Daha sonra eğitim kadrosuna; Kandinsky, Klee, Gropius, ve Moholy Nagy ile Josef Albers katılmıştır.

Itten ; metal, vitray, duvar resmi eğitimi vermiştir. Pedagojik ilkeleri "Sezgi ve Metot" yahut "Subjektif deneyimler ve Objektif sonuçlar" olarak geçmektedir. Itten'e göre Öğrencilerin yeni bir şey ortaya koyabilmeleri için önce görmeleri gerektiğidir. Dizem ve harmoni kompozisyonları üstüne araştırmalar yapmıştır. Öğrencilerinin de kendilerine ait dizemlerini oluşturmalarını istemiştir. Yapılan bazı tasarımlar Dadaistlerin kolajlarına benzemiştir.

Ayrıca Itten renklerle formların ve kontrastlığın üzerine çalışmalarda yaptırmıştır. Kontrast üzerine yaptırdığı çalışmalarda yayvan ve toplu, büyük ile küçük ağır-hafif gibi unsurlara yer vermiştir. Form kuramında da içerik temel geometrik şekillerdir. Bu şekiller yuvarlak, daire ile kübik şekillerdir. Temel formlar ve temel renkler üzerine çalışan diğer isimde Klee'dir.

Kandinsky 1912 yılında yayımlanan "Sanatta Manevîlik Üzerine" isimli kitabında bu konuları tartışmıştır. Başlangıç kurslarında öğrencilere yaratma gücü konusunda özgür olmaları gerektiği öğretiliyordu. Bu kurslarda sadece uygulamalar yapılmıyor, bunun

dışında eleştiriler ve ilkeler üzerine de çalışılıyordu. Bu uygulamalarmalzeme, objeler, kontrast, biçim, ritim çalışmalarının temeli olarak görülüyordu. Itten öğrencilerinin geçmişteki ustaların eserleri üzerine düşünmelerini ve tartışmalarını istiyordu. Oskar Schlemmer bu çalışmaları şu şekilde izah etmekteydi: Itten çözümleme metotlarını da öğretiyordu. Öğrencilere bir resim göstererek öğrendikleri kuram ve öteki kavramlarla çizmelerini söylüyordu. Bu kavramlar çoğunlukla hareket ve çizgi üzerineydi. Mesela Grünewald'ın Mary Magdelana altarı gibi gotik figür gösterilerek, öğrenciler tarafından resmedilmekteydi. Zaman zaman artistik çalışmalar ortaya çıkabiliyordu. Çalışmalarda önem teşkil eden konu sanatçıların eserlerini analiz ederken açık koyu değerleri, ritmi, renkleri, kompozisyonu görebilmektir. Itten'in öğrencilerden beklediği benzetme kaygısı değil, kendi hayatlarını katarak güçlerini ve tecrübelerini ölçmeleri idi (Yüksel,2015).

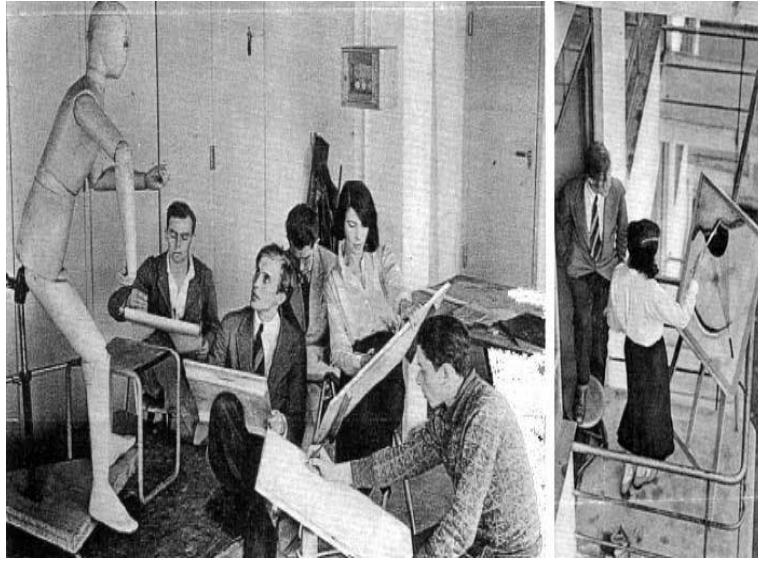

Şekil 11. Bauhaus stairway. Oskar .Schlemmer1932 constructivism, [https:// www.wikiart.or](https://www.wikiart.or) sayfasından erişilmiştir.

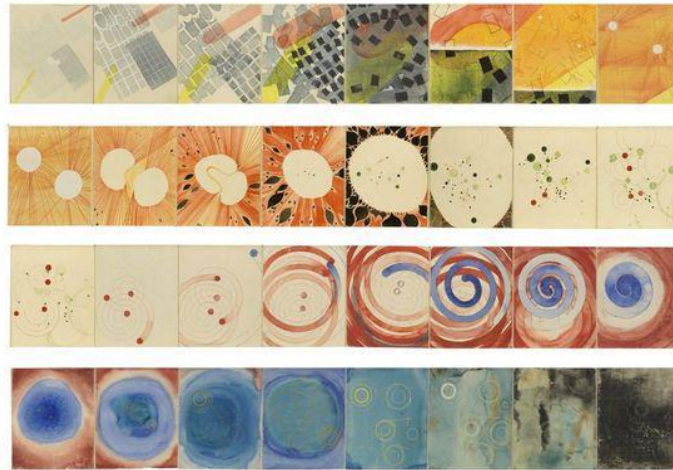

Şekil 12. Bauhaus'un Almanya'nın Weimar'daki binası. architizer.com/blog/pomo-mo/ sayfasından erişilmiştir.

Şekil 13. Bauhaus Atölyesi. <http://www.idildergisi.com> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 14. Bauhaus okulunda öğrencilerin form ve kompozisyon çalışmaları. <http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1500186220.pdf> sayfasından erişilmiştir.

2.9.3. Gestalt Kuramının Eğitime Yansıması

Gestalt kuramcıları, öğrenmeyi tanımlarken algılama sürecinden meydana gelen bellek izlerinin nispeten kalıcı duruma gelmesi ile gerçekleştiğini ifade eder. Buna göre de algılama öğrenmeyi, öğrenme de algılamayı etkiler. Maksat, psikolojik alanda oluşan dengesizliğin sebep olduğu gerilimi yok ederek pragnanz 'ı sağlayabilmektir. Gestalt teorisyenleri öğrenme ve hatırlama süreçlerini açıklarken üç temel alt süreçten söz etmektedirler. bunlardan biri düzeltmedir. Yani biçimleri iyi bir yapıda oluşturarak değiştirmektir. Bir diğeri belirginleştirme olan alt süreçte ise bir alandaki belirgin olan biçimlerin daha belirgin hale getirilmesi ve son olarak ta normalleştirme süreci ile algılanan şekillerin yalın, anlaşılır açık duruma getirilmesidir. Her süreçte de pragnanz yasaları doğrultusunda amaçlı kavramaya dönük yaratıcı ve üretken nitelik taşımaktadır. Bu demektir ki süreçlerin işleyişi tekrar eden bir koşullanma ürünü değil yeniden üretimdir. Algısal örgütlenme yasası, bellekte olan izlerin birbiri ile tutarlılığını da sağlamaktadır. Öğrenmede art arda yapılan tekrarlar ile öğrenciler yeni ilişkileri farkederek. Böylece bellek üzerinde doğru uyumlu bir örgütlenme gerçekleşir. Daha önceden edinilen lüzumsuz şeyler atılır. Yerine daha doğru bir yaşantı oluşturulur. Gestalt'a göre nesneler benzerliklerine, simetrik yapılarına, yakınlıklarına, devamlılıklarına göre gruplanıp ya da ilişki kurularak daha kolay hatırlanmaktadır (Ondokuz Mayıs Üniversitesi,2014).

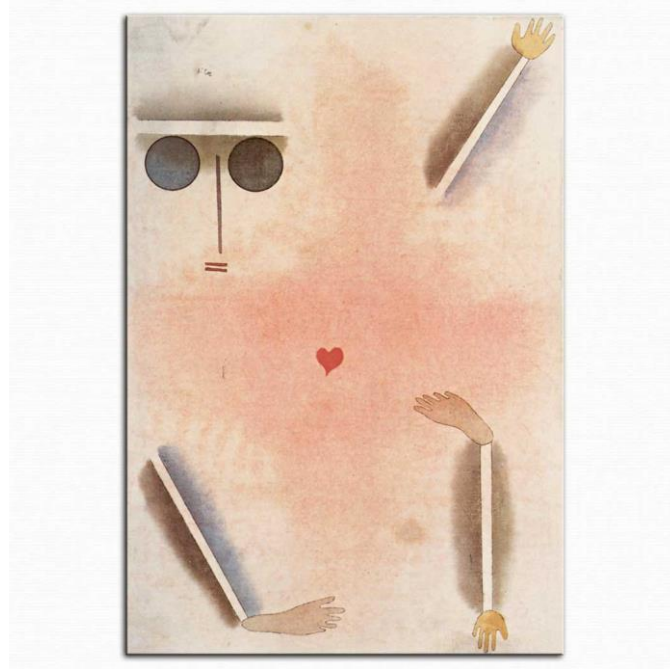
2.9 4. Gestalt Okulu

Bauhaus başarılı uygulamalar yapmış bir okul olarak ortaya çıkmış ancak 2. dünya savaşı öncesinde ve nazi baskıları ile önu kesilmiştir. Savaş bittikten sonra sanayide kalkınmaya önem verilmiştir. Sanayi ile sanatın işbirliği içinde olmasına daha çok önem verilmiş ve ihtiyaç duyulmuştur. Böylelikle 1947 yılında Bauhaus'a benzer bir okul Almanya'nın Ulm kentinde kurulmuştur. Okulun açıldığı ilk yıllar Bauhaus eğitime benzerliğinden dolayı tepkiler olmuş, bunun üzerine okulun sözcüsü Maldonado, yeni bir öneride bulunur. Atölye ortamında verilen eğitimin biçimci olduğu düşüncesiyle bilimsel ve sistematik temelli, problemlere sezgi yoluyla değil, analiz yapılarak çözümlendiğini, insan ve toplum kaynaklı bilgi üstünde yoğunlaşan bir tasarlama önerisi sunar. Gestalt okulunun bauhaus'tan ayrıldığı nokta Temel tasarımda toplumsal içeriklerin ve kültürel değer yargılarının önemsenerek akılcı bir yaklaşım ile çözümler getirmesiydi. Teorik ve pratikte eşit olarak eğitim verilmekteydi. Gestalt okulu Sanatçıyı toplumun bir parçası olarak görmekteydi (Seylan, 2005, s. 37).

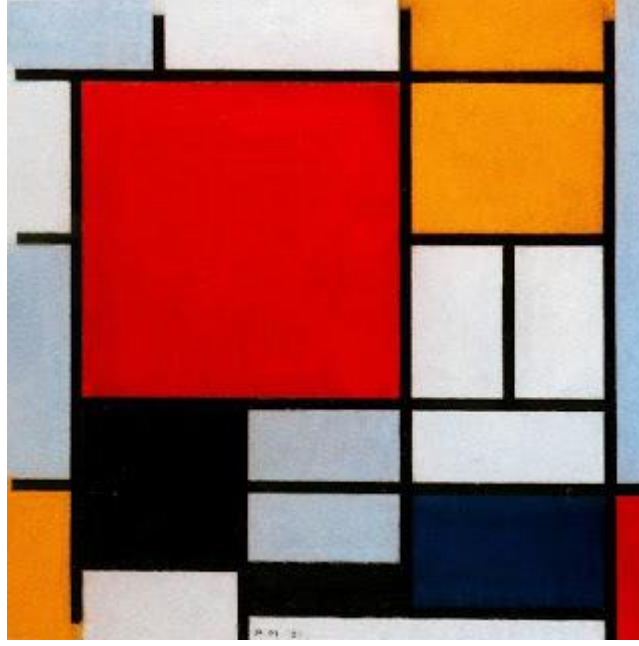
Atölyelerde biçim ustası ve zanaat ustası olmak üzere iki usta ders vermekteydi. Bauhaus'un bu dönemini Özer Kabaş "aşağı yukarı sonuna kadar bir el sanatı biçimciliği kendini duyurmuştur. Fakat bu devrenin sonunda endüstri ile sıhhatli ilişkiler kurulduktan sonra, toplu üretim sorunları çözümlenmeye başlamıştı" diye tanımlar (Gürcüm & Öneş, 2017).

Şekil 15. Wassily Kandinsky, composition VIII, 1923 <http://www.leblebitozu.com/wassily-kandinsky-eserleri-ve-hayati/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 16. Kafası eli ayağı ve kalbi. Var Paul Klee 1930 41,5 x 29 cm. <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-k/klee-paul/paul-klee-biyografi-eserleri/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 17. Piet Mondrian (1921). <https://maddeninsanathali.blogspot.com/2013/05/resim-den-filme-filmden-modaya-piet.html> sayfasından erişilmiştir.

2.9.5. Gestalt Kuramı Kapsamında Tasarımın İncelenmesi

Tasarım çalışmalarında birçok görsel öge kullanılır. Tasarımın anlaşılabilir olması için özellikle belirtmek istenen noktaların önde olması gerekmektedir. Gestalt kuramında vurgulanmak istenen biçimler en yalın haliyle görülür. Görsel öğelerin birbirleri ile olan ilişkileri, boyutları önem sırasına göre gösterilir. Tasarımda kullanılan her bir ögenin birbiri ile olan uyumu önem arz eder. Kusursuz bir çalışmada Disonans noktası denilen alana göz takılır. Bu noktadan hareketle çalışmanın bütün yüzeyinde göz dolaşır. Bunun sağlanması için de tasarımda birlik ve bütünlük oluşturacak biçimlerin tekrarı olmalıdır. Bu aynı zamanda ritmi oluşturur. Büyük, küçük, uzun, kısa öğeler tekdüzelikten uzak bir şekilde tekrarlar ile ritim oluşturulmalıdır.

İzafet teorisine göre büyük olan nesnelerin öteki nesneleri çekim alanına almaktadır. Gestalt teorisinde de aynı durum söz konusudur. Dolayısıyla tasarım çalışmalarında yapılan büyük biçimlerin uzaklıkları önemlidir(Kuş 2013).

İnsanın görsel algı kadrajı (odaklanma yüzeyi) oldukça dardır ve bütünün detaylı algılanabilmesi için bu algı kadrajının yüzey (ya da form) üzerinde hareket etmesi gerekir. Sırayla anlamlandırılan kadrajlar beyne iletilir ve orada bütüne dair algı bir araya getirilir. Bu süreçte algı hareketinin rotasındaki farklılıklar ve toplanan verinin beynin imge arşiviyle etkileşimindeki öznellik nedeniyle, görselin beyindeki reproduksiyonu kişiden kişiye değişir ve genellikle sadece bir taslak seviyesinde kaldığından, orijinal görüntüden

de farklıdır. Görsel algının işleyişini bilmek elbette sanatçı için bir gereklilik değildir. Çünkü görsel sanatlar zaten görsel düşünmeyi tetikleyen, görsel algıyı yönlendiren, hoşlanma, özdeşleşme gibi görsel algı sürecinden duyumsanan sonuçlarla hayat bulan bir bünyedir. Sanat eseri izleyicisiyle görsel algının diliyle konuşur. Sanatçının bu dili doğru kullanmayı genellikle deneyimle öğrendiği kabul edilse de görsel düşünmenin psikolojik altyapısını bilmenin, bu öğrenim sürecine katkıda bulunacağı söylenebilir (Oğuz, 2014).

2.10. Bilgiyi İşleme Kuramı

Bilgiyi işleme kuramı, hatırlama, geri getirme, çocuğun bilgiyi elde etme süreçlerini tanımlar. Bilgiyi işleme, bilgisayarın işleyiş şekli ile kıyaslanmaktadır. Bilgisayar ortamına aktarılan bilgiler bellek bankalarında saklanır. Daha sonra ihtiyaç halinde bilgisayar bu bilgileri geri getirir. Çocukların bilgiyi işlemesi de bilgisayarın çalışma şekline benzetilmektedir. Ancak benzerliğin yanı sıra, çocuk bilgiyi işlerken daha ayrıntılıdır. Bilgi alınır, düzenlenerek depolanır sonrasında tekrar hatırlanır bilgilerin üzerinde düşünülebilir. Yargıda bulunabilir. Problemler çözülebilir ve soruların yanıtları için bilgiler bir araya toplanabilir. Bilgiyi işleme kuramında temel öğeler bulunmaktadır. Bu öğeler; uyarıcı, alışma, algıda seçicilik ve bellek olara ifade edilmektedir (İnanç, Bilgin, Atıcı, 2004, s. 137-138).

2.10.1. Jean Piaget

Piaget bilişsel gelişim üzerinde önemli çalışmalar yapmış eğitimcilerin başında gelmektedir. Piaget bilişsel gelişim konusunda birbirini takip eden dört dönemden bahseder. Bu dönemler ilerledikçe çocuklarda problem çözme, kavrama, yeteneklerinde nitelikli gelişimler gözlenir. Bebeklik çağından yetişkinliğe geçişte somut ve olağanüstü dünya görüşü ve aktif, benmerkezci fikir yapısından soyut, yansıtmacı içselleştirilmiş bilgi modunda ilerleme kaydedilir. Piaget gelişim dönemlerini dört bölümde ele almaktadır. Bunlar; Duyusal-motor dönem, İşlem öncesi dönem, Somut işlemler dönemi ve Soyut işlemler dönemdir (Kol, 2011, s. 3,4).

Halen Harvard Üniversitesi profesörlerinden olan Bruner, eğitim ve öğretim programlarında yapılacak yenilik ve iyileştirmelerin çocuğun bilişsel gelişimini temel alması gerektiğini savunmaktadır.

Bruner'in kuramının ana teması öğrenmeyi aktif bir süreç olarak görmesidir. Öğrenenler yeni fikir ve kavramları mevcut ve eski bilgilerinin üzerine inşa ederler. Öğrenmenin etkin

bir süreç olarak görüldüğü bu yaklaşımda, öğrenen yeni düşünce ve bilgileri var olan eski yapılar üzerinde oluşturmaktadır. Öğrenen seçer, bilgi alışverişinde bulunur, hipotezler oluşturur, kararlar alır ve bunlarla yeni bilişsel yapılar oluşturur (şema, zihni model vb.) ve mevcut seviyesinden ve verilen bilgiden daha ileri gitme fırsatını yakalar. Öğrenme sürecinde öğretenele etkin bir konuşma içerisinde olan öğrenenin, öğrenme ilkesini keşfetmesi gerekmektedir. Ders araçları öğretene tarafından öğrenenin bilişsel düzeyine indirgenmesi gerekir. Araçların kullanımı çizgisel değil spiral olmalıdır. Gerçek yaşam içerisinde çok yönlü ve farklı bakış açıları vardır ve bu olgu çok erken yaşlarda edinilmektedir. Çocuklar deneyimlerine üç şekilde anlam vermektedirler: eylemleri, görsel araçları ve dili kullanarak. Bruner'e göre bir öğretim kuramı şu dört özelliğe sahip olması gerekir: (1) güdüleme; öğrenmeye karşı ilgi ve merak uyandırmak; (2) yapı; öğrenenin bilgiyi en iyi şekilde özümseyebileceği bir bilgi yapısı ve seviyesi; (3) sıralama; materyali sunmak için mümkün olan en iyi yolları bulmak; (4) Pekiştirme; güdüleme için ödül ve cezalardan en iyi şekilde yararlanmak. Basitleştirme, yeni öneriler üretme ve bilginin ustalıkla idaresi, yeni bilgilerin inşası/ oluşturulması için en iyi yöntemlerdendir (Şirin, 2008, s. 203).

Sembolik döneme gelindiğinde çocuk artık mantık, matematik, müzik alanlarında sembolleri kullanabilir duruma gelmekte; eylemler ve imgeler ile ifade edilemeyen durumları kolaylıkla anlatabilmektedir. Yaptığı işleri, kavradıklarını ve semboller yoluyla açıklayacak yeterliliğe ulaşmaktadır. Bu dönemdeki çocukların zihinsel dönemlerine uygun olan harflerin, matematiksel ifadelerin ve sayıların sembolleri tanıtılır. Bruner bilişsel gelişim dönemlerini somut nesneler şekiller ve en son olarak semboller şeklinde dönemlere ayırmıştır. Öğrenme ve öğretme sürecini de bu bağlam çerçevesinde önermiştir (Çekirdekçi & Toptaş, 2017).

Ernst Von Glaserfeld, radikal oluşturmacıların önde gelen temsilcilerinden birisidir. Glaserfeld, oluşturmacıları kökleri felsefe, psikoloji ve sibernetiğe dayanan bir bilgi teorisi olarak tanımlamıştır. Realizmin geleneksel pozisyonunu ret eden radikal oluşturmacılık göreceliği vurgulayan bir konumdur. Geleneksel pozitivizme göre bilgi dış dünyada var olan tam gerçekliğin bir sunumudur. Radikal oluşturmacılar ise bilgiyi, toplumsal olarak kabul edilen ortak kavramlarla anlamlandırılan ve aktif bir yöntemle kişiler tarafından inşa edilen bir şey olarak görürler. Glaserfeld, bilginin, kişinin aktif yaşantısı ile oluşturduğu bir sonuç olduğunu ve bunun lisan ile taşındığını belirtmiştir (Şirin, 2008, s. 204).

2.10.2. On iki ile On sekiz Yaş Arasında Bilişsel Gelişim

Bu dönem içerisinde bilişsel gelişim somuttan, formel eylemlere geçiş yapmaktadır. Bu düzeye gelmiş kişi yetişkin dünyasına uyum sağlayacak durumdadır. Zira zihinsel olarak gelişimde son aşamaya gelinmiştir. Piaget'ye göre bu dönem 12 ve 14 yaşları arasında başlamakta olup çocuk somut dönemdeki sembolik düşünce şeklinden çıkıp düşünce düzeyine erişmektedir. Çocuk bir problemi çözmede farklı varsayımlar geliştirip bu varsayımları denemeye başlamaktadır.

Çocuğun düşünce şeklinde diğer döneme göre artık bir düzen gelmiştir. Akıl yürütme konusunda daha gelişkin olup, farklı seçenekler üzerinde de düşünmeye başlamaktadır. Bilişsel evrede bu zaman dilimine gelen çocuk 14 yaşından sonra yetişkin bireyler gibi tündengelim ve tümevarım akıl yürütmeyi kullanabilmektedir (Cüceloğlu,2012,s.352-353).

2.10.3. Soyut İşlemler Dönemi

Soyut işlemler dönemindeki bir çocuk ergenlik döneminde olduğundan kendi fikirlerinin doğru olduğuna, insanların kendisi ile uğraştığına inanır. Takip edildiğini düşünür. Kimseyi memnun etmediğine inanır Bu evrede çocuk tam olarak yetişkin gibi düşünme yetisine sahip değildir. Ancak yetişkin bir bireye yakın bir düşünme süreci içine girer. Soyutlamalar ile alakalı olan bu kabiliyet kişiye dünyasını kurması için güçlü gereçler kazandırır. Ergen yaşadığı zaman diliminin ilerisinde düşünebilir. Ayrıca gerçek hayatın ötesinde de düşünebilir. Ergenlik döneminde birey artık gerçek biçimlerle örtüşen simgelerle kendini kısıtlamaz. Duyguları etkin şekilde kullanmaya başlar. Sevgi, nefret, inanç gibi... Bunların dışında olumsuz sayılar, hız, zaman kavramlarını ve atomik konuşmaları da kullanır. Bir başka ifade ile de ergen fikirler hakkında düşünmeye başlar. Soyut işlemler dönemindeki kişi yaklaşık 15 yaşlarına geldiğinde entelektüel bir yetkinliğe ulaşır. Bilişsel olarak artık en son aşamaya gelmiştir (Kol, 2011, s. 6).

Çocuklarda şekil- zemin algısı üç-beş yaşlarında hızlı bir şekilde gelişim göstermektedir. Sekiz ile on yaşlarına gelindiğinde sabitlenir. Mekânda konum algısı ise yedi ile dokuz yaşları arası gelişimini tamamlamaktadır. Şekil sabitliği yeteneği ise altı yedi yaşları arasında hızla gelişerek sekiz dokuz yaşlarında sabitlenir. Çocuklardaki bu karmaşık mekânsal ilişki algılaması çocukluk boyunca gelişmeye devam ederek on yaşına gelindiğinde yetişkinlik düzeyine ulaşır (Akaroğlu & Dereli, 2012).

Çocuk için Resim yapmanın, sembolik bir oyun olduğunu savunan Piaget; bu oyunla, duygusal, zihinsel ve algısal durumuyla alakalı hayallerini ortaya çıkarmakta olduğunu ifade eder. Sanat eğitimi sayesinde yaratıcılık ile birlikte, kişinin kendine güvenme duygusu gelişmektedir. Sanat eğitimi en az diğer eğitimler kadar gereklilik taşımaktadır.

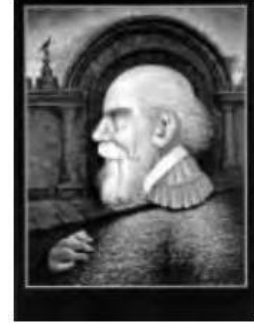

Soyut düşünmeyi geliştirir. Ayrıca göz ile düşünme yeteneği kazandırmaktadır. Bu sayede öğrenme güçlenmektedir. Bilginin önem taşıdığı çağda, sanat eğitimi çocuk gelişiminde bir ihtiyaçtır. Bu nedenle eğitimde kullanılan yöntemler, çocukların sanatsal gelişimine önemli oranda etki edeceğine inanılmaktadır (Kırıçoğlu'ndan aktaran Görşen, 2011).

Şekil 18. Şekil-zemin ilişkisi

<http://www.felsefe.gen.tr/psikoloji/sekil-zemin-iliskisi-nedir-sekil-ve-zemin-iliskisi.asp> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 19. Şekil-zemin ilişkisi

2.10.4. Mantık (Görünürde Doğalcılık)Dönemi (12-14 Yaş)

Çizgilerinde her türlü ayrıntıya inebilen bu dönem çocuğu, resimlerinde hareketi çok rahatlıkla verebilir. Özellikle bu döneme kadar giysiyi bir aksesuar olarak kullanan çocuk, giysiyi artık hareketin bir göstergesi olarak kullanır. Bükülen kol, üzerindeki giysi kıvrımların aldığı şekille daha da belirgindir. Aynı zamanla ifade etmek istediği duyguyu da çizgileri aracılığı ile yansıtma yeteneğini gösterir.

Bu dönem çocukları resimlerinde her tür ayrıntıyı ve hareketi verebilecek düzeydedir. Ayrıca duygularını çizgisel yolla rahatlıkla ifade edebilmektedir. Bu yaş aralığında renk kullanımında doğadaki gerçek renkleri kullanmaktadırlar. Yaratıcılık yeniden kazanılmış ancak bu kazanım güdüler yoluyla olan bir yaratıcılık değil bilinçli bir yaratıcılıktır. Çalışmalarında farklı renk denemelerine girer ve duygularını ifade etmekte renklerden yararlanır. Çocuk artık resimde 3 boyutlu çalışma yapabilme yetisine ulaşır.

Perspektifi, formların boyutlarını rengi ve ışık gölgeyi başarılı bir şekilde kullanmaktadırlar. Bu yaş aralığındaki çocuk sanat eğitmeninin yönlendirmesi ile nesnelerin ve figürlerin oranlarını doğru şekilde çizebilmektedir. Resimde kullandığı öğeleri mekanla ilişkili kullanabilir. Ayrıca kasıtlı bir şekilde oranları değiştirip farklı tasarımlarda resimler yapmaktadırlar. Duygularını düşüncelerini anlatabilecekleri farklı

yöntem ve tekniklere açıktırlar. Bu dönemde artık çocuk gerçek manada sanat eğitimi alabilecek yeterliliğe ulaşmıştır.

“Soyut işlemler dönemi içinde göreceli düşünce gelişerek, bir sorun değişik biçimlerde ele alınabilir. Genelleme, tümden gelim, tüme varım gibi zihinsel işlemler yapılır. Hipotezler kurularak, doğrulukları kontrol edilir. Soyut düşünce yetisi geliştiği için, soyut kavramlar kullanılarak, üzerinde fikir yürütülür.”

Bu döneme kadar olaylar arası ilişkiler ve neden sonuç bağlantılarını, ancak somut işlemler çerçevesinde kavrayan ve düz bir mantıkla bilişsel işlemler yapan çocuklar, bir olaya bakış açılarının farklı olabileceğinin anlamaya, problemleri değişik biçimlerde çözümlenebileceğini görmeye, analiz, sentez, transfer, genelleme gibi üst düzeydeki bilişsel işlemleri yapabilmeye başlarlar (Erden'den aktaran Türkyılmaz,2008).

2.11. Görsel Sanatlar Eğitimi

2.11.1. Türkiye’de Sanat Eğitimi

Altınkurt’a göre; Türkiye’de sanat eğitimi zamanla değişime ihtiyaç duyarak ve yenilenmekle birlikte çağdaş bir eğitime ulaşma çabasına girmiştir. Sanayileşme ile birlikte el emeği olan ürünler yerini seri üretime bırakmıştır. Köyden kente olan göçler, büyük şehirlerde oluşan köy-kentler, kültürel açıdan yozlaşmaya sebep olmuş, ayrıca çarpık yapılaşmalar, kitap okumak yerine televizyon izleme alışkanlığının ortaya çıkması kültürel kimliğin önemini kaybederek yok sayılması veya abartılması gibi nedenler kendini göstermeye başlamıştır. Bu karmaşık dünyayı düzenlemek ancak estetik bakış ile mümkün olabilmektedir. Sanayileşme ile birlikte birçok ülkede olduğu gibi yeni iş alanları ve sanat alanında yeni bölümler kurulmuştur. Almanya’da kurulmuş olan Bauhaus okulu sanat ile teknolojiyi birleştirip Güzel Sanatlar Fakültelerinde iç mimari, animasyon, cam ve takı tasarımı ve benzeri yeni bölümler açmıştır. Ancak siyasi sebepler sanat eğitimini olumsuz etkilemiştir. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretimde sanat derslerinin sürelerinin kısa olması sanat eğitimine yeterince önem verilmemesi estetik duyarlılıktan yoksun kişilerin artmasına neden olmuştur. Bu problemin çözüm yolu da ancak ilköğretimden, üniversite eğitimine kadar ve hayatın her alanında estetik değerlerin, sanat bilincinin sağlanıp yaygınlaştırılmasıyla çözülebilir (Altınkurt, 2005).

Günümüz eğitim sisteminden beklenen öğrencilere sadece belirli bilgi ve beceriler kazandırma değildir. Önemli olan kazandırılan bilgi ve becerilerin birey tarafından farklı

sentezler, fikirler ve ürünler ortaya çıkarabilme yeteneğini geliştirme ve kazandığı bu davranışları gereken zamanda ve yerde uygulayabilmesidir. Sanatta yaratıcılık kavramını açıklayan bu davranış şekli dünyayı algılayabilmenin ve gerekli alışkanlıkları kazanmanın bir yolunun da sanat ile mümkün olabileceğini açıklar (Ayaydın vd.)

“Nitelikli sanat programında öğrenciler, algısal, yorumsal ve çözümsel yetilerini genişletirler. Görsel imgelerle anlam bulmayı öğrenirler, sanat eserlerinin estetik niteliğini tespit etmeyi öğrenirler. Görsel sanatların dilini doğru kullandıkları için fikirlerini eksiksiz ifade ederler, estetik yargılara varmak ve savunmak için yetilerini geliştirirler.”(Boydaş’tan aktaran, Ketizmen,2013).

Özsoy ‘a göre yaşadığımız dünyayı duyularımız ve hislerimiz ile birlikte hareketlerimiz yoluyla bilmekteyiz. Sanatsal deneyimler duyarlılığı ve ilgiyi zorlamaktadır. Bunun nedeni ise kişi sanatı yaratmak veya anlamak ve takdir etmek için özel olanın neden özel olduğu ile ilgilenmek zorundadır. Bir nesneyi çizmenin anlamı onu ayrıntılı biçimde incelemek, farklı şartlarda izlemek, gözlemlemek ve örüntü, ritim, denge, sıra ve çeşitliliğin yanında çizgi, şekil, renk ve doku gibi sanatsal düzenleme öğelerini görebilmektir (Özsoy, 2003 s. 44).

Beyoğlu (2015) Sanatı tanımlarken bireyin farklı teknik ve yöntemler kullanarak hislerin yoğunluğu ile kendini ifade ettiği özel bir alan olduğuna değinmektedir. Sanat eğitimi kişiye eğitim süreci boyunca her tür yöntem ve tekniği uygulama imkanı sağlar. Bunun yanında bireyin kendi için uygun gördüğü metot ve tekniği seçmesinde sanatın önemini anlamasında, haz almasında gelişim ve ilerlemesinde çok yönlü bir işlevi olduğundan önem taşımaktadır. Sanat eğitimi kişinin fiziksel, ruhsal, algısal ve zihinsel gelişimi için sanat yoluyla gerçekleştirdiği çabadır. Bununla birlikte hayatı ve dünyayı kavraması yansıtması yaratması sürecidir (s. 335).

2.11.2. Algıda Öğrenmenin Rolü

Yapılan bir araştırmaya göre insanlar, okuduklarının % 10’nu, duyduklarının %20’sini, gördüklerinin %30’unu, görüp işittiklerinin %50’sini, görüp, işitip ve konuştuklarının, %80’ini, görüp, işitip dokunup ve söylediklerinin %90’ını hatırlamaktadırlar. Kalıcı ve etkili öğrenmede algının rolünü ortaya koyan bu değerlendirmeden yola çıkarak yaratıcı drama ile bu yüksek oranı elde etmek mümkündür (Aytaş, 2013).

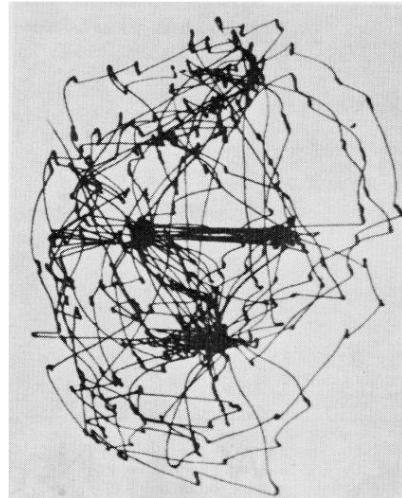
Görme duyusu resim sanatında önemli yer tutmaktadır. Görme resim sanatında vazgeçilmez bir koşul taşıyan eylemdir. Görmenin yanı sıra bir diğer önemli hususta izleme davranışdır. Görme ve izleme eylemi birbirini tamamlamaktadır (Aydın, 2009, s. 34).

Görsel algının niteliği, gözlem ve dikkate bağlıdır. H. Gardner'ın Çoklu zeka kuramında belirttiği “Uzamsal Zeka” da görsel algı ile ilgilidir. Gardner’e göre görsel/uzamsal zeka; resimler ve imgeler zekası ya da görsel dünyayı doğru olarak algılama ve kişinin kendi görsel yaşantılarını yeniden yaratma kapasitesidir. Gardner eserinde, bu zekâ alanının “şekil, renk biçimini “zihin gözü” ile görme ve bunları resim olarak somut temsillere dönüştürme yeteneğini içerdiğini” ileri sürülmektedir. Görsel algı için aslında temel ilke bakmak ve görmek arasındaki ilişkide saklıdır. Görsel algının insan beyninin kullandığı ilk dil olduğu söylenebilir (Eraslan, 2018).

2.11.3. Görsel Bellek

Bellek bilim adamları tarafından hala tam olarak anlaşılamayan bir yapıdadır. Çünkü çok yönlü işleve ve kendine özgü niteliklere sahiptir. Ancak günümüzde modern tıp ile teknolojinin araştırmaları neticesinde git gide daha anlaşılır hale gelmektedir.

Çevremizdeki olayları duyular ile algılamak, zihinde anlamlandırıp kişisel olarak kodlamak ve bütün bu zihni hareketler dizisinde bellek çok mühim bir yere sahiptir. Bu nedenle bellek biyolojik yapısının dışında psikoloji ve felsefe alanlarında da ele alınmıştır. Görsel sanatlar eğitimi içerisinde tasarım yapılırken zaman kaygısı taşınmaz. Tasarım yapılırken belleğin yardımı ile zamanın içinde yolculuk yapılarak Sanatsal ürün verilmesi bireylere öğretiler. Eğitimci belleğin eksi ve artı varlığı ile niceliğine göre hareket etmelidir. Bu şekilde gerçekleşen belleklerin zıtlığı Görsel sanat eğitimi ile uyumlu bir çalışma şekli ortaya çıkmaktadır (Arkonaç, 2003).

Şekil 20. Bir resme bakarken ki göz hareketleri. <https://www.ataaof.edu.tr> sayfasından erişilmiştir.

Yukarıdaki resimde, kişinin üzerinde deney yapılmıştır. Bir nesneye bakarken ki göz hareketleri taranmıştır. Gözlerin belli noktalarda duraksadığı ve kaydettiği görülmüştür.

Algı süreci, bir takım etkenlerle ilerler. Bunlar çeşitli sebeplerdir. Psikolojik, sosyolojik, kültürel, fiziksel etkenler gibi ve buna benzer nedenler sıralanabilir. Bu bağlamda bireyin geçmiş yaşantısı ve tecrübeleri kişilik özellikleri yaşadığı toplumun kültürel yapısı, değer yargıları, kişinin psikolojik durumu sosyal ve kültürel konumu algı sürecinde etkin rol oynamaktadır. Böylelikle bireyin dış dünyadan aldığı gerçeklik bu faktörler ile yorumlamasında önemli bir yere sahiptir (Ayna & Domaniçli, 2011).

Önceleri algı bir nesneden alınan duyumların ayrı ayrı düzenlenerek, hatırlama ve imge ile tamamlanıp yorumlanması diye tanımlanırdı.

Bu fikre göre algı, ayrı ayrı duyumların toplamı olarak görülmekteydi. Bunun dışında renk, ses, çizgi şeklinde aldığımız duyumların ağaç, şarkı, tarla olarak açıklanırdı.

Günümüzde artık bu anlayış önemini yitirmiştir. Gestalt görüşü kabul görmektedir. Bu ekol, algı ile duyum arasında ayrım yapmaz. Eski görüşün aksine gestalt'a göre algı, duyumların toplamı olmayıp her algının bir bütünün doğrudan kavranmasıdır. Bir başka ifadeyle ayrı ayrı oluşmuş duyumları birleştirip bütünlük sağlanmamaktadır. Tam tersi gördüklerimizi birleşik ve bütün olarak algılamaktayız. Bir kimseyi algıladığımızda o kişinin gözleri, kaşları, saçları burnu, ya da alnının yapısından aldığımız duyumlar ile birleştirip tanımayız. Kişinin gözlerinin rengi veya burnunun yapısını farkında olmadığımız zamanda tanırız.

Buna göre bir nesneyi tanımak onu bütün olarak kavramak anlamına gelmektedir. Algı, biçimlerin yapılaşmış bütünler şekliyle kavranmasıdır.

2.11.3.1. Görme Becerisinin Öğrenmeye Etkisi

Günümüze kadar yapılmış çalışmalardan yola çıkıldığında, algının zekâ ile birleşimiyle beraber maksatlı öğrenmelerin meydana geldiği görülmektedir. Diğer bir ifade ile Zekâ gelişimi ve aktif kullanılma kabiliyeti görsel algının kullanılması ile aynı doğrultudadır.

Çocuklar ile ergenler üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda teorilerin kuralların deneyim kazanmadan öğretilmesi görme yeteneğini doğru kullanma konusunda olumlu bir etki yaratmamaktadır. Türk eğitim sisteminin eksikliği algılama ile düşünme arasındaki bağlantıyı düşünce olarak ayırmış olması olabilir. Bloom taksonimisine göre alt düzey bir

kabiliyeti kazanamayan bir çocuğun üst düzey bir beceriyi yapamaması olağan bir durumdur (Kuş, 2013).

2.11.3.2. Görsel Bellek-Görsel Algı, Öğretim İlişkisi

Günümüzde tek model öğretim metodu geçerliliğini yitirmiştir. Öğretim etkinlikleri giderek bireyselleşmektedir. Öğrenme düzeyinin etkili olması için öğrenmeye etki eden içsel ve dışsal faktörlerin, kişisel özelliklere uygun hazırlanması gerekmektedir. Dikkatin, seçici algının, motivasyonun devamlılığını sağlamak için görsel aktivitelere gereken derecede yer verilmelidir. Öğrenmeye etki edecek bir işaretin gücünü artırmak için onun görsel anlamda büyüklüğü, rengi, formu önem taşımaktadır. Önceden bilinen işaretler öğrenme üzerinde daha çok etki sağlamaktadır. Öğrenmede ne kadar çok duyu devreye girerse, bilgileri zihinde kodlama ve geri getirme o denli etkin olmaktadır. Bilgiyi kazanma, depolama, sanatsal eğitim kazanma doğumdan itibaren başlamakta ve hayat boyunca sürmektedir. Sanat eserinin zihinsel bir sonuç olması nedeniyle görsel zeka gelişimi ve görsel yeteneğe bağlı biçimde bilgi edinmesi çevre ile olan iletişim ve etkileşimin doğru biçimde sağlanması gerekmektedir. Böylelikle sanat eğitiminde görsel algı ve görsel belleğin gerekliliği daha iyi anlaşılır (Korkutal, 2010).

Kapsam olarak ve geniş anlamda sanat eğitimi, tüm sanat dallarını ve biçimlerini içine alan okul içinde ve okul dışındaki yaratıcı sanatsal eğitim olarak ifadelendirilir. Bu tanım yaygın ve tümel olarak özellikle belirtilmedikçe sanat eğitimi daha çok görsel sanatlarda verilen eğitim olarak bilinmektedir. İki durumda da sanat eğitimi yetişkin eğitiminden ziyade yetişmekte olan kişilere verilen eğitim süreci içinde değerlendirilmektedir. Sanat eğitimi ile ulaşılmak istenen amaç, görme, duyma ve benzeri duyuları öğretmek yeteneklerini desteklemek kişiye bakmak ile görmek arasındaki farkı kazandırıp gelişim ve yaratıcılıklarını sağlamaktır (Beyoğlu, 2015).

Sanat eğitimi, görmek, yetenekleri geliştirmek, bilgilendirmek, hislere hayat verip zihinde tasarlanan imgeleri harekete geçirmektir. Özetle Sanat eğitimi insanlarla bir araya gelmeyi sağlayan bir ulaşım aracıdır. Sanat eğitiminin hedeflerine bakıldığında;

- 1- Görsellikle algılamayı öğrenme
- 2- Yaratma yeteneğinin gelişmesini sağlamak
- 3- Sanatın paylaşılabılır olmasını ve anlaşılabilirliğini temin etmek
- 4- Kişiyi anlatım kabiliyeti sağlamak
- 5- Sanayiye hizmet etmek

6- Hayatı değiştirmek

7- Doğru şekilde görmeyi sağlamak

8- Sanat Eğitimi Fikirlerin, hislerin görselliğe dönüşmesini sağlamak (Çellek, 2002).

Heykel, mimari, seramik, grafik ve benzeri alanlarda olduğu gibi resim sanatında da görselliğin hâkim olduğu gerçeğinden yola çıkarsak, Sanat eğitiminde görsel algı ve görsel bellek gelişimini sağlayacak çalışmalar yapılmasının gereklilik taşıdığı görülebilir. Birçok yöntemin ilk aşamasında gereklilik taşıyan görsel algılama ve anlamlandırma önemlidir. Görsel algılamanın gelişmişlik düzeyi ile birlikte çevremizi, biçimleri, imgeleri daha doğru şekilde yorumlayabiliriz. Böylelikle yapılan sanatsal etkinliklerde daha başarılı çalışmalar gerçekleşecektir. Örneğin resmin esasını oluşturan desen eğitiminde, görsel algı çok önemli bir yere sahiptir.

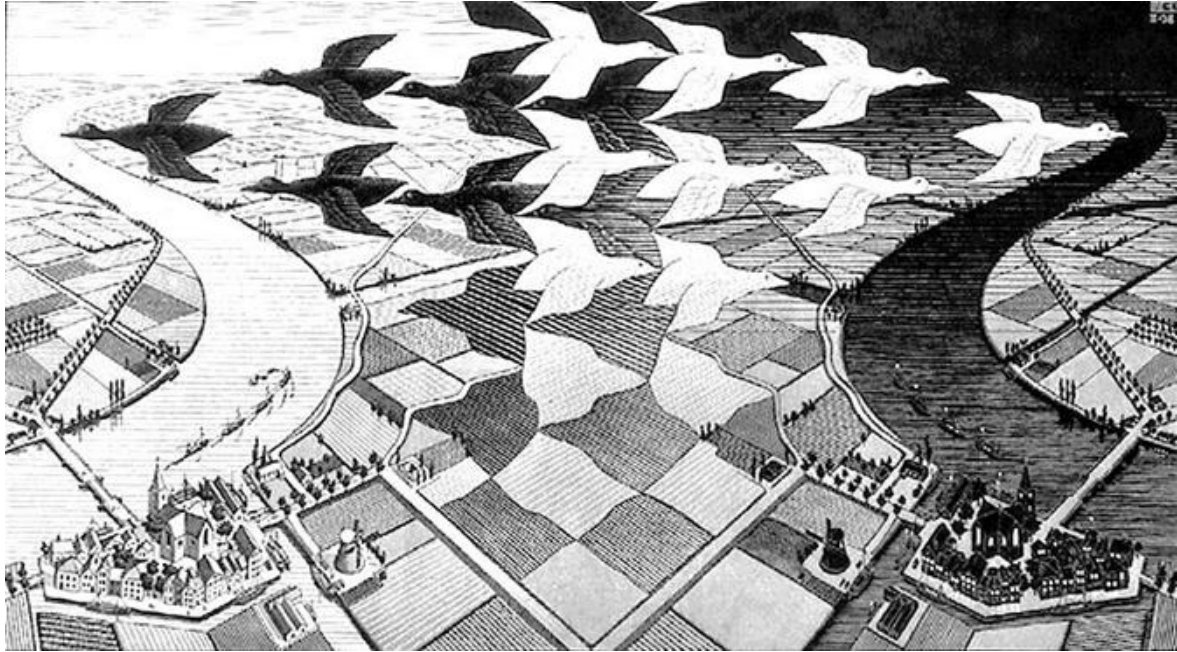
Çizerken, bir yüzey üzerine işaretler koyarak, gördüğümüz dışsal gerçekliğe ilişkin algılarımız ve anlayışımızla, imgelememizdeki içsel imgeyi grafik olarak ifade etmeye çalışırız. Bu nedenle çizmek yaşama ilişkin bir ifade biçimi olduğu kadar, gördüklerimiz ve gözümüzde canlandırdıklarımız karşısında doğal bir tepkidir. Çizmek, göze hitabeden ayrı bir imgeler dünyası yaratır. Çizilmiş bir imge, görsel dünyamızın bir parçası haline gelir. İfade etme ve iletide bulunma gücü, imgenin, bildiklerimiz ve kavradıklarımızla olan grafik benzerliğini görebilme yeteneğimize bağlıdır. İletideki mesajın açıklığı ve anlamının taşıdığı önem, bizim imgeyi derinlemesine inceleyebilme, vuruşlarını okuyabilme, oluşturdukları örge ve ilişkileri ayırebilme yeteneğimize bağlıdır.(Ching, 2010. s. 11).

“Desen, doğa ile bağ kurma ve onu betimleme aracı olduğundan sanat eğitiminin temelidir. Görsel algılama açısından temel bir öğrenme ve öğretme biçimidir”(Gökbulut, 2006, s. 30).

2.12. Sanatta Algi

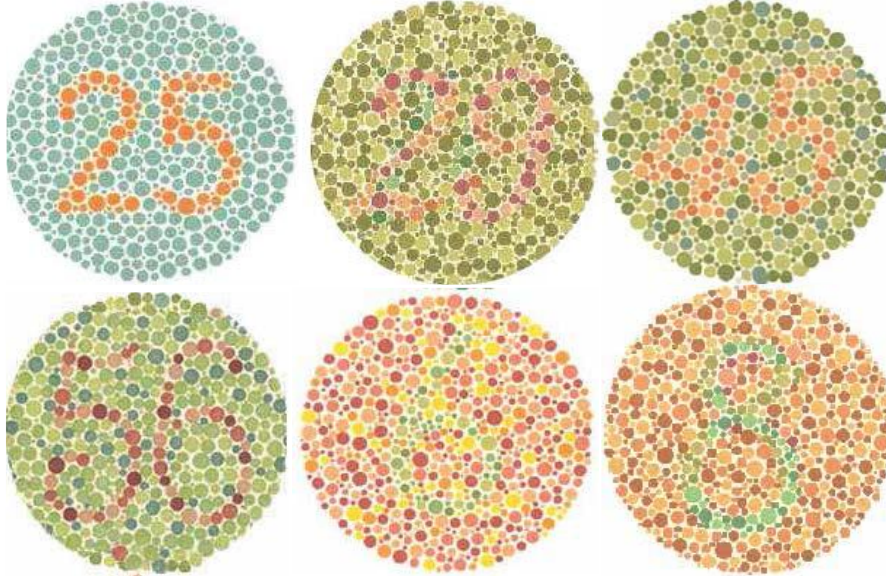
Psikolojinin ilgilendiğı ikinci bir sorun algı olayıdır. Algı olayını bütün yönleriyle geştalt okulu ele almıştır. Algılama işlemi, nesneleri, olayları bütün halinde kavrama eylemidir. Algılama ile bir nesnenin rengi, hacmi, kapsamı ile ilgili duyumlarla zihnimizde iz meydana gelir. Bir sanatçının bilincinde oluşmuş, yer edinmiş tasarımlar, sanatçının çevresini, doğayı kavramasını sağlamasında önemli bir etkindir. Başta, plastik sanatlarda görme, göz ile bir şeyin varlığını duyma bu durumun en önemli tarafından biridir. Bir bireyin estetik hareketi gelişim gösterdikçe, nesneler, varlıklar, semboller dünyasında yaşamaya başlar. Duyularımızdan biri olan gözün kapsadığı duyular renkleri, hacimleri, şekilleri, karanlığı ve aydınlığı, uzaklıkları vb. esas kavramları zihnimizin estetik perspektifine koyar. Bu sayılan kavramları sanatçı zihninde oluşturmadığında, yeterince gözlemlemediğinde ortaya koyduğu çalışmalar güzel görünse bile doğru ve sağlam bir şekilde algılanmadığından dolayı sağlıklı bir çalışma sağlanamaz. Yaratma yeteneğı, henüz sanat konusu olmadan da insanın ruhsal yapısıyla gerçekleştirdiğı bir eylemdir. Sadece

figürlü konular değil bunun dışında soyut yaratmalar bile, önceden görüntü ve biçimi var olan malzemeye dayanır. Sanat eserini algılayan seyircide aynı şekilde gördüğü nesne ve olayları bütünleşmiş olarak kavrar. Göz algımlarken tıpkı fotoğraf makinesi gibi her şeyi olduğu gibi almaz. Bilhassa büyük sanat eserleri; sade bir uyarıcı olmaktan ziyade karmaşık ve kavranması zor olan sembolik içeriklerle zenginleştirilmiş yapıtlardır. Eserlerde olan kültürel etmenlerin ağırlığı, eserdeki biçime yapılan vurgunun eklemelerin veya abartının seyirci tarafından dikkatle alınmalıdır. Zira eser biçim aracılığı ile seyirci tarafından algılanır. Bundan dolayı eser ile seyirci arasındaki bağ konu ile ona yüklenen kültüre ilişkin öğelerin belirleyiciliği ile ilişiktir. Her zaman diliminde sanatçı ile seyirci de bir görme ve algı eylemi gerçekleşmiştir. Böylelikle algı sanat psikolojisinde önemli bir sorun teşkil etmektedir (Yolcu, 2009, s. 79-80).

Şekil 21. Gündüz ve gece. <https://www.matematiksel.org/m-c-escher-siradisi-bir-ressam/sayfasından-erişilmiştir>.

Renk, insan tarafından gözlemlendiğinde aynı dalga boyundaki ışık parçalarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayan özellik olarak tanımlanmaktadır. Bu algılama, ışığın maddeler üzerine çarpması sırasında kısmen soğurulup kısmen yansması nedeniyle çeşitlilik göstermektedir. Güneşli spektrumunda bulunan tüm dalga boyları aynı anda bir madde üzerinden yansarak gözümüze ulaşırsa algılanan beyaz, spektrumda bulunan dalga boylarının hepsi madde tarafından soğurulursa, yani, gözümüze hiç ışık ulaşmazsa algılanan siyahtır. Siyah ve beyaz bu nedenle renk olarak kabul edilmemektedir. Bunun dışında yer alan diğer renk türleri için (kırmızı, mavi, yeşil, sarı ve benzeri) renk algısından söz edilebilir. İnsan gözü 10.000.000 renk ayırt edebilmektedir (Manav, 2011).

Şekil 22. Renk etkisi. Umut Al umutal@hacettepe.edu.tr görsel algılama sayfasından erişilmiştir.

Şekil 23. Arcimbaldo yaz, 1563. Bayerische Staatsgemaldegammlungen, <https://www.wikiart.org> sayfasından erişilmiştir.

2.12.1. Gözlem ve Hafıza Eğitimi

İyi resim yapabilmek için iyi bir gözleme ve özel bir hafıza eğitime ihtiyaç vardır. Bakmakla görmek arasında büyük bir fark bulunduğunu biliriz. Her vakit kullandığımız bir eşyayı, resmini yapmak maksadıyla önümüze koyup incelediğimiz zaman bu fark daha iyi anlaşılır. Eşyayı görebilmek için, onun parçaları arasındaki şekil, ton, renk münasebetlerini araştırmak zorundayız. Ancak bu incelemeden sonra o eşyanın resmini yapmaya başlayabiliriz. Resim

yaparken eli harekete getiren ve idare eden dimağdır. Dimağ, gözler vasıtasıyla aldığı duyular yoluyla harekete geçer. Onun için duyuların kuvvetli olması gerekir. O halde, dikkat edilecek en önemli noktalardan biri iyi görmektir. Ancak bu suretle eşya ile aramızda fikri bir bağ kurmak mümkün olacaktır (Erdem,1954, s. 2-3).

2.12.2. İmge ve İmgelem

Sanat olgusunda imge açıklanırken öncelikle görsel imgeden bahsetmek gerekir. Burada esas etkin duyu görme duyusudur. Bir kişi dikkatini bir obje üzerinde yoğunlaştırdığında gelişen süreç şu şekilde ilerler. İlk önce nesne görülür. Daha sonra nesnenin dış hatları, rengi, kitlesi görülür Bu nesne gözün merceğinden geçerek beyne ulaşır ve imge olarak kaydedilir. Beyin sadece nesnenin görüntüsünü kaydeder. Ancak nesnenin görünenin dışında bazı özellikleri de mevcuttur. Bu özellikleri kişi yaşantı ve deneyim ile öğrenir. Bir nesnenin sadece görüntüsünün dışında olan niteliklerinin bilincine varılması algılama ile ilgili bir durumdur.

Görüş alanımıza girmiş olan nesnelerin içinden biz bir nesne seçeriz. Bundan dolayı algılamada ayırt etme işlemi yargısına kati olarak varmaktayız.

Beynimiz yaşadığımız sürece birçok objeyi kaydeder. Bunlar ileriki zamanlarda canlandırılabilir ve zihnimizde izlenimler bırakır. Beynimiz tarafından kaydedilmiş olanlar saklanmış bir bilinçlilik halidir. Bugün ve ileride kullanılabilir Yeni oluşmuş bir imajda o imajı yaratan nesne ile alakalı başka çağırışımlar sağlayabilir.

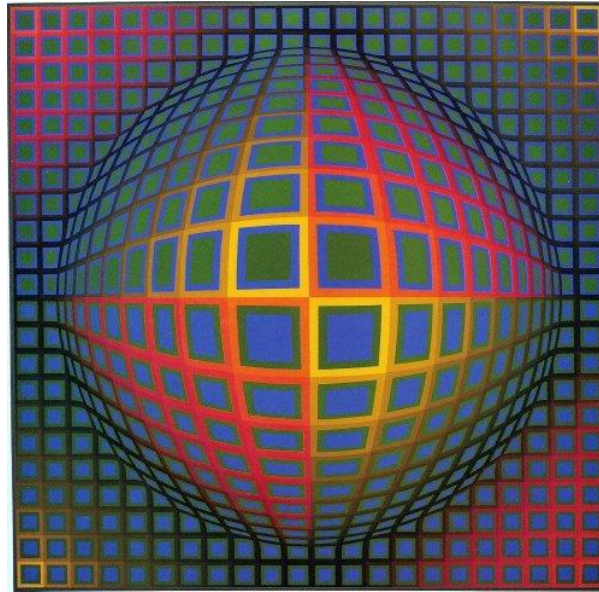
Görsel sanatlar eğitiminin amacı öğrencilerin aldıkları bilgileri günlük yaşantıları içerisinde kullanabilmek ve diğer derslerle de ilişkilendirmedir (Başbuğ, 2016).

Görsel sanatlar eğitimi özellikleri ile genel eğitimin parçası olmakla beraber sanatların yasalarını ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırma amacı güden bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi boyunca bireyler algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme kazanımlarına sahip olurlar. Bu kazanımların tümü estetik ilkeler ile sanatın dili kullanılarak kazanılır. Eğitim biliminin dallarından biri olan görsel sanatlar eğitimi, sanat ve sanat tarihi, estetik bunlarla beraber eğitim ve öğretim ile ilgili bütün sorunlarla ilgilidir. Ayrıca görsel sanatlar eğitimi kişinin sanatsal ve estetik gelişiminin yanı sıra sanatta öğrenme ve yaratıcılık eğitiminin metodolojisiyle ilgili sorunlara psikoloji toplumbilim felsefe antropoloji gibi bilim dallarıyla ilişki kurarak üst düzey çözüm yolları sunmaktadır.(Nalinci, 2014).

Bütünsel öğrenme şekli, algıda bütünlük üstüne okul kuran ilk yaklaşım gestalttır. Dışarıdan gelen uyarıcıları ayrı ayrı olarak ya da soyutlayarak almayız. Bütün olarak algılarız. Bir resme baktığımız zaman resmin parçalarını değil bütünsel olarak oluşturduğu

anlama ve görüntüye bakarız. Algıladığımız şey parçaların tek başına oluşturduğu anlam değil bunun daha fazlasıdır. Ayrıca bir müzik parçası içinde durum böyledir. Müzik tınıları sesler, tek başına o müziği ifade etmez. Müzik tınısı tek başına ayrı bir anlam taşır. Ancak sesler bir araya geldiğinde yeni bir örüntü oluşturur. Yani Gestalt’a göre “Bütün, parçaların toplamından öte bir şeydir.” Bu kuram özellikle resim ve müzik alanında bütünsellik tezini açıklamaya çalışır. Gestalt kuramı insanın pasif alıcı olmadığını aksine aktif olarak dışarıdan aldığı uyaranları örgütleyip anlamlandırdığını iddia eder (Şimşek, 2008, s. 5).

Eğitim ortamında uygun şartlar oluşturulduğu takdirde, algı ve bellek süreçleri gelişme gücüne sahiptir. Dolayısıyla belleği geliştirmek için uygun destekleyiciler ile birlikte açık ve anlaşılır emareler verilmelidir. Bunların dışında öğretimde görsel materyallerin kullanımı bilgilerin bilişsel manada şekillenmesinde faydalı olacaktır. Öğretim ortamında tablolar, grafikler, çizelge ve matrislerden yararlanılmalıdır. Algı ile bellek süreçlerinde işleyiş öğrencinin içinde olduğu duygusal durumuna bağlıdır. Algı örgütleyici, seçici, bütünleştirici bir yapıdadır. Bu yüzden kişinin öznel yaşantısı içindeki deneyimleri ile örgütleme, bütünleştirme ve algıda seçicilik meydana gelmektedir. Bellek ile algısal gelişimde motivasyon çok önemli bir etkidir (Aydın, 2016).

Şekil 24. Victor vasarely vega-nor. <https://www.wikiart.org> sayfasından erişilmiştir.

2.13. Kübizm Sanat Akımı

2.13.1. Kübizm’in Felsefesi

İzlenimcilik’e tepki olarak ortaya çıkan ve G. Brague ile P. Picasso’nun önderlik ettiği bir modern resim akımı. Analitik Kübizm diye adlandırılan ilk döneminde nesne ve varlıkları temel geometrik biçimlere indirgenmiş nitelikte betimlemeyi amaçlamıştır. 1915’ten sonra Sentetik Kübizm de denilen ana yönelimini form lleştirmiştir. Geleneksel resim anlayışına yöneltilen en güçlü karşı çıkışlardan biridir. Geleneksel resmin konuyu tek bir bakış noktasından ve zaman içinde dondurulmuş olarak betimlemesine karşılık, kübistler nesneleri çok sayıda değişken bakış noktasından ve farklı anlarda aynı resim düzlemi üzerinde betimlemeyi amaçlamışlardır. Avrupa resmi daha Bizans geleneğinden kopuşundan başlayarak, hep resim düzleminin iki boyutluluğunu yadsıyıp, nesneleri doğadaki gibi üç boyutlu oldukları yansıtılmasını yaratarak betimlemeye çalışmıştır. Kübizm bir anlamda bu geleneğin de son halkası sayılabilir. Kübistler nesnelerin sadece üç boyutlu gerçekliğini betimlemenin de ötesine giderek, onlara bir de zaman boyutunu katmayı denemişlerdir. Böylelikle, nesne hem kendisinin, hem de resmedicisinin devingenliğiyle değişen bakış açılarından resmedilmek istenmiştir. Bu amaç nedeniyle ki, Kübist resim biçim sorununu ön plana alıp, rengi ikinci plana atmıştır. (Sözen ve Tanyeli, 2005, s. 143-144).

Kübizm, ortaya koyduğu yapıtlarda hem yapısal, hem de yansıtmacı rolüne uygun olarak, fiziksel dünyanın formlarına onların temel formlarına mümkün olduğunca yaklaştırır. Kübist resim, bu nesneler ile temel formlar arasındaki ilişkiyi gözler önüne sererek, fiziksel dünyadaki her nesnenin formunu algılayabilmek için harcamak zorunda olduğumuz bilinçsiz çabayı azaltır. Bu temel biçimler, iskeletimsi bir  er eve gibi, resmin görsel sonucundaki yansıtılmış nesnenin izleniminin temelini oluşturur; bunlar artık “görülmezler” , ama “görülen” formun temelidirler.

Burada, izleyicide bırakılan izlenim ile resmin kendisinin çizgileri arasında kesin bir ayırım yapmamız gerekir. “Kübizm” adı ile “Geometrik sanat” tanımı, bu resimlerde geometrik formlar “gören” izleyici izleniminden doğmuştur. Bu izlenim ressamın istediği görsel kavram geometrik formlarda değil de, yeniden üretilen nesnelerin yansıtılmasında yattığından, doğru değildir. İnsanda bir nesnelleştirme dürtüsü vardır; bir şeyi yansıtması gerekir sanat yapıtında “bir şey görmek” ister. İmgelemi olunca gücüyle bellek imgelerini çağırır; ama gelenler, düz çizgilere ve birbirinin benzeri geometrik formlara uygun düşer.

Görünenler yalnızca geometrik imgelerdir. Deneyimler, izleyici bu yeni ifade yöntemine alışır alışmaz, algılamasını geliştirir geliştirmez, bu geometrik izlenimin ortadan kalktığını göstermiştir.

Bu geometrik formlar, genellikle daire ve dikdörtgene, hatta küplerin, kürelerin ve silindirlerin stereo metrik yansıtılışlarına benzer formlardır.

Gördüğümüz düz resim, esas olarak düz yatay ve dikey çizgilere ve ikinci olarak da daireye dayanır. Fiziksel dünyanın “görülen” çizgilerinin, bu temel çizgilerle ilişkisinin ne kadar fazla ya da az olduğuna bakarız. Gerçek çizginin olmadığı yerde “temel” çizgiyi biz kendimiz sağlarız. Gözümüzün algıladığı düz resme üçüncü boyutu eklememizi sağlayan, yalnızca basit hacimsel formlara ilişkin bilgimizdir. Küp olmasaydı, nesnelerin üç boyutluluğu duygumuz olmazdı; küre ve silindir olmasaydı, bu üç boyutlu çeşitlilik duygumuz olmazdı. Bu formlara ilişkin ilk bilgimiz, onsuz görmenin olmayacağı nesneler dünyasının gerekli koşuldur (Özbalcı, 2016).

2.13.2. Kübizm’de Tamamla

Kübizm sanatında tamamlama kavramı resimdeki renklerin, dokuların, çizgilerin aynı yönde olup bir birlik içinde birbirini tamamlaması manasını taşımaktadır. Bu kavramın saydamlık ilkesi ile de etkileşim içerisinde olduğudur. Resimlerde görülen saydam formlar üst üste gelecek şekilde tasarlanmıştır. Bu şekilde olan dizilim belirsizlik yaratsa da Kübist sanatçıların şekil ve zemin renklerinin yer değiştirmesi formları değerlendirme açısından olanak sağlamıştır.

Tamamlama kavramı Gestalt kuramı ile yakın ilişki içerisinde. Gestalt kuramı ilkelerinden Benzerlik, Tamamlama, süreklilik devamlılık Kübizmde tamamlama ile benzer manalar içermektedir(Beşgen, 1996).

2.13.3. Analitik Kübizm ve Sentetik Kübizm

1910 ile 1912 yılları arasını kapsayan analitik kübizm’in çıkış noktası doğadır. Cezanne etkisini taşıyan doğa bütünsellikten uzak bir yapıdadır. Bütünlüğü sağlanmamış öğeler varlığını kübist sanatçı bir düzen içinde göstermeyi amaçlamıştır. Kapalı doğa şekline son veren, tek bir görünümün ilerisine geçerek soyut unsurlardan bir araya getirilmiş; fikri anlamda soyut bir varlığa dönüşmüştür.

Analitik kübizm’de formun analizi, Cezanne etkisi ile yine geometrik şekilde yansıtılmıştır. Analitik kübizm, maddenin doğal şeklinin parçalanmasını anlatmaktadır. Renk kavramı yok sayılacak kadar az kullanılarak, değerini yitirmiştir. Kübist sanatçılar üzerinde durdukları konuların farklı açılarından alarak çözümlemiş ve geometrik tasarlanan düzen içinde yeniden bir araya getirilmiştir. Yapısal bir eser oluştururken somut biçimi dışından görsel anlatımı alınmıştır. Sanatkârın zihninin ürünü olan yapıtlar, mekân betimleme konusunda düşsel ve modern bir stil yaratmışlardır. Eserler kendine has realite kazanmış; izleyicinin hem düşünüp hem de hissetmesini sağlayıp, eser ile izleyici arasında bir iletişim oluşturulmuştur.

1911 ve 1920 yıllarını kapsamış olan sentetik kübizmin, çıkışı düşünsel öğeler ve onların birleşimidir. Sentetik kübizm yapısal ilkelerin kısaca düşünsel manada soyut geometrik unsurların birleştirilmesi ile meydana gelmektedir.

Tasarımcı Werner Hofmann’ın deyişiyle; analitik kübizm şişeden soyut geometrik bir form oluştururken, sentetik kübizm ise soyut geometrik bir formdan bir şişe meydana getirmektedir. Dolayısıyla, sentetik kübizmde gaye; nesneler arasındaki ilişkiyi yakalamaktır. Doğadaki formları soyutlama yoluyla belirtme sentetik kübizmin ilkesi olmuştur. Tablolarda kullanılan renkler tesadüfen değil planlı bir biçimde nesnelere dayandırılmadan oluşturulmuştur. Kolâjlar ve kâğıt yapıştırımlar bu dönemde görülmektedir. Kolaj çalışmalarında kullanılan materyaller (kağıt, gazete parçaları, oyun kartları, ayna parçaları vb.) süsleme amaçlı değil resimde olması gereken maddeyi temsil etmek için kullanılmıştır (Beşgen,1996).

Şekil 25. Pablo Picasso gitar ve şişe, kanvas tablo, Pablo Picasso. [https://www. arthipo. com/tr- sayfasından erişilmiştir](https://www.arthipo.com/tr- sayfasından erişilmiştir).

Şekil 26. Studio with a black vase. 1938, by Georges Braque [http://www. Georges braque .org/studio-with-a-black-vase.jsp](http://www.Georgesbraque.org/studio-with-a-black-vase.jsp) sayfasından erişilmiştir.

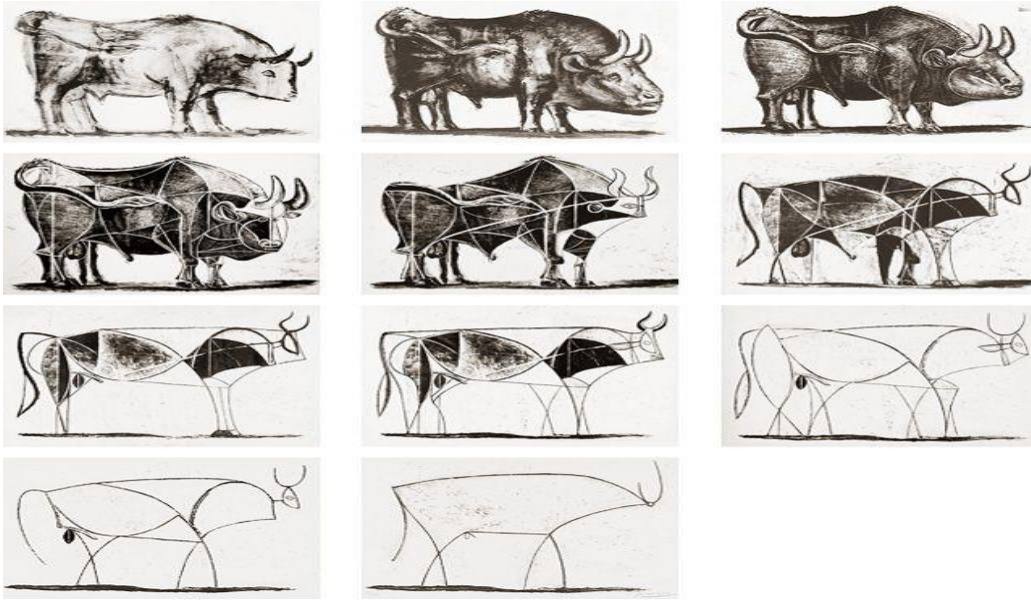
2.13.4. Kübizm ve Soyutlama

“Soyut sanatta ve soyutlamanın özünde yatan biçim ve biçimlendirme konusundaki bilgiler bağımsız öğretiler değildir. Bu bilgiler soyut sanatın içerik kapsamını oluşturan nesnelerdir. Nesnelerin anlamlandırması için ise içerik ve özün belli bir bütünlük içerisinde olması gerekmektedir.”(İpşiroğlu’ndan aktaran, Öztütüncü & Özkartal, 2015).

Soyut sanatta formların yapısal özelliklerini bilmek gerekir. Dolayısıyla algılama, bilme soyut sanatın temelini oluşturur. Picasso’nun çalışmasına baktığımızda boğalar sadeleştirilerek çizgisel bir anlatımla soyutlanmıştır. Ancak öncesinde figürün gerçek görüntüsünü görmekteyiz.

“Kübizm nesnenin yapısını veren bir sanattı. Görüneni, geometriksel bir biçime getirerek birden çok bakış açısından bakıyormuşçasına yayması ve soyutlaması kübizmin soyut sanata doğru attığı bir adımın göstergesi olarak görülebilir” (Güvendi, 2006).

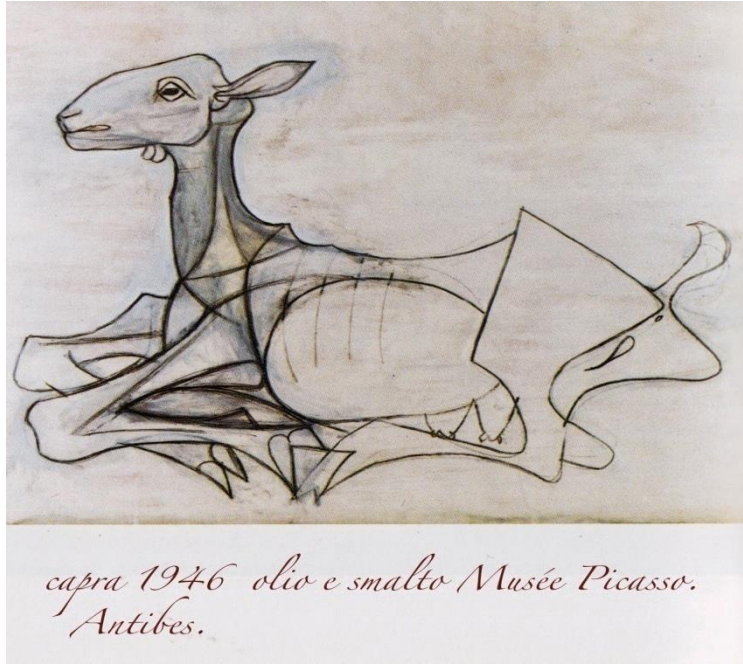

Şekil 27. Pablo Picasso, “The Bull”, lithographs, 1945. <http://www.dailyartmagazine.com/pablo-picassos-bulls-road-simplicity/> sayfasın- dan erişilmiştir.

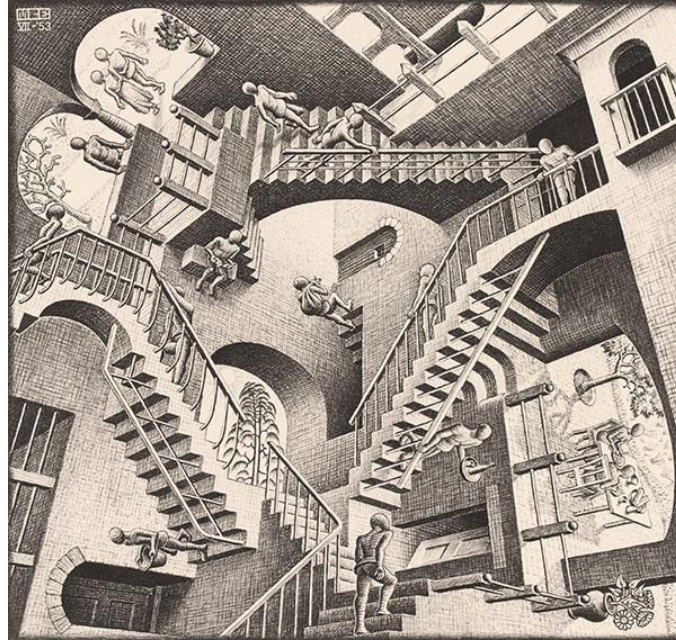
Başka bir tanımda da soyutlama, bir nesnenin herhangi bir özelliğini, düşünce ile diğer özelliklerinden ayırıp bağımsız şekilde ele alan zihinsel işlem olarak da ifade edilmektedir. Soyutlama akıl gözüyle görmektir. Hayaller, hayallerin oluşturduğu imgeleri yaratmak, onları zihinde biçimlendirebilmek veya zihinde nesneleri yalınlaştırmak, kimsenin bilmediği yeni şekiller verebilmek, bütün bunlar akıl yolu ile görebilmenin esas yollarındandır.

Tasarımcının düşüncesinin ortaya çıkardığı görsel ifade tasarımcının özel durumunu da içerir. Böylelikle yaratıcı düşüncenin geliştirilmesi soyutlamanın bir üst dil olmasında önemli rol üstlenmektedir.

Bir şeklin özelliklerini ya da bir şeklin özelliklerinden birini alan, ansal bir işlem olan soyutlama, bireyin zihninde yeniden somuta varmak ve somut olan bir bütünün parçaları ile ilişkisiyle tümüyle kavramak için kullanılan bilgi yöntemidir. Bilgiyi duyularımızla almaktayız. Algılama ise somutla başlamaktadır. İlk önce somut bir yapının dış ve biçimsel görünümü algılanır. Dolayısıyla somut bir nesnenin tüm yönlerini, ayrıntılarını bilmek, o nesnenin parçaları ve parçalar arası ilişkileri de bilmek anlamına gelmektedir. Bütünün zihnimizde yaratılması, somuttan soyuta ve soyuttan somuta geçişi bu şekilde bir döngü ile gerçekleşir (Andarood, 2014).

Şekil 28. Capra 1946 olio e smalto musee Picasso antibes. <http://accolt.blogspot.com.tr/2014/04/picasso-e-matisse-disegni.html> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 29. Relativity 1953 lithography. 294mm x 282 mm. <https://www.mcescher.com/gallery/back-in-holland/relativity> sayfasından erişilmiştir.

Sanatçı Escher'in, eserlerinde zaman, illüzyon, perpektif, matematik, sonsuzluk gibi birçok öge görülmektedir. Escher, gestalt ilkelerini kullanarak, hayranlık yaratan eserler ortaya koymuştur.

Bir resim alanı içerisinde eşit aralıklarla dağılmış noktaları, aralıklar ve sıralar halinde örgütleyerek görme isteği duyulur. Fiziksel olarak eşit aralıklı bir dağılımın ötesinde aralarında başka hiçbir bağlantı bulunmayan; değişkenlik gösteren bir sıralama ya da

kareler olarak algılanır. Burada algılama sisteminin önemli bir özelliği kabul edilen, nesnelerin duysal bir örgütlenme içerisinde görüldüğü, algılandığı görüşü ortaya çıkar. Bir karikatüristin basit birkaç çizgiyle çizdiği bir yüzün tam ve anlam dolu olarak kavranması, algılanması bu nedene bağlıdır.

Bir anda kavranan bütünleri, yapıları ya da şekilleri algıda birincil duruma getirdikten sonra, bu tür toplamaların ortaya çıkışını ve biçimlenişini yönlendiren yasalar geliştirilmektedir. Burada izlenen yolda, gözlenen şeklin görüntüsel özelliklerine dayalı ilişkiler ortaya çıkarılmaktadır. Bunlara bakıldığında: bütünler birincildir ve parçalardan önce gelir. Buna “birincilik yasası” denilmektedir. Bütün algılanışı ve bütüne olan tepki parçaların algılanışına göre daha doğal, daha kolay ve önce görülür. Bütünler geçerli olan koşullar altında olanakların elverdiği ölçüde tam, simetrik, basit ve iyi olma eğilimi gösterir. Bütünler dış etmenlerden çok iç etmenlere yönlendirilmektedir. Bu durum “özerklik yasası” diye adlandırılmaktadır. Parçalar özelliklerini bütün içindeki yer ve işlevlerinden alırlar (Güven, 1996).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında açıklamalar bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemiyle yapılmış ve deneysel araştırma modellerinden tek guruplu deneysel desen yöntemi kullanılmıştır. Tek guruplu deneysel desenlerde temel karşılaştırma, genellikle deneğin zamana bağlı olarak gösterdiği gelişimi ile ilgilidir. Büyüköztürk (2014) 'e göre, bir araştırmanın deneysel olmasının temel koşulu, deneklerin deneysel işlem koşullarına yansız (seçkisiz, random) atanmış olmasıdır. Yazarlar, bir deneysel çalışmada, yer alan bireylerin işlem gruplarına, koşullarına yansız (seçkisiz) olarak atanmasının önemine değinerek, bunun sağlanması durumunda sonuçların nedensellik bağlamında daha güçlü bir şekilde yorumlanabileceğine işaret etmektedirler. Burada yansızlık, deneysel çalışmaya katılacak bireylerin deneysel koşulların herhangi birine seçilme olasılıklarının eşit olması şeklinde açıklanmaktadır (Büyüköztürk; 2014). Çalışmada, İlköğretim ikinci kademe 7. sınıf Görsel Sanatlar Dersi için 5 haftalık ders programı hazırlanmıştır. İlk derste kübist bir çalışma kısa süreliğine gösterilmiştir. Daha sonra belleklerinde kalan görüntüyü resmetmeleri istenmiştir. İkinci derste Gestalt kuramı, ilkeleri hakkında bilgiler verilmiştir. Konuya uygun görseller sunulmuştur. Üçüncü derste İlk yapılan çalışma bir daha yaptırılmıştır. Dördüncü hafta farklı bir çalışma seçilmiştir. Çalışma iki aşamadan oluşmuştur. İlk aşama resimde görülen nesnelerin, görüntüleri ve şekil zemin ilişkileri yorumlanmıştır. Son hafta çalışma yeniden tasarlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Görsel dokümanlar için ayrıca içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun temalardan faydalanarak veriler açıklanmaya çalışılmıştır.

Ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar ve ortak özellikler kodlanarak sonuçlar kısmında yorumlanmıştır.

Sosyal bilimler alanında sıkça kullanılan içerik analizi, İnsan davranışları ile doğasını ele alan doğrudan olmayan yollar ile çalışmaya olanak sağlayan bir tekniktir. İçerik analiz çalışmaları, belirli kurallara dayanan kodlamalarla bir metne ait birtakım cümlelerin daha küçük biçimde içerik kategorileriyle özetlendiği sistemli ve yinelenen bir çalışma şekli olarak tanımlanmaktadır. Bir iletinin belirli niteliklerinin nesnel ve sistemli bir biçimde tanınmasına dönük sonuçların yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizi sadece metinler üzerinde kullanılan bir teknik değil; öğrenci resimleri gibi görseller üzerinde ve televizyon programları ile çekimlerin incelemesinde de kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., s. 240).

Elde edilen sonuçlar doğrudan benzer gruplara genellenemez. Bunun nedeni her bireyin kendine özgü duygu, düşünce ve algıya sahip olmasıdır.

Bu araştırma için hazırlanan ders planında ilköğretim ikinci kademe 7. sınıf Görsel Sanatlar Dersi Programı'nda bulunan görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanı içindeki nesne ve figürlerin geometrik biçimleri olduğunu algılar kazanımı esas alınarak oluşturulmuştur. Araştırmada, katılımcılara ön uygulama ve son uygulama yaptırılarak veriler elde edilmiştir. Katılımcıların çalışmaları, önce ve sonra olarak karşılaştırılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara İli, Keçiören ilçesinde bulunan Toygar Börekçi Ortaokulunun 7. sınıf öğrencilerinden random olarak seçilmiş tek grup 30 öğrenci oluşturmaktadır. Çocukların soyut işlemler basamağında olması görsel algılama, kavrama düzeylerinin, uygulamanın işlenebilir olmasına olanak sağlamaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra kitap, makale, tez ve internet kaynaklarından faydalanılmıştır. Araştırmada öğrencilere ilk derste kübik bir çalışma 15 saniye süre ile gösterilip daha sonra çalışma kaldırılarak, belleklerinde kalan görüntünün resmedilmesi istenmiştir. ikinci derste gestalt kuramı ve ilkeleri anlatılarak, görseller ve bu kuramdan yararlanılarak yapılan eserler sunulmuştur. Üçüncü derste ilk derste gösterilen kübik çalışma tekrar çalıştırılmıştır. Dördüncü hafta ise bir başka eser sunularak, çalışmada görülen eksik biçimlerin tamamlanarak yeniden resmedilmesi

istenmiştir. Beşinci hafta ise aynı resim farklı bir biçimde yeniden yorumlanmıştır. Böylelikle 30 katılımcıya İki farklı çalışma yaptırılarak, görsel dokümanlara ulaşılmıştır.

Araştırmada kullanılan eserler

Şekil 30. Serie Cubista Lucrecia Santos. [Resim].<https://yandex.com.tr/gorsel/search?from=tabbar&text=Serie%20Cubista%20Lucrecia%20Santos> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 31. Roy Lichtenstein, cubist still life, 1974 jama, Jan 15, 1988. <https://ddion.wordpress.com/2010/02/01/everything-is-the-centre-of-its-own-perception/amp/> sayfasından erişilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada, doküman analizi, betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Görsel dokümanlardan elde edilen veriler, betimsel analiz ile açıklanmıştır. Daha sonra içerik analizi ile kategoriler belirlenmiştir. Öğrenci alışmaları belirlenen kategorilere ayrılarak kodlanmıştır. Dolayısıyla İçerik analizi ile ortaya çıkan veriler kavramsallaştırılmıştır. Ayrıca benzerlikler ve farklılıklar sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Öğrencilerin Resimlerinin Önce ve Sonra Olarak İncelenmesi

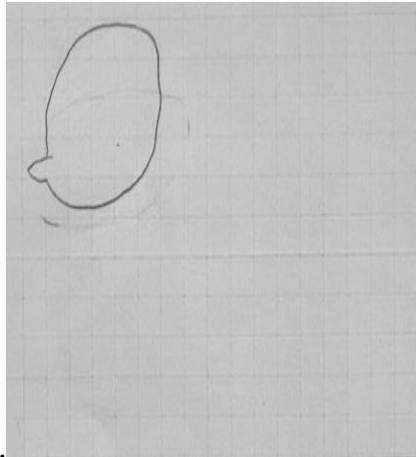
1. Öğrenci

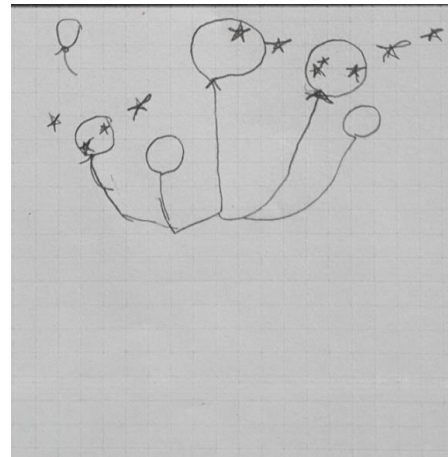
Birinci ön çalışma .

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Çalışmada konu anlatılmadan önce ve sonra şeklinde sınıflandırılan iki aşama bulunmaktadır. Önceki resim ile sonraki resim arasındaki çizgisellik benzerdir. İlk çalışma

ile son çalışma arasında benzeşme görülmekte; ancak ilk çalışmada sadece nesneler bulunmaktadır. Öğrenci son resimde ise kompozisyonu oluşturmada ve parça bütün ilişkisinde daha başarılıdır. İlk çalışmaya göre ayrıntılar fark edilmiştir. Şekil zemin ayrımı algılanmıştır. İki resimde de renk kullanılmamıştır. İlk uygulama çalışmasında kompozisyonda görülen eksik limon tamamlanarak resmedilmiştir. Bunun dışındaki diğer biçimler çizilmemiştir. Resmin yeniden kompoze edilmesinde ise limon çoğaltılarak balon şeklinde tasarlanmış ve yıldızlarla süslenmiştir. Nesneler resim yüzeyinin üst kısmına yerleştirilmiştir. Renk görülmemektedir.

2. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

İlk çalışmada görülen ön planda bulunan bütün yapıdaki şişelerdir. Ortada bulunan en büyük şişe formu net bir şekilde çizilmemiştir. Ancak iki yanda bulunan şişelerde ise renk vurgusu yapılarak öne çıkarılmıştır. Ana renkler kullanılmıştır. Zeminde bulunan geometrik formlar fark edilmemiştir. Kompozisyon boşlukta yüzer gibi bir görüntüye sahiptir. Baskın ve canlı renkler kullanılmıştır. Aynı çalışmanın ikinci aşamasında ise

detaylı bir resim yapılmış şekil zemin ayırımına varılmıştır. Ancak renkler ikinci plana atılıp formlara önem verilmiştir. Çalışmada, oran ve orantı kaygısı görülmektedir.

İkinci uygulamaya bakıldığında, resmin orijinalinde görülen yatay kompozisyonun aksine dikey hali düşünülmüştür. Canlı renkler kullanılmıştır. İkinci çalışmada resmin içinde eksik şekilde görülen meyveler tamamlanarak tekrar resmedilmiştir. Zeminde çizgisellik görülmez sade ve basit görünümlü meyveler ile pipo resmedilmiştir. Sıcak renkler ile zıt renkler kullanılmıştır.

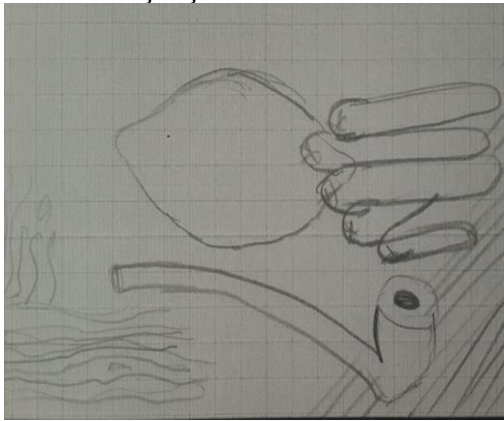
3. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Kısa süreliğine gösterilen resmin arka planındaki renkler kavranmıştır. Kâğıdın tüm yüzeyi kullanılarak objeler büyük boyutlu çalışılmıştır. Fonda bulunan geometrik biçimler kaçırılmıştır. Algılanan biçimler bütünlük oluşturan şişeler olmuştur. Şişeler, net bir şekilde keskin çizgiler ile çizilmiştir. Öğrenci zamanı etkin kullanamadığından dolayı çalışma yarım kalmıştır. İkinci çalışma, birinci çalışma ile benzerlik taşımaktadır. Ancak ikinci

resimde daha çok detay görülmektedir. Nesnelerin uzaklık yakınlık ilişkisi, oran orantı ve perspektif oluşturulmuştur. Çizilen çalışmanın içinden belirgin nesneler seçilerek aktarılmıştır. En belirgin olan limon formu alınarak resmedilmiştir. Fon önemsenmemiştir. Bir kısmı aktarılıp kâğıdın büyük kısmı boş bırakılmıştır. Çalışmanın yeniden tasarlanmasında ise bir papağan görülmektedir. Öğrencinin yaptığı açıklamada, resmin orijinalinde bulunan tabağı papağanın ağzı, üzüm tanelerini papağanın tüyleri, Pipoyu gözleri ve yarım görülen limonu da papağanın gövdesi olarak düşünmüştür.

4.Öğrenci

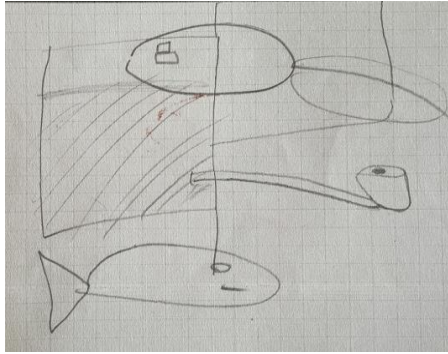
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

İlk resimde diğerlerinde olduğu gibi birbirine yakın duran ve büyük olan nesneler görülmüştür. Bunun yanı sıra arka planda bulunan koyu ve açık renk değerlerinin kesiştiği noktalar algılanmıştır. İkinci çalışmada da aynı şekilde öncelikli olarak algılanan bütün parçalar olmuştur. Aynı yöne giden ve koyu leke değerine sahip çizgiler görülmektedir. Renk kullanımında ise soğuk ve sıcak renklerin dengeli dağılımı ve canlı renkler görülmektedir. Resmin orijinali birebir aktarılmaya çalışılmıştır. Fakat özensiz ve aceleci bir tavır vardır. Yeniden tasarlama çalışmasında orijinalde olan belirgin parçalar aynı

kompozisyon düzeninde aktarılarak yarım görünen limon balık olarak düşünülmüş bunun dışında ilk resme göre boşluk fazladır. Renk kullanılmamıştır.

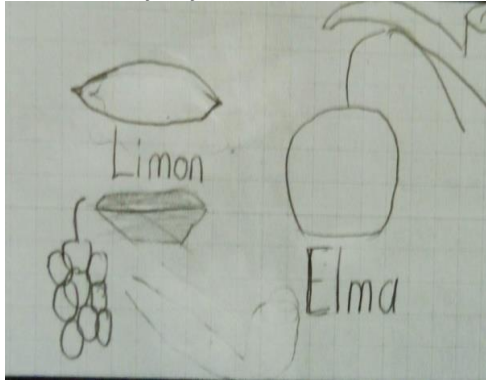
5. Öğrenci

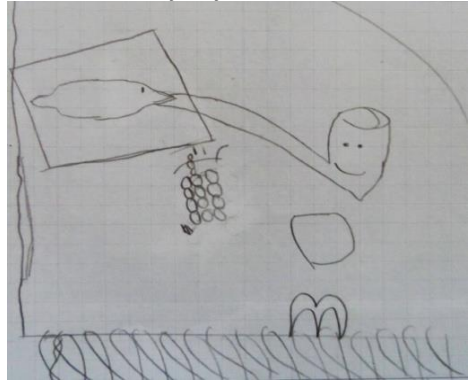
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

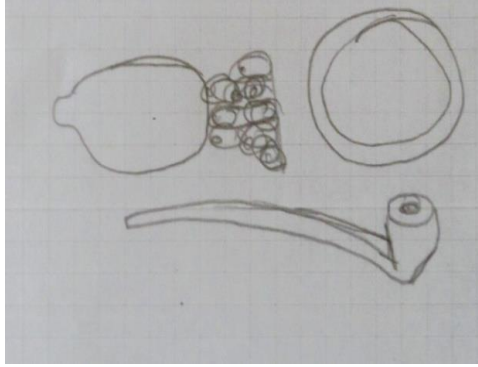
İkinci son çalışma

Resimde kâğıdın tüm yüzeyi kullanılmıştır. Sadece objeler resmedilmiştir. Dikey bir kompozisyon söz konusudur. Objelerin biçimsel özellikleri yansıtılmaya çalışılmıştır. Oran ve orantıya bakıldığında, kısa olan şişe uzun yapılmış, uzun olan şişe ise kısa yapılmıştır. Basit ve düzenli olan şişeler kolay şekilde algılanmıştır. Resimde sadece çizgisellik görülmektedir. Renk kullanılmamıştır. İkinci resimde de aynı şekilde objeler alınmıştır. İki çalışma yapılmıştır. Bu sefer renk kullanılmıştır. Renkler özgün çalışılmıştır. Objelerde ilk resme göre oran farklılığı vardır. Gerçek oranlar yakalanmaya çalışılmıştır. Kompozisyon içinde eksik olan meyveler seçilmiş ve dağınık şekilde resmedilerek tamamlanmıştır. Kâğıdın boşluğu fazladır. Çalışmanın yeniden tasarlanmasında ise meyvelerin yerleri değiştirilerek tekrar çizilmiştir. Nesneler canlı olarak düşünülmüştür. Çalışmada yüzeysel bir tasvir ile pipoya gülen bir yüz çizilmiştir. İlk resimde olduğu gibi boşluk çok fazladır. Renk görülmez.

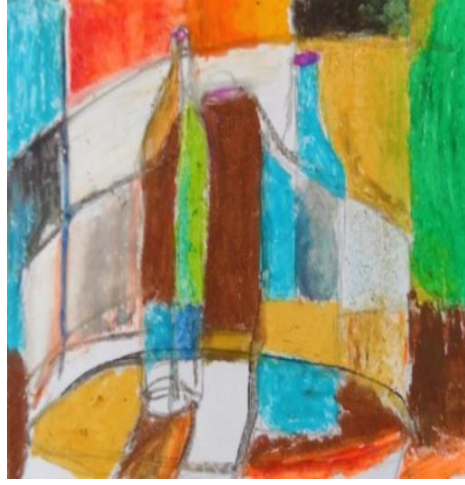
6. Öğrenci

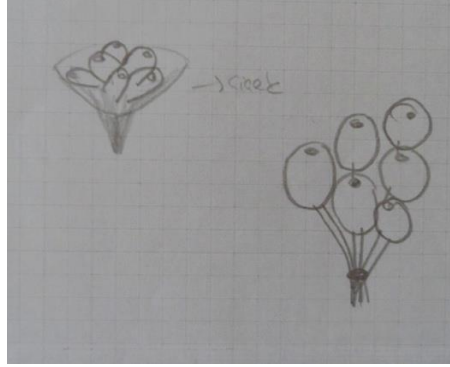
Birinci ön çalışma

İkinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci son çalışma

İlk çalışmada resmin geneli algılanmış, Renkler farklı olsa da genel yapı kavranabilmiştir. Algılamada ön plan ve arka plan yakalanmıştır. Resim, görsel algılama açısından iyi bir örnektir. İkinci çalışmada parça bütün ilişkisi anlamında daha başarılıdır. Renkler gerçeğe yakın kullanılmaya çalışılmıştır. İlk çalışmaya göre renk geçişleri daha başarılıdır.

Formlar bütün olarak resmedilmiştir. Çizgisel öğeler yapılmamıştır. Bir diğer uygulamada gösterilen resmin eksik parçaları tamamlanmıştır. Fon çizilmemiştir. Yeniden tasarlama da ise üzümler çiçek olarak tasvir edilmiş limon ise balon olarak düşünülmüştür. Aynı şekilde kâğıt yüzeyi boştur. Ayrıntılar yapılmamıştır. İki resimde de renk kullanılmamıştır.

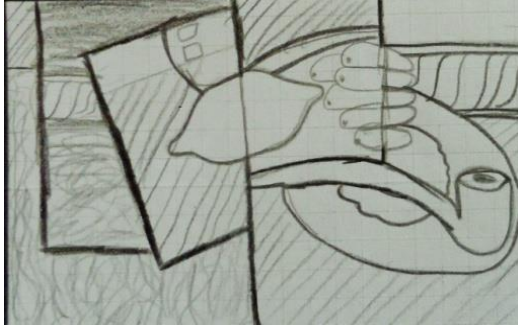
7. Öğrenci

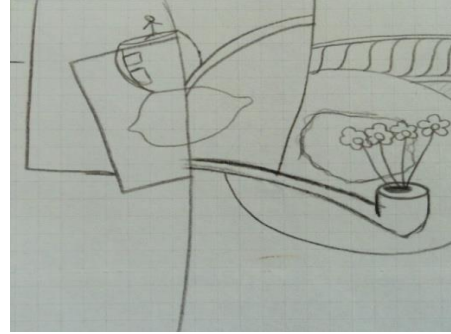
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

İlk uygulama algı bakımından başarılı bir çalışmadır. Kâğıdın tüm yüzeyi kullanılmıştır. Gösterilen eserin ön planı ile arka planı ve çok renkliliği fark edilmiştir. Öğrenci nesneleri arka plandan ayırmak için şişelerde renk kullanmamıştır. Çalışmanın genel görünümü başarılıdır. İkinci uygulamaya bakıldığında, karakalem tekniğinde çalışılmış daha detaylı bir resimdir. Parçalar arası büyük küçük ilişkisi yakalanmıştır. Oranlar daha doğru ifade edilmiştir. Genel olarak performans başarılıdır. Son uygulamada gösterilen eser aynı şekilde kopya edilmiştir. Fakat parçalar tamamlanarak resmedilmiştir. Yeniden kurgulanmasında ise belirgin birkaç nesne alınmıştır. İlk çalışmaya göre daha sadeleştirilmiştir. Resimde, piponun ağız kısmına çiçekler konulmuştur. Limon vazoya dönüştürülmüş, vazanın üstüne figür yerleştirilmiştir. Zeminde bulunan motifler kullanılmamıştır.

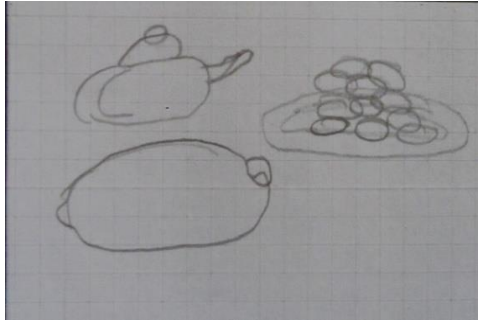
8. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

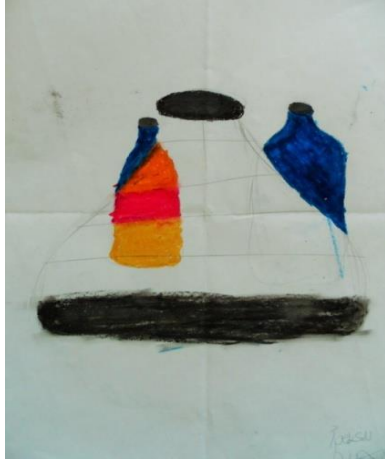
İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Resimlere baktığımızda, ilk resimde somut biçimler dikkati çekmiştir. Kompozisyonda önde bulunan şişe soyutlanmıştır. Arkada bulunan nesneler daha özenle çalışılmıştır. Resimdeki farklı renkler algılanmıştır. İkinci çalışmada da diğerinin aksine geri plan önemsizlenip önde bulunan 3 şişe çizilmiştir. Bütüne vurgu yapılmıştır. İlk resme göre oranlarda bozulma görülmektedir. Son etkinlikte yarım görülen limon tamamlanarak çizilmiş limonun yanında olan yuvarlak form ise çaydanlığa çevrilmiştir. Yarım görülen üzümde tabak içerisinde bütün olarak resmedilmiştir. Bunun dışında herhangi bir şey görülmez kâğıt yüzeyi boştur. Son çalışmada da resimde görülen sadece pipodur. Pipo, yumurta konulmuş kaşık olarak düşünülmüştür. Renk kaygısı görülmemektedir.

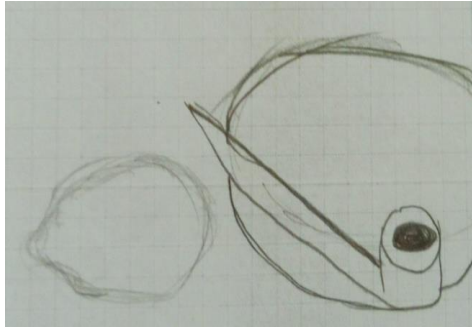
9. Öğrenci

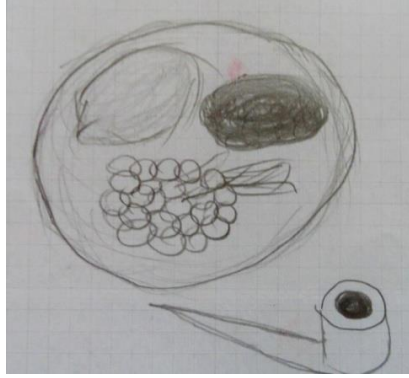
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

İlk resimde basit biçimde kurgulanmış olan objeler daha kolay algılanmış ve resmedilmiştir. Resimde olan diğer nesneler çizilmemiştir. Büyük olan şişe özellikle vurgulanmıştır. Renk konusunda ise objelerin biçimlerini daha belirgin gösterecek alanlar boyanmıştır. Bazı kısımlar boyanmamıştır. İkinci resimde daha detaylı bir anlatım vardır. Resimde olan geometrik formların ifadesi daha başarılıdır. Kâğıdın tüm alanı kullanılmamıştır. Karakalem tekniğinde çalışılmıştır. Son uygulama da bütün ve basit formlar kavranmıştır. Zeminde olan çizgisellik görülmez. Yeni tasarımda ise resmin orijinalinde bulunan eksik parçalar daha düzenli bütün bir biçimde sadeleştirilerek aktarılmıştır. Öğrenci nesneleri organize olarak daha çabuk kavrayarak resmetmiştir.

10. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

İlk uygulamada basit formlar ve belirgin çizgilerle birlikte koyu, açık leke değeri olan alanlar algılanmıştır. Kullanılan renk sayısı sınırlıdır. Önde bulunan şişe üzerinde kullanılan çizgiler gelişigüze'dir. Ancak resimde yatay dikey çizgiler, parçalar fark edilmiştir. İkinci resimde daha dikkatle çalışıldığı görülür. Ayrıntılar ele alınmıştır. Biçimsel özellikler önemsenmiş ve renkli bir çalışmadır. Son uygulamaya bakıldığında, eksik olan parçaların tamamlanması ve benzer tonlara sahip nesnelerin resmedilmesi söz konusudur. İki çalışma arasında renk ve kompozisyon anlamında benzerlik görülmektedir. Küçük farklılıklar mevcuttur En çok kullanılan renk sarıdır.

11. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

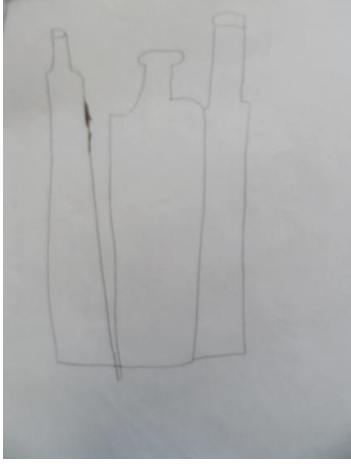

İkinci son çalışma

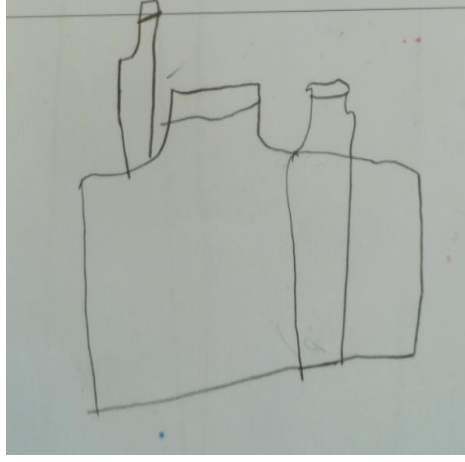
Bütün görüntüler algılanmıştır. Öğrenci kompozisyonda bulunan objeleri ele almıştır. Parçalar tam olarak anlaşılmadığından çizilememiştir. Ancak ikinci çalışmada benzer arka plan yakalanmıştır. Nesnelerin oranları birbirine yakın şekilde yapılmıştır. İki çalışmada da renk kullanılmamıştır. İkinci çalışmada benzer şekildedir. Son etkinlikte yapılan iki resimde birbirine benzeyen yapıdadır. Çizgi ağırlıklıdır. Karmaşık bir görüntüye sahiptir. Çoğunlukla aynı yönde olan çizgiler görülmekte ve geometrik formlar bulunmaktadır. Çizgilerde kararlılık görülmektedir. Renk kullanılmamıştır.

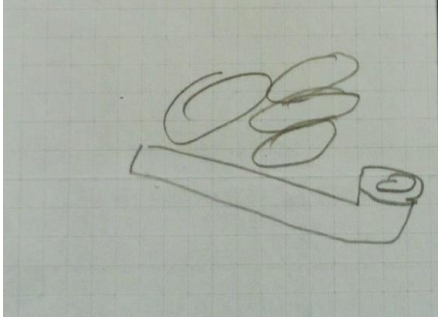
12. Öğrenci

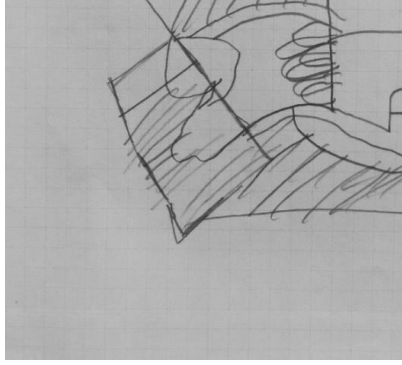
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

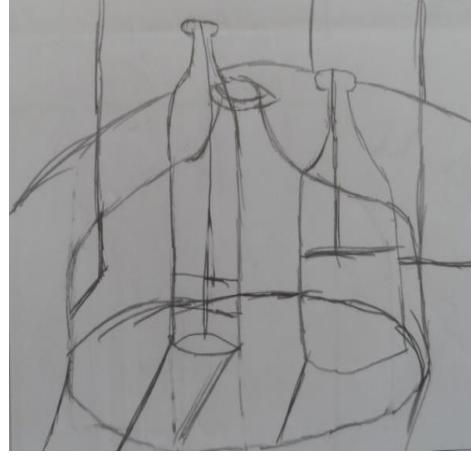
İlk resim ile ikinci resim arasında çok fazla farklılık yoktur. İlk resimde objeler algılanıp kâğıdın sol üst kısmına resmedilmiştir. Şişelerin uzunluk ve genişlikleri birbirine çok yakındır. Bunun dışında kâğıdın yüzeyi boştur ikinci resimde de 3 obje formu görülür. İlk resme göre oran orantı yakalanmaya çalışılmıştır. Çok fazla farklılık gözlenmemiştir. Ancak bütünlük içinde olan nesneler öncelikli fark edilmiştir.

En son resim çalışmasında da kâğıt yüzeyinde hakimiyet görülmez. Birkaç nesne resmedilmiştir. Öğrencinin resme karşı motivasyonunun düşük olduğu gözlenmiştir.

13. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

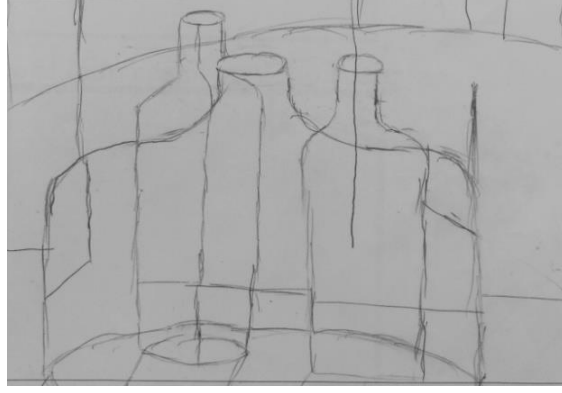
İkinci son çalışma

İlk resim incelendiğinde, objeler ve geometrik parçalar kavranmıştır. Öndeki objenin büyüklüğü ile genişliği ve yanında bulunan ince uzun yapıdaki şişeler fark edilmiştir. Zeminde bulunan geometrik formlar, şişeler üzerinde kullanılmıştır. Önemsenen bütün biçimler olmuştur. Çalışmada renk kullanılmıştır. Renklerin kullanım yerleri birebir aynı olmasa da eserin çok renkli olması da kavranabilmiştir. Genel anlamda başarılı bir çalışmadır. Konu anlatıldıktan sonra yapılan ikinci resimde bütün parçalar ile yarım parçalar birbirleri ile olan ilişkileri üzerine yoğunlaşmıştır. İlk resme göre zeminde olan geometrik formlar ön plandan ayrılmıştır. Görsel algıda organize parçaları, bütünü, açık koyu değerler ile ayrılan alanları süreklilik gösteren çizgileri fark etme açısından başarılı bir çalışmadır. Son gösterilen eserde bulunan yarım parçaları tamamlama konusunda açık değerlerde olan ve belirgin olan biçimler tamamlanarak resmedilmiştir. Geri plan yoktur. İkinci uygulama ise eserde bulunan meyveler insan figürüne dönüştürülmüştür. İki resimde de yüzeydeki ritimsel çizgiler yapılmamıştır.

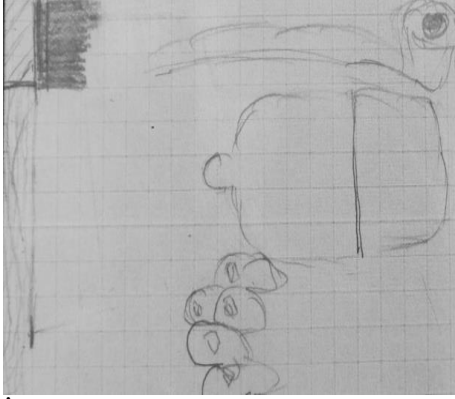
14. Öğrenci

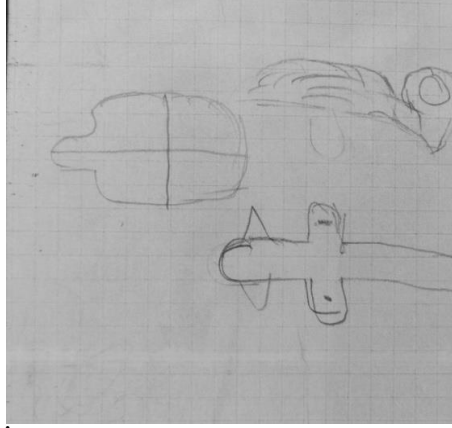
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

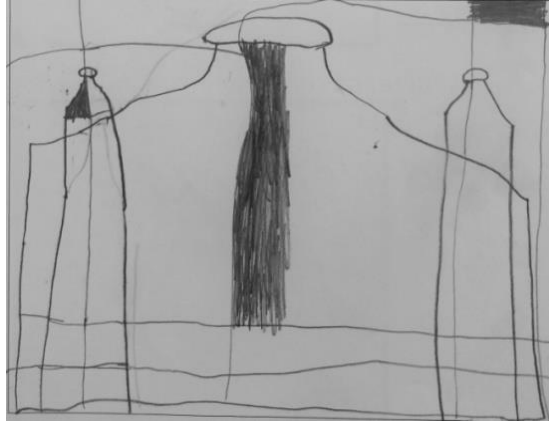
İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

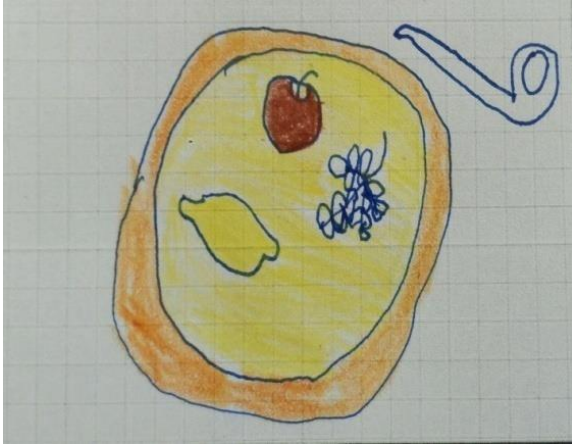
Resimlerde önce ve sonrası arasında çizgisel özellikler benzer niteliktedir. Ancak ilk resimde dikey unsurlar fazladır. Bellekte kalan ile parçalar genellikle dikey olarak alınmıştır. Arka planda sıklıkla dikdörtgen biçimler görülmektedir. Bu biçimlerin uzunlukları genellikle birbirine yakındır. Resmin üst bölümüne yatay bir hat çekilerek yine dikdörtgen parçalar eklenmiştir. İkinci resim ise daha dengeli bir kompozisyona sahiptir. Yatay ve dikey formların dağılımı daha başarılıdır. Son etkinlik ile de eksik olan parçaların devamı düşünülerek çizilmiştir. Aynı resmin özgün anlatımında ise pipo uçağa çevrilmiştir. Limon dört parça şeklinde gösterilmiştir. Resimde geri kalan alanlar boştur.

15. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

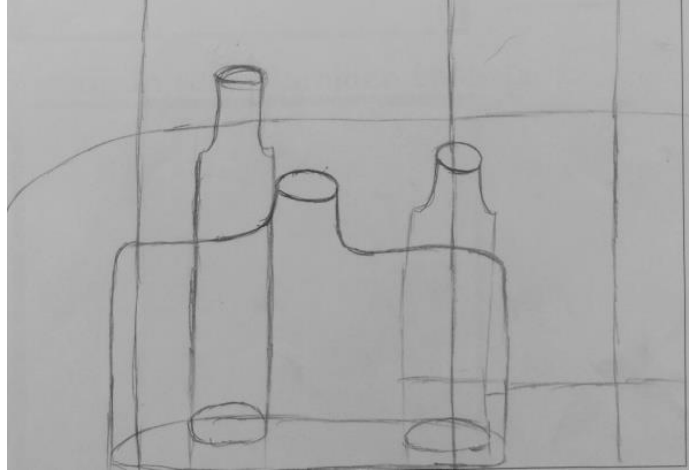

İkinci ön çalışma

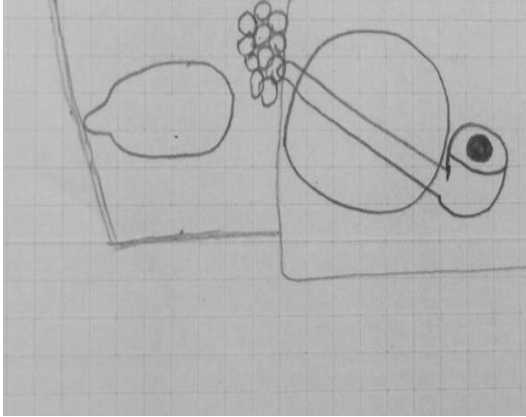
İkinci son çalışma

Birinci resimde eserde olan 3 şişe büyükçe çizilmiş arkada bulunan 2 uzun şişe kısa olarak aktararak büyük şişenin içerindedir. Canlı renkler kullanılmıştır. Sadece en büyük şişe boyanmıştır. İkinci resimde şişe formları gerçeğe daha yakın olarak çizilmeye çalışılmıştır. Ortada bulunan büyük şişe bütün yüzeyi kaplamıştır. Eksikleri tamamlama ve yeniden tasarlama konusunda da dağınık görülen tabak bir düzene konulmuş sadeleştirilmiştir. Yalın bir ifade vardır. Tabakta bütün şeklinde limon, üzüm ve elma görülür. Yine benzer şekilde tabak çizilerek meyve sayıları arttırılıp, tabak dışına bir pipo ve bıçak konulmuştur. Her iki resimde de tabak ve içinde olan meyveleri öne çıkarmak için canlı renkler kullanılmıştır.

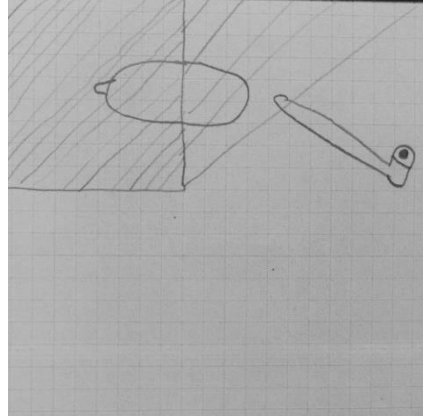
16. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci ön çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Resmin genel görüntüsünü kısa sürede algılamıştır. Öğrenci çok renkliliği, geometrik formların içinde olan objeleri, birbirine olan mesafelerini resmetmiştir. Fon renkli ancak nesneler renksiz yapılarak birbirinden ayrılmış, bu şekilde nesneler boyanmayıp vurgulanmıştır. İkinci resimde de doğru oranlarda çizme kaygısı ile resme yaklaşmıştır. Nesneler vurgulanmıştır. Bu resimde renk yoktur. Öğrenci biçimleri önemsemiştir. Son etkinlikte Fon önemsenmeyip açık tonlardaki üzüm, pipo, limon ve tabak çizilmiştir. Yüzeyde boşluk fazladır. Diğer resimde de sadece yarım limon tamamlanmış ve pipo aynı şekilde alınmıştır. Limonun bulunduğu yere diyagonal çizgiler yapılmıştır. Kâğıdın sadece sol üst köşesi kullanılmıştır.

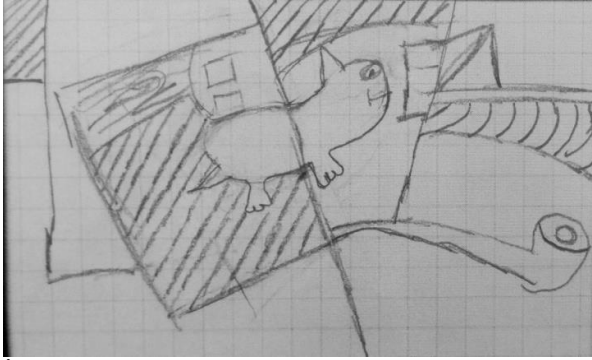
17. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Öğrenci sadece şişeleri ve renkleri fark etmiştir. Ancak zamanı etkili kullanamadığından çalışma yarım kalmıştır. Diğer resimde resmin bütünü oran ve orantıları ifade edebilmiştir. Renk kullanmamıştır. Biçim kaygısı vardır. Gösterilen kübist çalışmanın içindeki objeler, geri plan, biçimler ifade edilmiştir. Arka plan gelişigüze'dir. Amaç genel görüntüyü yakalamaktır. Aynı yöne giden çizgileri öğrenci görememiştir. Bir diğer uygulamada da öğrenci eksik parçaları tamamlamadan, çalışmayı hayal gücüne göre tasarlamasında limonu kediye dönüştürmüştür. Ritimsel çizgilerin olduğu yüzeyi sadeleştirerek tekrar kullanmıştır. Bazı nesneleri eksiltmiştir. Çalışmada renk kullanmamıştır. Siyah beyaz bir çalışmadır. Resimde ağırlıklı olarak merkezde bulunan limona ve pipoya vurgu yapılmıştır. Keskin çizgiler taşıyan parçaların aktarımı vardır. Limon kedi olarak düşünülmüştür. Son uygulama yapılmamıştır.

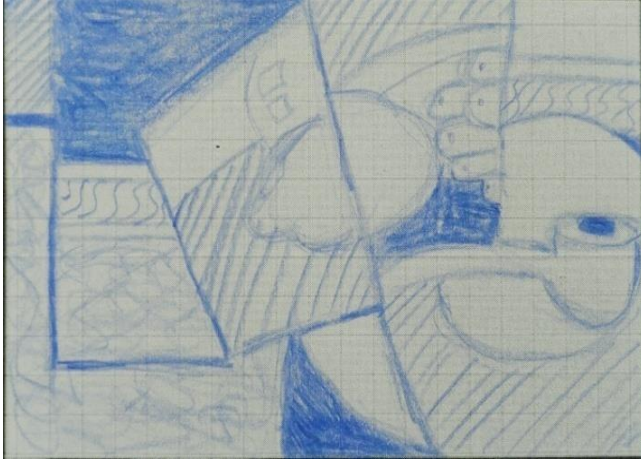
18. Öğrenci

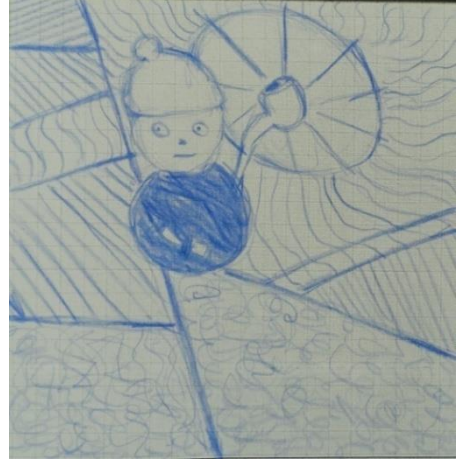
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Diğer çalışmalarda olduğu gibi kübik çalışma içindeki parçalardan oluşan şişe formlarını öncelikli algılayarak objeler üzerinde yoğunlaşmıştır. Özenli bir çizim söz konusudur. şişe formları içinde görünen parçaları tahmin yürüterek resmetmiştir. Şişelerin boyutları ile biçimsel özelliklerinin anlatımı başarılıdır arka plan yoktur. Konuyu öğrendikten sonraki uygulama da ön ve arka ilişki kurumu daha başarılıdır. Parçalar içinde koyu renk değerine sahip alanlar özellikle vurgulanarak ve sol tarafta bulunan şişe formunu daha belirgin kılmak için şişenin üst kısmına denk gelen arka planda orta ton leke değeri mevcuttur.

Son uygulama etkinliğinde birinci çalışma aynen çizilmiştir. İkinci çalışmada eserde olan zemindeki parçaların yönlerinde ve oranlarında değişiklik vardır. Limon figüre dönüşmüş, tabak şemsiye yapıp, pipoda şemsiyenin sapı olmuştur. Sadece mavi renk kullanılmıştır.

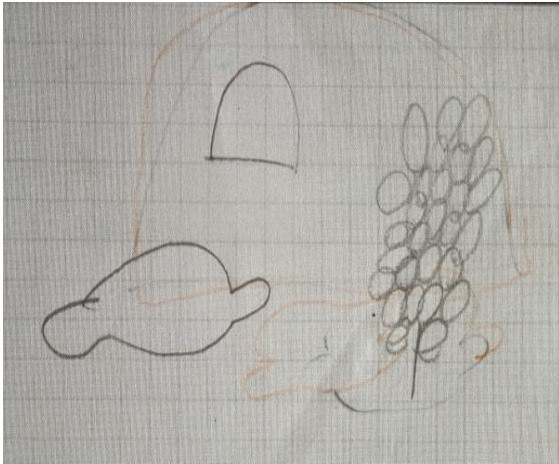
19. Öğrenci

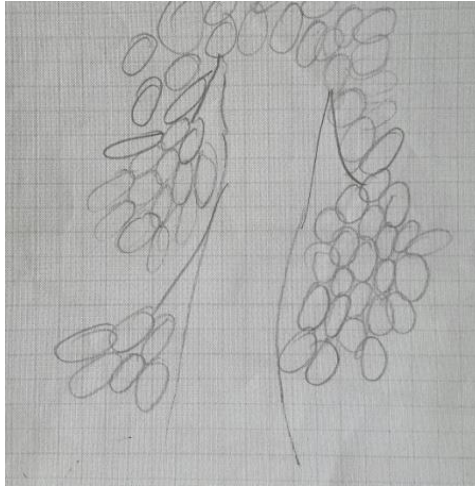
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

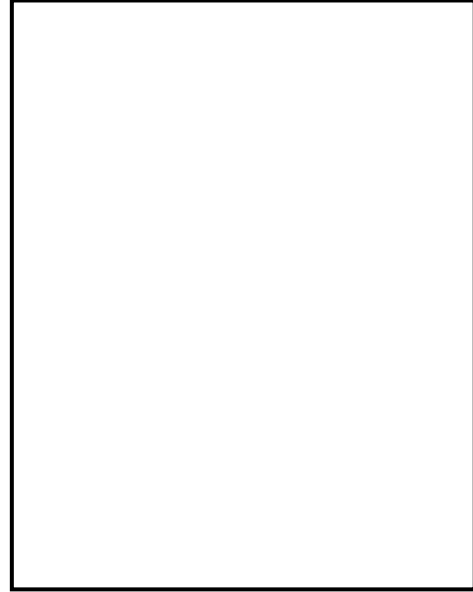
İlk çalışmada bütün olan şişe formları görülmüştür. İkinci resimde kompozisyonun aynı görüntü ile yapılma gayreti vardır. İki çalışmada da aynı yönde olan birimler önemsenmiştir. Konu anlatıldıktan sonra yapılan resimde anlatım başarılıdır. Gösterilen eser analizinde çocuğun ilk kavradığı en önde ve ortada bulunan nesnedir. Çocuk, yarım olan parçaları eksik olarak kabul etmemiştir. Diğer uygulamada açık tonda ve belirgin olan iki nesne seçilmiş limon ve üzümler tamamlanmıştır bunun dışında yarım daire şeklinde geometrik form görülmektedir. Konunun farklı tasarımında ise üzümler ağaçta düşünülüp tasvir edilmiştir. Resimlerde boşluklar fazla olsa bile sonuç vermiş bir çalışmadır.

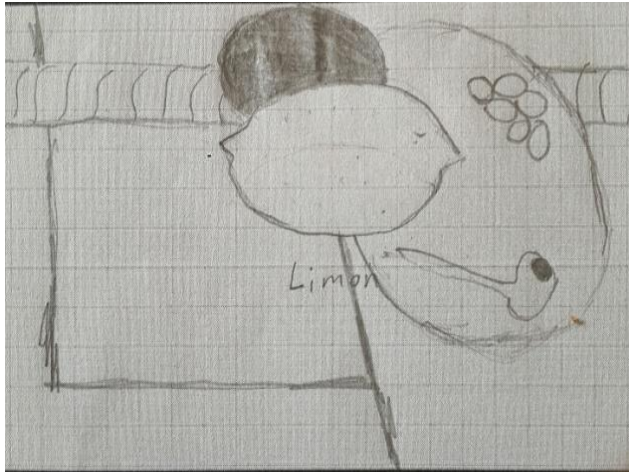
20. Öğrenci

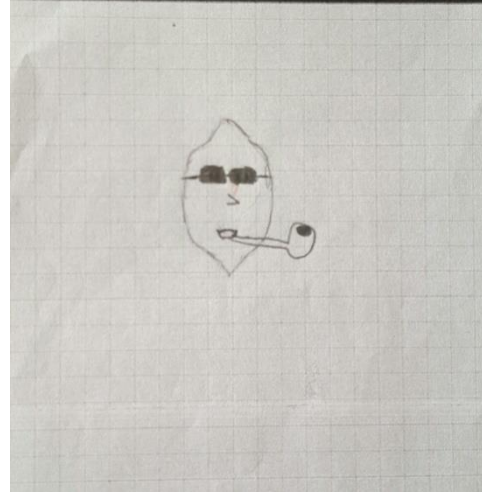
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Öğrenci diğerlerinde olduğu gibi gösterilen resmimdeki şişe formlarını görmüştür. Öğrenci için şekil şişelerdir ve şişeler içinde dikey olarak dikdörtgen çizimler mevcuttur. İkinci çalışmayı yapmamıştır. Aynı şekilde ön planda ve genellikle merkezde bulunan objeleri yorumlayabilmiştir. En son hafta yapılan etkinlikte de Gösterilen eserdeki eksik parçaları tamamlama konusunda sadece yarım olan limon yapılmış onun dışındaki parçalar tamamlanmamıştır. Resmin yeniden oluşturulmasında da limon Gözlük takmış ve ağzında pipo olan bir yüz olarak çalışılmıştır.

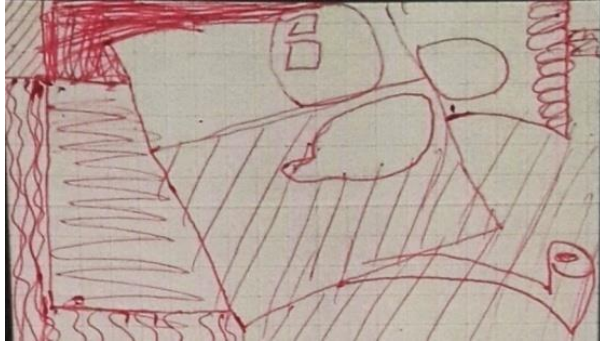
21. Öğrenci

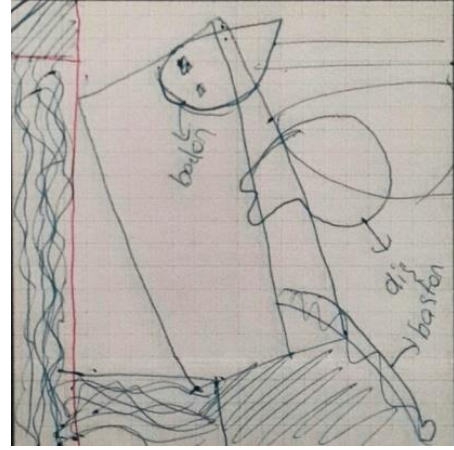
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

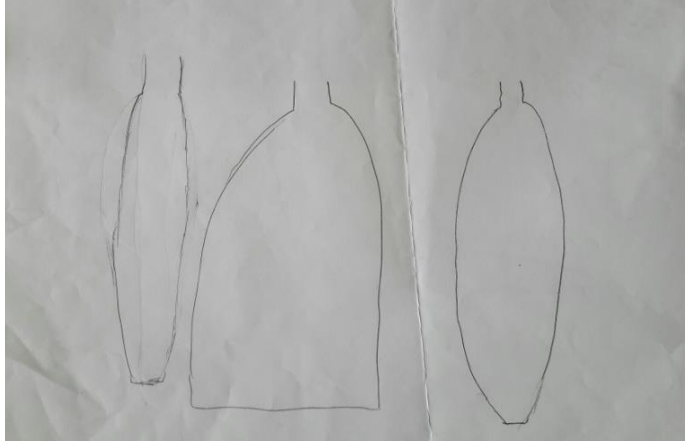

İkinci son çalışma

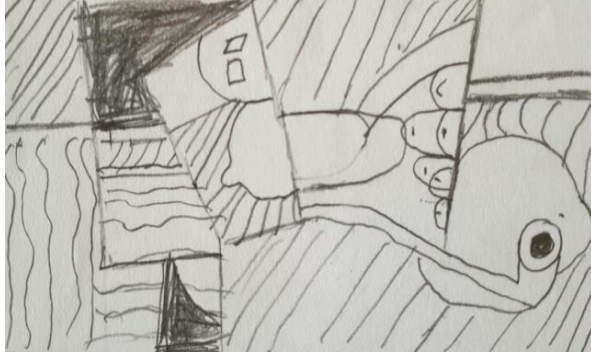
İlk çalışma ön ve arka plan ve parçalar aynı anda algılanmıştır. Objelerin oranları tam olarak kavranmasa da anlam ifade eden bütünlük algılanmıştır. Çalışma eşit şekilde dikey olarak bölmelere ayrılmıştır. Resme yukarıdan boyanmaya başlanılmış ancak yarım bir çalışmadır. Eserde görülen birçok farklı renk resme yansıtılmaya çalışılmıştır. Öğrenci ikinci uygulamada daha nettir. Birçok resimde görülen birbirine yakın ve bütün olan objeler özenilerek çalışılmıştır. Genellikle mavi ve yeşil tonlar ağırlıkta olmuştur. Son çalışmanın ilk aşamasında resim aynı şekilde aktarılmaya çalışılmıştır. Ancak bazı parçalar eksiktir. Resimde öğrencinin sıkıldığı görülmektedir. Bazı noktalar karalama ile tamamlanmıştır. Limon ve yanında bulunan yarım görülen yuvarlağa yakın form tamamlanmıştır. İkinci etkinlikte arka plandan esinlenilerek bazı noktalar benzer şekilde yapılmış farklılık ise bölümlerin yönleri olmuştur. Öğrenci, ilk çalışmada yapmış olduğu

yuvarlak formu balona çevirmiştir. Limon diş olarak düşünölmüş pipoda bastona dönüşmüştür. Algı ve tasarım anlamında etkili sonuçlar gözlenmiştir.

22.Öğrenci

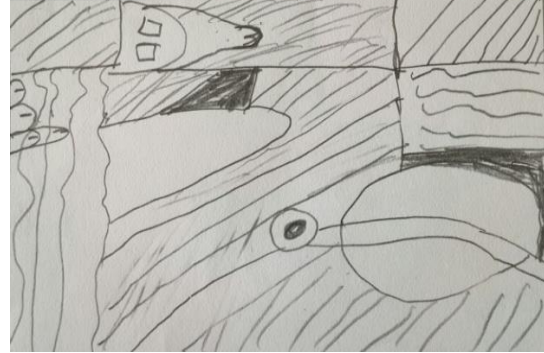
Birinci ön çalışma

İkinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci son çalışma

Resimde çizgisel bir anlatım vardır. Nesneler algılanmıştır. Nesneler tamamlanmadan taslak şeklinde aktarılmıştır. Diğer çalışmada konu yakalanmıştır. İkinci çalışma şekil ve zemin açısından daha başarılıdır. Birçok farklı renk kullanılmıştır. Son hafta da yapılan çalışmanın birinci aşamasında aynı şekilde aktarım söz konusudur. İkinci aşamada benzerlik gösterir. Fakat biçimlerde yer değişikliği bulunmaktadır. Çizgisel ağırlıklı çalışmalarıdır.

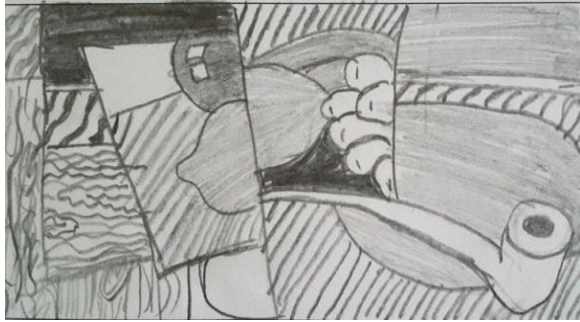
23. Öğrenci

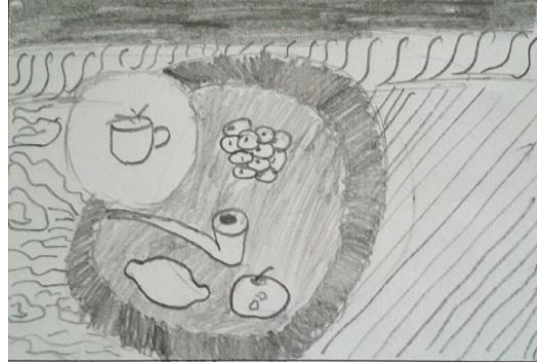
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

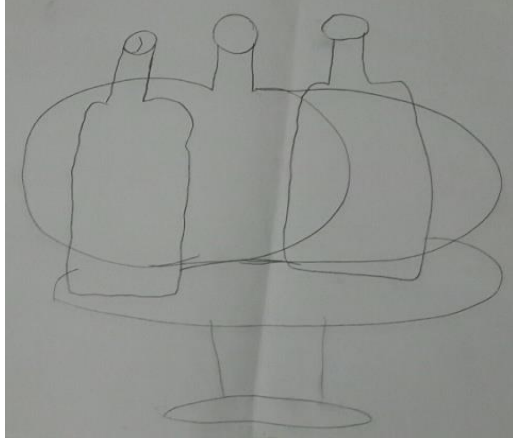

İkinci son çalışma

Bütünü de parçayı da birbiriyle ilişkilendirerek yorumlamıştır. Fakat birbirine yakın benzer ve bütün olan nesneler dış hatları ile belirgin olarak çizilmiştir. İkinci uygulama yapılmamıştır. Diğer performansa baktığımızda birinci aşama aynı şekilde resmedilmiştir. ikinci resim ise farklı yorumlanmıştır. Tepsi içerisinde bütün meyveler yapılmış, Beyaz bir dairenin ortasına fincan konulmuştur. En üst bölüme yatay şekilde koyu tonlama ile bir bölüm yapılmış Zeminde ise çalışmanın orijinalinde bulunan çizgilerin uyarlanarak yapıldığı görülür. Eserde dağınık yerleşmiş nesnelerin öğrenci resminde bir düzen içinde resmedildiği dikkat çekmektedir. İki çalışmada da detaylar görülmektedir.

24. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

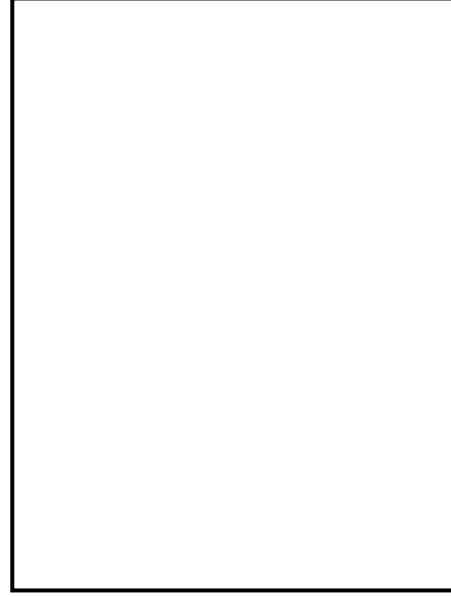
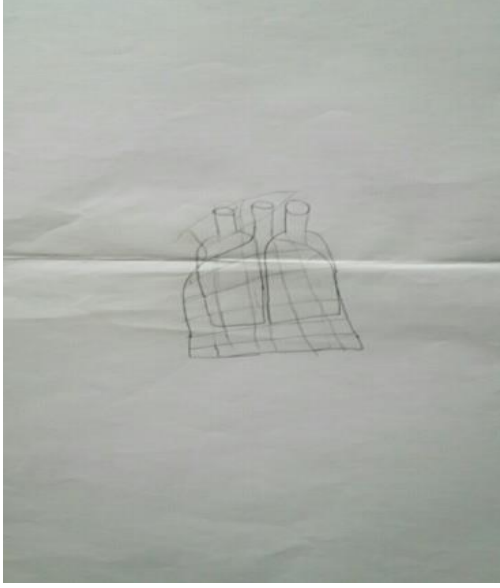
İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

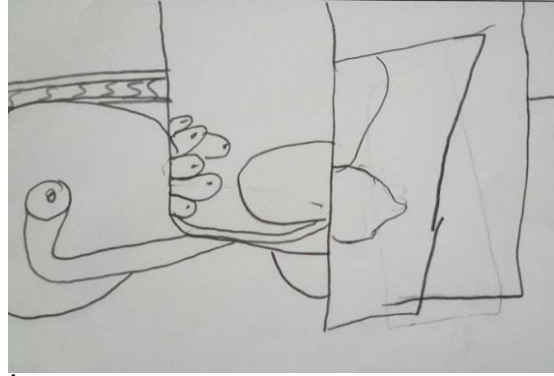
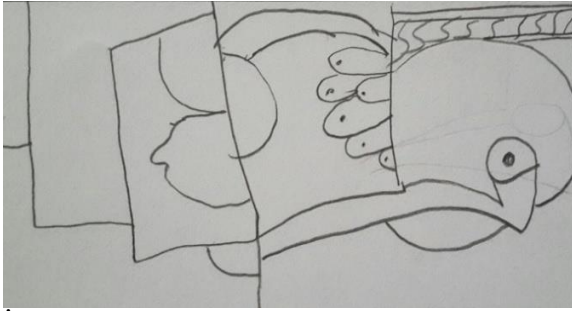
Diğer birçok resimde görüldüğü gibi bütünlük taşıyan nesnelere dikkat çekilmiştir. Öğrenci yorum katarak şişelerin altına masa çizmiştir. Sonraki resimde şekil açısından benzer özellik gösteren ve bir örüntü içinde olan nesneler görülmektedir. Bir sonraki çalışmada resim aynı şekilde aktarılmış, farklı yorumlanmasında ise resmin zemini dört parçaya ayrılmış ve farklı renklerde boyanmıştır. Nesnelerin yerleri değiştirilmiş ve yuvarlak formlar yarım çiçek şekline dönüştürülmüştür. Resmin orijinalinde olan limon aynı şekilde yapılmıştır.

25. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

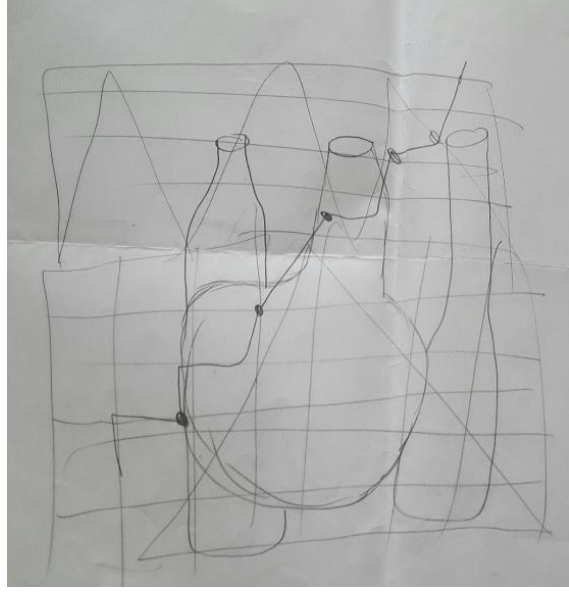
İkinci son çalışma

Parçaları şekillendirip bütünü algılamıştır. Öğrencinin algısında bütün önem taşımaktadır. Parçalar ikinci plandadır. Sonraki resimde aynı mantıktadır. Eksik parçaları tamamlama da sonuç alınmamıştır. İkinci çalışma yapılmamıştır. Ön çalışma ve son çalışma çizgisel ve şekli yönüyle aynı özelliklere sahiptir. Kompozisyonlarda sadece biçimlerin yönleri değiştirilmiştir. İki resimde de renk kullanılmamıştır. Çalışmalar iki boyutludur.

26. Öğrenci

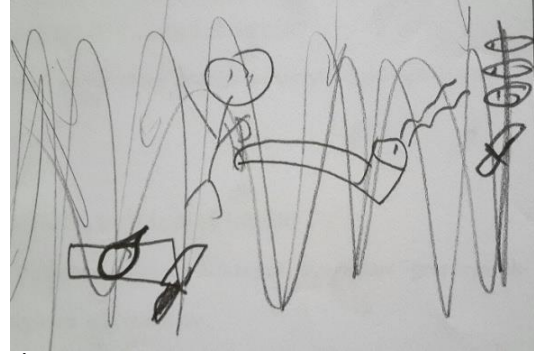
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

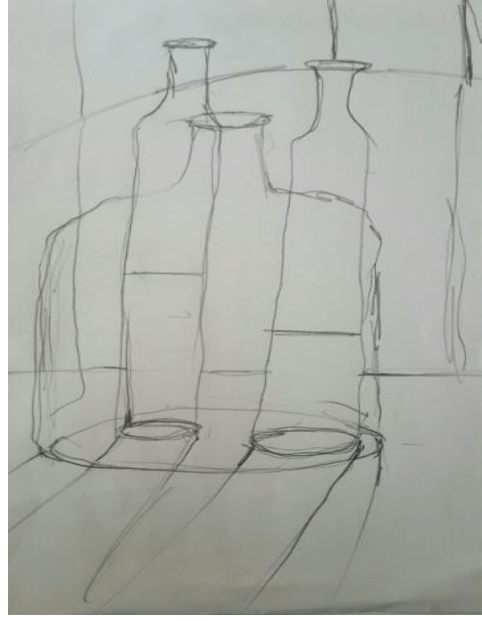
İkinci ön çalışma

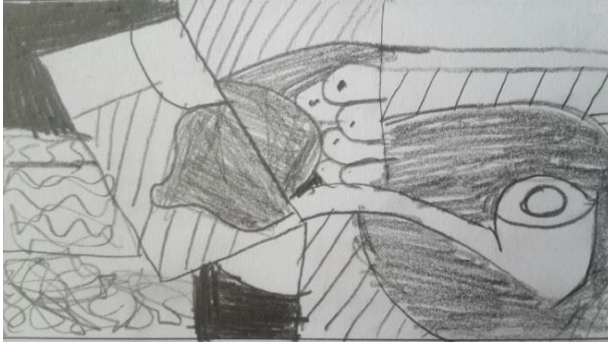
İkinci son çalışma

İlk algılanan sağ ve sol taraftaki şişelerdir. En önde bulunan şişe görülmemiştir. Şişeler daire içerisine alınmıştır. Arka plan tahmin yoluyla resmedilmiştir. Eşit şekilde karelere bölünmüştür. Çizgisellik görülmektedir. Çalışma iki boyutludur. İkinci çalışmada yine arka plan karelere bölünmüş, Şişeler resmedilmiştir. İki çalışmada da renk kullanılmamıştır. İlk çalışmaya göre oranlarda farklılık görülmektedir. Resim aynı şekilde aktarılmıştır. Diğer uygulamada ilk çalışmadaki gibi özen görülmemektedir. Arka plan gelişigüzel karalanmıştır. Figür, pipo ve geometrik biçimler çizilmiştir. İki uygulamada da renk kullanılmamıştır. Mekân algısı ve perspektif görülmez Çizgiler dağınık, gelişigüzel.

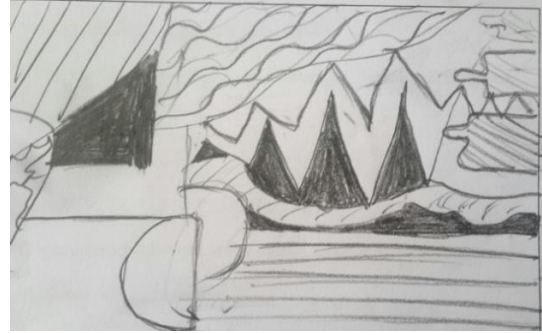
27. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Nesneler çizilmiştir. Nesnelerin yüzeyine arka planda görülen geometrik biçimler aktarılmıştır. İkinci çalışma da çizgisel benzerlik bulunmaktadır. Ancak nesnelerin boyutları ve detaylar daha doğrudur. Renk bulunmamaktadır. Resim aynı şekilde aktarılmıştır. Ayrıntılara inilmiştir. Somut nesneler özellikle vurgulanmıştır. İkinci resimde parçalar arasında yer değişiklikleri vardır. Geometrik şekiller kullanılmıştır. Özellikle üçgen biçimler görülmektedir. Her iki resimde de renk görülmez.

28. Öğrenci

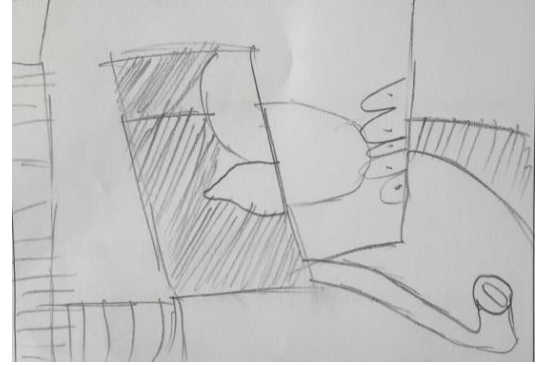
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

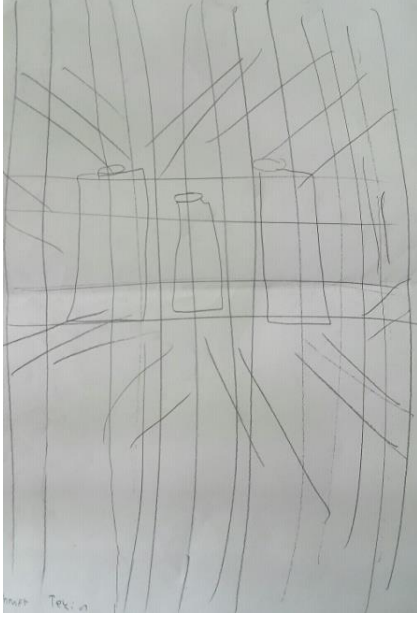
İkinci ön çalışma

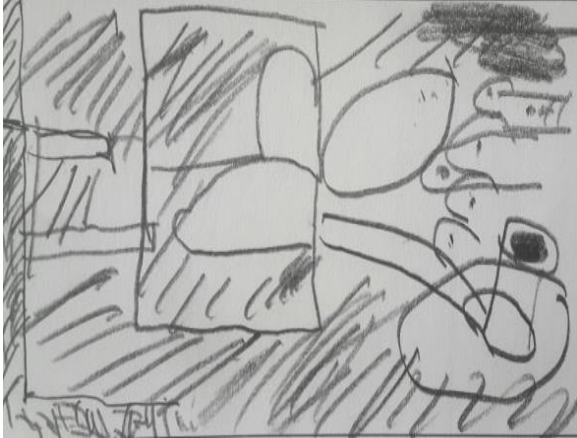
İkinci son çalışma

İki resimde çizgisellik yönüyle benzer özelliktedir. İlk resimde vurgu nesnelere yapılmıştır. Ama oranlar fark edilmemiştir. İkinci resimde mekân, perspektif ve oranlar yakalanmıştır. Resimde renk ve ton değerleri yoktur. Her iki çalışmada birbirine benzemektedir. Ancak ikinci çalışmada biraz daha sadelik görülmektedir. Renk kaygısı görülmez

29. Öğrenci

Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

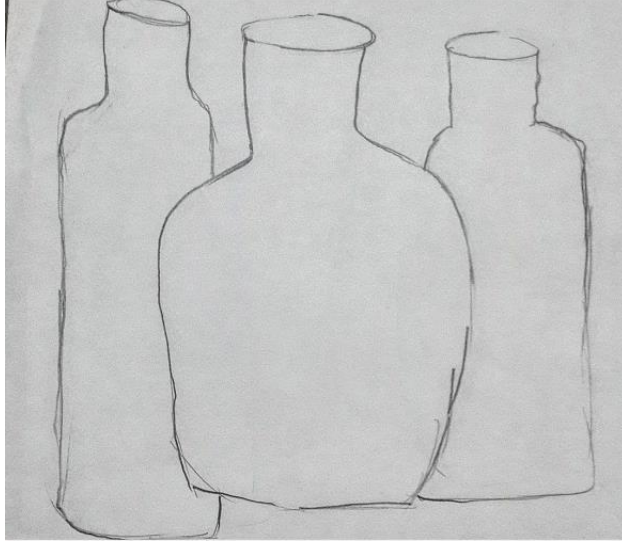

İkinci ön çalışma

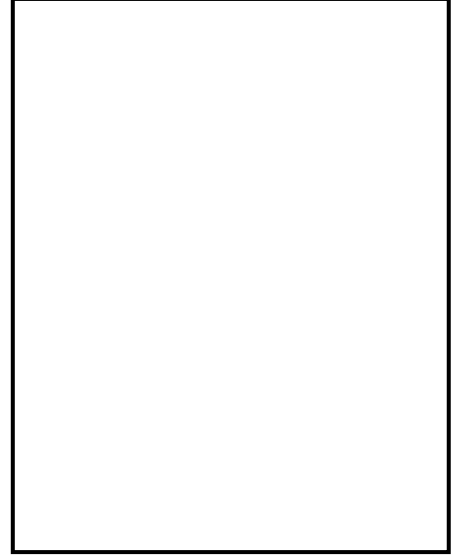
İkinci son çalışma

Çocuk, resimde arka planda karmaşık çizgiler kullanmıştır. Çizgiler resimde görüldüğü şekilde yansıtılmamıştır. Hayal gücü ile kompozisyon kurulmuştur. Çalışma iki boyutlu ve renksizdir. Öğrenci ikinci uygulamayı yapmamıştır. Resimlerde net bir görüntü yoktur. Karmaşık ve dağınık bir ifade vardır. İlk resim özensiz bir çalışmadır. İkinci uygulama da çocuk sanatsal gelişim açısından bulunduğu dönemi yansıtmamaktadır. Çalışmada perspektif, oran-orantı, kullanılmamıştır. Zayıf bir ifade bulunmaktadır. Birkaç nesne ele alınıp resmedilmiştir. İki uygulama çalışmasında da renk kullanılmamıştır.

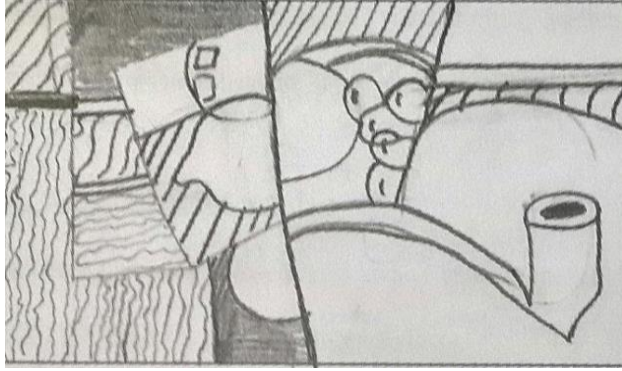
30. Öğrenci

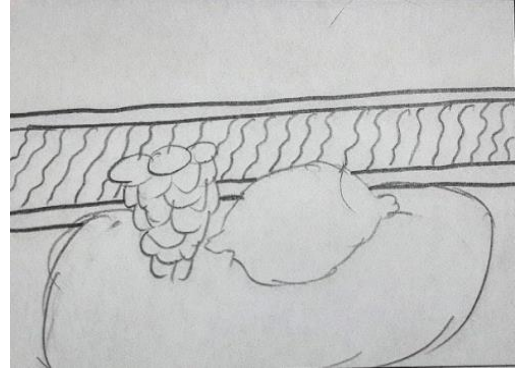
Birinci ön çalışma

Birinci son çalışma

İkinci ön çalışma

İkinci son çalışma

Çocuk, ön uygulamada bütün formları resmetmiştir. Arka planda geometrik formlar kullanılmamıştır. Objeler resimsel yüzeyi kaplamış, Boşluk az görülmektedir. İki boyutlu bir görüntü mevcuttur. Renk, ışık gölge görülmez. İkinci çalışma yapılmamıştır.

İkinci uygulamada ise gösterilen eser aynı şekilde aktarılmıştır. İkinci aşamada ise daha sade bir anlatım görülmektedir. Kompozisyonda görülen limon, üzüm ve tabak bütün bir şekilde resmedilmiştir. Geride ise yatay bir şerit yapılarak içerisi kıvrık çizgiler ile süslenmiştir. Her iki çalışmada da renk kullanılmamıştır.

Tablo 1

Düzenlenen Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Gestalt İlkelerinin Ders Planını Uygulamaya Etkisi

	Görsel algılama	Parça bütün ilişkisi	Şekil zemin algısı	Yaratıcı düşünme
Öğr.	1. Uygulama	2. Uygulama	1. Uygulama	2. Uygulama
1	Üç şişe resmedilmiştir.	Ön planda bulunan objeler ve arka plandaki geometrik formlar resmedilmiştir.	Limon bütün olarak resmedilmiştir. Renk kullanılmamıştır.	Limon balona dönüştürülmüştür. Renk kullanılmamıştır.
2	Üç şişe resmedilmiştir. Sağ ve sol taraftaki şişelerde renk kullanılmıştır.	Objeler ve geri plan resmedilmiştir.	Eksik parçalar tamamlanmıştır. Resimde görülen meyveler ve pipo çizilmiştir. Zıt renkler ile sıcak renkler kullanılmıştır.	Kompozisyon dikey oluşturulmuştur. Canlı renkler kullanılmıştır. Çizgisellik görülmektedir.
3	Resimde bulunan şişeler ve renkler algılanmıştır.	Çalışmada bütün nesneler ile arka plandaki parçalar resmedilmiştir. Renk kullanılmıştır.	Limon tamamlanmıştır. pipo ve üzüm tanelerinin devamı düşünülerek dikdörtgen bir biçim yapılmıştır.	Formlar birleştirilerek kuş olarak düşünülmüştür.
4	Şişeler algılanmıştır. Renk konusunda açık ve koyu tonların keşiştiği noktalar vurgulanmıştır.	Öncelikle bütün parçalar resmedilmiştir. koyu tonda olan ve aynı yöne giden çizgiler belirtilmiştir. soğuk ve sıcak renkler ile canlı renkler kullanılmıştır.	Resim aynı şekilde betimlenmiştir. Ancak gelişigüzel bir çalışma şekli görülmektedir.	Açık değerde ve sadelik içeren nesneler ele alınmıştır. Limon balık şekline dönüştürülmüştür. Resimde boşluk fazladır.
5	Şişeler algılanmıştır. Ama oranlar farklı ifade edilmiştir. Renk kullanılmamıştır.	Şişeler çizilmiştir. renkler özgün kullanılmıştır. oran orantı daha doğru aktarılmıştır.	Kompozisyon farklı şekilde düzenlenmiştir. yarım şekilde olan meyve formları bütün yapılmıştır.	Kompozisyon içerisinde meyvelerin yerleri değiştirilmiştir. gülümseyen yüz formları görülmektedir.
6	Resmin genel görünümü algılanmıştır.	Resimde karmaşa görülmektedir. Ön plan ve arka planda bulunan parçalar ayırt edilememiştir. Renk konusunda daha başarılı bir görüntü vardır.	Yarım görülen nesneler tamamlanarak yapılmış ancak çizgisel unsurlar ve fon oluşturulmamıştır.	Üzümler çiçek olarak düşünülmüş limon balonlara dönüşmüş aynı şekilde resimde ayrıntı ve çizgisellik görülmektedir.
7	Resimdeki renkler algılanmıştır.	Resimdeki ayrıntılar parçalar ve şişe formları, oran ve orantı tasvir edilmiştir.	Aynı şekilde aktarım söz konusudur. yarım nesneler tamamlanmıştır.	Bütün nesneler aktarılmış ve resim daha sade bir düzenleme ile sunulmuştur. piponun ağız kısmına çiçekler çizilerek limon vazo olarak düşünülmüş üzerine figür eklenmiştir. çizgisellik görülmez.
8	Arka planda bulunan geometrik formlar üzerinde durularak şişe formları sadeleştirilmiştir. çok renklilik algılanarak kullanılmıştır.	İlk resmin aksine renk görülmez şişeler vurgulanarak fondaki biçimler çizilmemiştir.	Limon bütün alınarak resmin aslında görülen limonun yanındaki yuvarlak form çaydanlığa çevrilmiştir. üzümler bütündür. Diğer ayrıntılar görülmez.	Pipo üzerine yumurta konulmuş kaşık olarak düşünülmüştür.
9	Şişeler çizilmiştir. özellikle ortada görülen şişeye vurgu yapılmıştır. şişe formlarını öne çıkaracak alanlarda renk görülmektedir.	Resim daha ayrıntılı bir görüntüye sahiptir. parçalar resmedilmiştir.	Belirgin, yalın ve bütün unsurlar alınarak çizgiler kullanılmamıştır.	Yarım parçalar da bütünlemeye gidilerek sadeleştirme yapılmıştır.
10	Bütün formlar algılanmış olup keskin çizgiler ve baskın tonlar kullanılmıştır.	Ayrıntı görülmektedir. aynı şekilde bütünlük gösteren biçimler ve koyu tonlar kullanılmıştır. zemin önemsenmemiştir.	Sadelik görülür. eksik parçalar tamamlanmış, benzer renk tonları kullanılmıştır.	Benzerlik bulunmaktadır. sadece küçük farklılıklar görülmektedir.
11	Şişeler algılanmıştır.	Resim aynı şekilde aktarılmıştır.	Benzer şekilde yorumlansa da çizgi ağırlıktadır. net bir görüntü yoktur. resme karmaşa hakimdir.	Resmin daha sade bir görüntüsü olmakla birlikte geometrik biçimler aynı yönde kullanılan çizgiler bulunmaktadır.

Tablo 1 (devam)

Düzenlenen Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Gestalt İlkelerinin Ders Planını Uygulamaya Etkisi

	Görsel algılama	Parça bütün ilişkisi	Şekil zemin algısı	Yaratıcı düşünme
Öğr	1. Uygulama	2. Uygulama	1.Uygulama	2.Uygulama
12	Objeler görülmüştür. oranlar yakalanmıştır. resimsel düzlemde kullanılan alan sol üst köşedir. bunun dışında boşluk bulunur.	Objeler çizilmiştir. oran ve orantı daha doğrudur. ilk resme göre çok farklılık görülmektedir.	Resimde bulunan birkaç nesne ele alınmıştır.	Aynı şekilde birkaç nesne seçilerek resmedilmiştir.
13	Objeler ve kare dikdörtgen yapıda biçimler görülmektedir. Çok renklilik mevcuttur.	Parça ve bütün ilişkisine daha fazla vurgu yapılmıştır. zemin ve aynı yönde bulunan çizgiler ile koyu tonlar aktarılmıştır.	Resimde sadece yarım şekilde görülen nesneler ve açık renk değerine sahip planlar görülür.	Meyveler figüre dönüşmüştür. çizgiler ritimseldir.
14	Dikey ve geometrik formlar ağırlıklıdır.	Daha düzenli bir resim aktarımı söz konusudur. Yatay ve dikey parçalar görülür.	Eksik parçalar tamamlanmıştır.	Arka plan görülmez pipo uçak olarak düşünülüp limon 4 parça olarak bütün yapılmıştır.
15	Şişeler çizilmiştir. sağ ve sol tarafta görülen şişeler daha küçük yapılmıştır. ortada olan büyük şişe renklendirilmiştir.	Aynı şekilde şişeler çizilmiştir. ortada bulunan şişe daha büyük gösterilmiştir.	Resimde bulunan tabak alınıp sadeleştirilmiştir. meyveler bütün olarak çizilip tabak içerisine yerleştirilmiştir.	Tekrar tabak içerisinde meyveler görülmektedir. ancak sayıları artırılmıştır. ayrıca pipo ve bıçakta resme eklenmiştir.
16	Şekil ve zemin aynı anda algılanmıştır. arka planda renk görülmektedir. şişeler üzerinde renk kullanılmamıştır.	Nesneler alınarak renk kullanılmamıştır.	Resimde üzüm, pipo, limon ve elma görülmektedir.	Yarım görülen limon tamamlanmıştır. pipo aynı şekilde çizilmiştir.
17	Şişeler ve renkler algılanmıştır.	Oran ve orantıya dikkat edilerek bütün nesneler alınmıştır. renk kullanılmamıştır. zeminde bulunan parçalar özensizdir.	Uygulama yapılmamıştır.	Limon kedi olarak çizilmiştir. limon ve pipo tekrar resmedilmiştir. Arka plan sadeleştirilmiştir.
18	Şişeler resmedilmiş arka plana önem verilmemiştir.	Parça bütün ilişkisi daha başarılıdır. Şişelerde renk kullanılmıştır.	Resim aynı biçimde ifade edilmiştir.	Resimde çizgilerin yönleri değiştirilmiştir. Limon figür, tabak şemsiye, pipo da şemsiyenin sapı olarak tasvir edilmiştir.
19	Şişeler ve aynı yönde olan çizgiler algılanmıştır.	Resimde görülen şişeler ve ortada olan şişe özellikle vurgulanmıştır.	Limon ve üzüm bütün olarak gösterilmiş olup geometrik şekiller yapılmıştır.	Üzümler ağaçta düşünülmüştür. boşluk fazladır.
20	Şişeler ve dikey şekilde dikdörtgen parçalar görülmektedir.	Uygulama yapılmamıştır.	Sadece limon bütün olarak resmedilmiştir.	Limon gözlük takmış ve ağzında pipo olan bir yüze çevrilmiştir.
21	Resmin bütünü algılanmıştır. eşit bölmeler yapılmıştır. Renk kullanılmıştır.	Objeler özenli bir şekilde resmedilmiştir. Genellikle mavi ve yeşil renk hakimdir.	Resim aynı şekilde çizilmiş bazı kısımlarda leke değerleri oluşturulmuştur. Limon ve yanında bulunan yuvarlak form bütün yapılmıştır.	Arka planda bulunan bölümlerin yerleri değiştirilmiştir. limon balon olarak yapılmış pipo da baston şeklinde çizilmiştir.
22	Şişeler yarım şekilde yapılmıştır.	Karmaşık bir yapı olsada bütünlük fazladır.	Aynı şekilde çizilmiştir.	Bölümlerde yer değişikliği vardır.
23	Bütün parça ilişkisi algılanmıştır. Birbirine yakın ve benzer nesneler dış hatları ile çizilmiştir.	Uygulama yapılmamıştır.	Aynı şekilde resmedilmiştir.	Meyveler bütün yapılmıştır. Beyaz bir daire içinde fincan yapılmıştır. Resmin üst bölümünde koyu tonlama görülmektedir. çizgisellik ve düzen yapılmıştır.
24	Bütün şişeler algılanmıştır. şişelerin altına masa çizilmiştir.	Benzer şekilde bir örüntü görülmektedir.	Resim aynı şekilde aktarılmıştır.	Resim dört parçaya ayrılarak her parça farklı renkte boyanmıştır. Nesnelerin yerleri değiştirilmiştir. Yuvarlak biçim çiçek olarak betimlenmiş limon aynı şekilde aktarılmıştır.

Tablo 1 (devam)

Düzenlenen Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Gestalt İlkelerinin Ders Planını Uygulamaya Etkisi

	Görsel algılama	Parça bütün ilişkisi	Şekil zemin algısı	Yaratıcı düşünme
Öğr	1. Uygulama	2. Uygulama	1. Uygulama	2. Uygulama
25	Öncelikle bütün algılanmıştır. parçalar ikinci plandadır.	Çalışma yapılmamıştır.	Aynı betimleme görülmektedir.	Biçimlerin yerlerinde değişiklik söz konusudur.
26	Sağ ve sol kısımda olan şişeler çizilerek daire içine alınıp vurgu yapılmıştır. fon karelere bölünmüştür.	Çizgisel bir anlatım bulunmaktadır. Oran ve orantı görülmektedir.	Resim aynı şekilde ifade edilmiştir.	Resimde yüzeysellik ve iki boyutlu görünüm vardır. Renk kullanılmamıştır.
27	Sadece nesneler çizilmiştir.	Nesneler ile arka plan bir arada yapılmıştır.	Resim aynı şekilde aktarılmıştır. Detaylar, Çizgisellik, leke değerleri görülmektedir.	Geometrik biçimler ve biçimler arası yer değişikliği bulunmaktadır.
28	Nesneler resmedilmiştir. Oranlar yakalanmamıştır.	Parça bütün ilişkisi, mekan, oran-orantı görülmektedir. Resmin genelinde hakimiyet vardır.	Resim ayrıntılarıyla çizilmiştir.	İlk çalışma ile benzerdir. Fakat daha sade bir anlatım vardır.
29	Karmaşık bir ifade vardır. Şekil- Zemin Ayrımı görülmez.	Çalışma yapılmamıştır.	Güvensiz çizgiler ve zayıf bir betimleme görülmektedir	İlk çalışma ile benzerdir.
30	Formlar resmedilmiştir.	Çalışma yapılmamıştır.	Çalışma aynı şekilde aktarılmıştır.	Dağınık duran yarım parçalar sade bir düzen içinde resmedilmiştir.

Tablo 2

Oluşturulan Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Ortaya Çıkan Benzer Özellikler

Bütünü algılama	Nesnelerin ilişkilerini kavrama	Odaklanma Şekil-Zemin Algısı Statik Öğeler Dinamik Öğeler	Renk Algısı	Özgün Çalışma	Geometrik Biçimlendirme
1.2.3.4.5.6.9.10. 11.12.13.15.16. 17.18.19.20.21. 22.23.24.25.26 .27.28.29.30. Numaralı katılımcılar bütün algılamada benzer özellikler göstermektedir	1.2.3.4.5.6.7.9.1 0.11.13.14.16.1 7.18.22.23.24.2 5.26.27.28. Numaralı katılımcılar parça bütün ilişkisinde benzer özelliktedir	17 numaralı katılımcı dışında geriye kalan bütün katılımcılar benzer niteliktedir.	4.7.10. 11.18.24 25.26.27.28.2 9.30 numaralı katılımcıların çalışmaları benzerdir.	2.3.4.5.6.7.8. 9.10.13.15.1 6.17.18.21.2 3.24. numaralı katılımcılar renk algısı konusunda benzerdir.	2.3.4.5.6.7.9.10.13.14.15. 17.18.19.20.21.23.30. numaralı katılımcılar yorumlama konusunda benzerdir.

Tablo 3

Oluşturulan Görsel Sanatlar Sınıf Ortamında Ortaya Çıkan Farklı Özellikler

Bütünü algılama	Nesnelerin ilişkilerini kavrama	Odaklanma Şekil-Zemin Algısı	Statik Öğeler	Dinamik Öğeler	Renk Algısı	Özgün Çalışma	Geometrik Biçimlendirme
7.8.14.Numaralı katılımcılar bütün algılamada başarı göstermemiştir.	8.12.15.19.20.21.29. Numaralı katılımcılar parça bütün ilişkisinde olumsuz sonuç vermiştir.	17 numaralı Katılımcı, geriye kalan bütün katılımcılar farklı sonuç vermiştir.	1.2.3.5.6.8.9.12.13.14.15.16.17.19.20.21.22.23. nolu katılımcılar farklı sonuç vermiştir.	1.11.12.14.19.20.22.25.26.27.28.29.30. nolu Katılımcılar renk Kullanmamıştır.	1.8.11.1216.22.24.25.26.27.28.29. numaralı Katılımcılar farklılık Göstermektedir.	2. 8. 11. 12. 16. 21. 22. 23. 24. 25. 29. nolu katılımcılar geometrik biçimlendirmede başarı göstermemiştir.	

Tablo 4

Ortaya Çıkan Benzer ve Farklı Özelliklerin Karşılaştırılması

Tema	Bütünü algılama	Nesnelerin ilişkilerini kavrama		Odaklanma	Renk Algısı	Özgün çalışma oluşturma	Geometrik biçimlerin Etkisi
Kod Öğr.	Görsel Biçimlendirme Hazırbulunurluk	Parça	Bütün ilişkisi	Şekil zemin algısı		Yaratıcılık	Kübizm
				Statik öğeler	Dinamik öğeler		
1	*		*		*		
2	*		*		*	*	*
3	*		*		*	*	*
4	*		*		*	*	*
5	*		*		*	*	*
6	*		*		*	*	*
7	*		*		*	*	*
8					*	*	
9	*		*		*	*	*
10	*		*		*	*	*
11	*		*		*	*	
12	*				*		
13	*		*		*	*	*
14	*		*		*		*
15	*			*		*	*
16	*		*	*		*	
17	*		*			*	
18	*		*	*	*	*	*
19	*			*		*	*
20	*			*		*	*
21	*			*		*	
22	*		*	*			
23	*			*		*	
24	*		*	*	*	*	
25	*			*	*		
26	*		*	*	*		*
27	*		*	*	*		*
28	*		*	*	*		*
29	*			*	*		
30	*			*	*		*

4.2. Çalışmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

4.2.1. Olumlu Yönleri

Çalışmaların olumlu ve olumsuz yönlerine bakıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

- Sunulan görseller çalışmayı ilgi çekici kılmıştır.
- Konu ile ilgili hareketli resimler çocuklar üzerinde merak ve heyecan uyandırmıştır.
- Ön çalışma esnasında, bütünü algılamada, başarılı sonuçlar gözlenmiştir.

4.2.2. Olumsuz Yönleri

- Aynı konunun tekrar resmedilmesi öğrencileri biraz isteksiz hale getirmiştir.
- Dikkat dağınıklıkları oluşmuştur.
- Konuyu kavramalarına rağmen uyarlama konusunda sıkıntılar gözlenmiştir.
- Zamanın yetersiz kalması nedeniyle bazı çalışmalar tamamlanamamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu Araştırmada Gestalt Kuramından yararlanılmıştır. Buna göre, yapılan uygulamalar ile görsel algı ve görsel bellek üzerinde olan etkilerine bakılmıştır. tek grup 30 öğrenciye ön çalışma ve son çalışma yaptırılmıştır. Bu çalışmalardan çıkan sonuçlar için tek gruplu deneysel deney yöntemi ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca çalışmaların benzer, farklı ve ortak özelliklerine göre değerlendirmeler yapılmıştır.

Birinci alt amaca bakıldığında, kısa süreli olarak gösterilen eserin algılanmasında öncelikle bütün bir görüntüye sahip olan ve anlaşılabilirliği basit, kolaylıkla çözümlenebilen nesnelerdir. Genel olarak çizimlerde görülen ön planda bulunan nesnelerin betimlenmesidir. Bireyin önemsendiği somut, sade, basit, birbirine yakın, elemanlardır. Bütün parçalar, daha doğrusu zihinde şablonu oluşmuş, bellekte anlamlandırılan nesneler kısa süre içinde fark edilmiştir. Buna göre somut kavramlar ve şekiller önceliklidir. Ön çalışmada çoğunlukla oran-orantı doğru şekilde verilememiştir. Bazı objelerin, oranları ters biçimde algılanmıştır. Küçük olan objeler büyük şekilde, büyük objeler ise küçük şekilde gösterilmiştir.

Birinci alt amacın sonucuna göre çoğunlukla eksik olan parçalar tamamlanarak bütün görüntü yakalanmaya çalışılmış, somut biçimlere yine vurgu yapılmıştır. Oran-orantı daha doğru şekilde yakalanmıştır. Parça bütün ilişkisinde çalışmalar, daha dengeli bir kompozisyona sahiptir. Ancak genelde görülen arka plandaki biçimlerin gelişigüzel sergilenmesidir. Resimlerde, biçimlerin arasında ilişki kurulmuş olsa bile detaylandırılan somut nesnelerdir. Öğrencilerin yaş aralıklarına bakıldığında da sanatsal gelişim açısından perspektif, oran-orantı, iki boyutlu yüzeyde üç boyutu yakalama, nesnelerin boşluk içindeki yerlerini gösterebilme ve görsel algılama bakımından da gelişmiş bir durumdadırlar.

İkinci alt amacının analizine göre; bütün parçalar üzerinde durulmuştur. Doğada görülen anlamlandırılmış nesneler şekil olarak algılanmıştır. Çalışmalarda bulunan çizgisel öğeler,

Üçgen, kare, dikdörtgen gibi geometrik biçimler zemin olarak düşünülmüştür. Çoğunlukla görülen ise geometrik formların özensiz bir şekilde tasvir edilmesidir.

Renk açısından bakıldığında açık renkler görülmektedir. Şekil-zemin ilişkisinde ağırlıklı görülen yalın nesnelerin şekil, karmaşık biçimlerin zemin olarak tasvir edilmesidir. Ön çalışmada çoğunlukla görülen resmin ayrıntıları ile betimlenmesidir. Son çalışmaya bakıldığında genellikle somut nesneler ve geometrik biçimlerden yola çıkılarak farklı kompozisyon çalışmaları yapılmıştır. Renk kullanımda ise canlı ve parlak renkleri kullanmayı tercih etmişlerdir. Ara renkler ile açık tonlar fazla ilgi çekmemiştir. Öğrencilerin algılama sırasında ilk dikkatlerini çeken somut nesneler olmuştur.

Gestalt yasalarının yaratıcılık üzerindeki etkisine bakıldığında; çalışmalarda ağırlıklı olarak görülen nesnelerin, sade bir düzenleme ile yeniden yorumlanması olmuştur. Bazı resimlerde çizgisel öğelerin daha az kullanıldığı görülmekte, bazılarında ise hiç kullanılmadığı ve çalışma yüzeyinde arka planın boş bırakıldığı görülmektedir. Gösterilen eserlerdeki meyvelerden yola çıkarak obje çalışmaları yapılmıştır. Bazı çalışmalarda kompozisyonda nesnelerin yerleri değiştirilerek yorumlamaya gidilmiştir. Çocuklar genellikle belleklerinde var olan somut nesnelerden yola çıkarak kompozisyon oluşturmuşlardır. Öğrencilerin belleklerinde bulunan bilgileri, resimleriyle ilişkilendirerek somut, sade, bütünsel özellikte olan tasarımlar ortaya koydukları görülmüştür.

Ortaya çıkan bulgularda, çalışmaların çoğunlukla ortak özellikler gösterdiği söylenebilir. Sonuç itibarıyla bu araştırmada, gestalt ilkelerinden ve kübist çalışmalardan yararlanılarak yapılan uygulamaların, parça-bütün ilişkisini, şekil-zemin ayrımını ve yaratıcılığı desteklediği gözlenmiştir. İçerik analizi tablolarına göre bütünü algılamada 1.2.3.4.5.6.9.10.11.12.13.15.16.17.18.19.20.21.22.23.24.25.26.27.28.29.30. Numaralı

katılımcılar bütün algılamada benzer özellikler göstermektedir. Nesnelerin ilişkilerini kavramada, 1.2.3.4.5.6.7.9.10.11.13.14.16.17.18.22.23.24.25.26.27.28. katılımcılar parça bütün ilişkisinde benzer özelliktedir. Odaklanma ve şekil-zemin algısı 17 numaralı katılımcı dışında geriye kalan bütün katılımcılar benzer niteliktedir. Renk algısında 4.7.10.

11.18.24 25.26.27.28.29.30 numaralı katılımcıların çalışmaları benzerdir. Özgün çalışmada 2.3.4.5.6.7.8.9.10.13.15.16.17.18.21.23.24. numaralı katılımcılar renk algısı konusunda benzerdir. Geometrik biçimlendirmede 2.3.4.5.6.7.9.10.13.14.15.17.18.19.20.21.23.30. numaralı katılımcılar yorumlama konusunda benzerdir. Farklı özelliklere bakıldığında

7.8.14. Numaralı katılımcılar diğer öğrencilere göre bütün algılamada başarı göstermemiştir. Nesnelerin ilişkilerini kavramada 8.12.15.19.20.21.29. Numaralı

katılımcılar parça bütün ilişkisinde olumsuz sonuç vermiştir. Odaklanma şekil zemin algısında 17 numaralı katılımcı farklılık göstermiştir. 1.2.3.5.6.8.9.12.13.14.15.16. 17.19.20.21.22.23. nolu katılımcılar farklı sonuç vermiştir. Renk algısında 1.11.12.14.19.20.22.25.26.27.28.29.30. nolu katılımcılar renk kullanmamıştır. Özgün çalışmada 1.8.11.12.16.22.24.25.26.27.28.29. numaralı katılımcılar farklılık göstermektedir. Geometrik biçimlendirmede 2. 8. 11. 12. 16. 21. 22. 23. 24. 25. 29. nolu katılımcılar geometrik biçimlendirmede başarı göstermemiştir.

Güven (1996), “Resimde görsel algılama” adlı sanatta yeterlik tezinde Algılamayı, Uzay ile mekân algısını, Çocuklarda Görsel algılamayı ve gelişimini etkileyen ilkeleri ve algı ile duyular arasındaki ilişkiyi araştırmıştır.

Sırmalı (2015), Sanat Eğitimi Kapsamında “Görsel Algı” ve Gestalt isimli makalesinde, sanat eğitimi alan öğrencilerde görsel algı ile birlikte dokunsal algının farkındalığını sağlamak için yaptığı uygulamada. Sanat eğitiminde bütün öğrenme yoluyla yapılan etkinliklerin, sonuca hızlı ve kolayca ulaşmayı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Görsel algı ve Dokunsal algının geliştirilmesiyle, biçimlerin daha iyi duyumsanacağı kanısına varmıştır.

5.2. Öneriler

Sanat eğitiminde, görsel algı ile görsel belleğin gelişimine katkı sağlayacağına inanılan, Gestalt algı psikolojisinin ilkelerinden; aynı zamanda düşünce olarak bütüncül algıyı destekleyen sanatsal akımların felsefelerinden yararlanılabilir Bu doğrultuda yapılacak olan sanat eğitiminin, çocukların algılarını güçlendirip, hayal güçlerine ve yaratıcılıklarına olumlu katkı sağlayabilir. Özellikle sanat eğitiminde çocukların görsel algılarının geliştirilmesi ile nesnelerin ve şekillerin biçimsel özelliklerini daha iyi kavramalarını sağlayarak sonuca daha hızlı ve pratik bir şekilde ulaşmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle, öğrencileri basit biçimlerden karmaşık biçimlerde doğru yönlendirirken, öğrendikleri basit formlar sayesinde imgesel düşünmede kolaylık sağlayacağına inanılmaktadır.

Görsel sanatlar eğitimi derslerinde yapılan etkinlikler, gerçek yaşam ile ilişkilendirilebilir.

Derslerde Görsel materyallerden daha fazla yararlanılabilir. Sergiler, fuarlar ve sanatsal etkinliklere ağırlık verilebilir. Eğitimde algısal gelişim ile ilgili içerik zenginliği yapılabilir.

Sınıf ve atölye ortamı, görsel uyaranlarla dekore edilebilir. Sanat eğitiminde, düşünme ile algılamanın arasında bağlantı olduğu göz önüne alınarak, buna göre çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, N. (2011). *Ne kadar farkındayım? Gestalt terapi*. Ankara: Nobel
- Akaroğlu, E., & Dereli, E. (2012). Okul öncesi çocukların görsel algı eğitimlerine yönelik geliştirilmiş eğitici oyuncakların çocukların görsel algılarına etkileri. *Zeitschrift für die Welt der Türken Dergisi*, 4(1), 201-222. <http://www.dieweltdertuerken.org> sayfasından erişilmiştir.
- Akdağ, T. (2009). Gazete tasarımında bilinmeyenler. *Erciyes Üniversitesi İletişim Dergisi*, 1(1), 28-40. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/66259> sayfasından erişilmiştir.
- Akkoyun, F. (2005). *Gestalt terapi büyüme ve gelişme gücümüzün harekete geçişi*. Ankara: Nobel.
- Aksoy, Ş., Ayrancıoğlu, G., Benderlioğlu, R., Gökbulut, N., Karaman, A. & Ocak, E., Özsoy, V., Uzar, Ö., Yağcı, N., Yayan, G. (2006). Yöntem ve teknikleriyle görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar. V. Özsoy (Ed.), *Desen (çizgi resim) bilgisi ve uygulamalar* içinde (s. 30). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği.
- Alpar, S. (2006). *Bauhaus'un sahne tasarımına etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Altınkurt, L. (2005). Türkiye'de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 3-13. <https://dergipark.org.tr/dpusbe/issue/4754/65308> sayfasından erişilmiştir.
- Ames Odası. *Resim*. <https://web.itu.edu.tr/pusuluk/bakmak.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Androod, G. H. (2014). *İç mimarlık alanında görsel iletişim temelli grafik tasarım çözümleri*. Yüksek Lisan Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

- Arcimbaldo, G. (1563). Yaz [Resim]. Bayerische Staats gemalde sammlungen, <http://www.wikiart.org> sayfasından erişilmiştir.
- Aria, Ö. Ü. (2016). Dünyayı yeniden tasarlayanın bir başka yolu; Kübizm. *Yeni Yüzyıl Üniversitesi The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication Dergisi*, 6(2). 261-272. <http://dergipark.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arkonaç, A. S. (1998). *Psikoloji zihin süreçleri bilimi*. İstanbul: Alfa.
- Arnheim, R. (2012). *Görsel düşünme*. İstanbul: Metis.
- Ayaydın, A., Vural, D. & Tuna, S., Yılmaz, M. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Alakuş, A. O. & Mercin, L. (Eds.), Ankara: Pegem.
- Aydın, A. (2016). *Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme-öğretim*. Ankara: Pegem.
- Aydın, S. (2009). *Fatma tulin resmi: Algı, form ve pornografi*. İstanbul: Sel.
- Ayna, A., & Domaniçli, S. (2011, Ekim). *Duyusal hacim. mimari tasarım eğitimi: bütünleşme*. 2. Ulusal Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Aytaş, G. (2013). Yaratıcı dramının algısal öğrenmedeki rolü. *Ana Dili Eğitimi Dergisi* 1(1), 101-106 Doi:10.16916/aded.16023.
- Bakırcıoğlu, R. (2016). *Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Ankara: Anı. <https://ekaynaklar.mkutup.gov.tr:2199/tr/ara?index=&s=%C5%9Fekil+de%C4%9Fi%C5%9Fmezli%C4%9Fi> sayfasından erişilmiştir.
- Balcı, Z.(1995). Gestalt terapisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 7(7), 189-197. <https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/5668/makaleler/7/7/arastirmax-gestalt-terapisi.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Bangir, A. G. (2008). Görsel okuryazarlık ve öğretim teknolojisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi V(II)*, 74-102. <https://dergipark.org.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Basitlik İlkesi. [Resim]. <http://www.users.totalise.co.uk/~kbroom/Lectures/gestalt.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Başbuğ, F., & Başbuğ, Z. (2016). Görsel sanatlar eğitimi üzerine notlar. *Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Akdeniz Sanat Dergisi* 9(18), 74-98. <https://dergipark.org.tr/akdenizsanat/issue/27665/291636> sayfasından erişilmiştir.

- Bauhaus Atölyesi. [Resim]. https://vamidesigns.files.wordpress.com/2014/04/moholy_nagy_bauhaus_classes.jpg sayfasından erişilmiştir.
- Bauhaus Okulunda Öğrencilerin Form ve Kompozisyon Çalışmaları. [Resim]. <http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1500186220.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Bauhaus Stairway Oskar Schlemmer 1932 *Constructivism, Cubism*. [Resim]. <https://www.wikiart.org/en/oskar-schlemmer/bauhaus-stairway-1932> sayfasından erişilmiştir.
- Bauhaus'un Almanya'nın Weimar'daki binası. [Resim]. architizer.com/blog/pomo-mo/ sayfasından erişilmiştir.
- Bayraktar, N., Tamer, N., Tekel, A. & Gürer, N., Kızıldaş, A., Köroğlu, B. (2012). *Görsel Eğitimde yaratıcılık ve temel tasarım*. Ankara: Nobel.
- Berger, J. (2004). *Görme biçimleri*. (Y. Salman, Çev.). İstanbul: Metis.
- Beşgen, A. (1996). *Kübizm sanat akımının modern ve modern sonrası mimarlığa etkisi üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Beyoğlu, A. (2015). Sanat eğitiminde algı, görsel algı ve yanılsama: Victor Vasarely'nin çalışmaları üzerine bir inceleme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 17(1), 333-348 <http://dergipark.gov.tr> Sayfasından erişilmiştir.
- Bir Resme Bakarken ki Göz Hareketleri. [Resim]. <http://www.ataaof.edu.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Braque, G. (1938). *Studio with a black vase*. [Resim]. <http://www.georgesbraque.org/studio-with-a-black-vase.jsp> sayfasından erişilmiştir.
- Bulls-road. [Resim]. <http://www.dailyartmagazine.com/pablo-picassos-bulls-road-simplicity/> sayfasından erişilmiştir.
- Bütün Öğrenme.Tanımı. <http://egitimbilimlernotlari.com/> Sayfasından erişilmiştir.
- Büyüklik Değişmezliği. [Resim]. <https://tr.redsearch.org/images/514624#images-6> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., & Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2014) *DeneySEL Desenler* 4.Baskı, Ankara: Pegem.

- Cevizci, A. (2003). *Felsefe terimleri sözlüğü*. İstanbul: Paradigma.
- Ching, F. (2010). *Mimarlık ve sanatta yaratıcı bir süreç çizim*. (Ç. Birkan, Çev.), İstanbul: Yem.
- Cirhinlioğlu, F (t.y.). *Psikolojiye giriş algı-bölüm 5* <http://docs.neu.edu.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ciritli, H., Binbaşoğlu, C., & Kanad, H. (1973). Gestalt psikolojisi. *Eğitim Hareketleri Dergisi*, (19), 212-213.
- Cüceloğlu, D. (2012). *İnsan ve davranışı psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi.
- Cüceloğlu, D. (2018). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi.
- Çekirdekçi, V., & Toptaş, V. (2017). Bruner'in zihinsel gelişim ilkelerine göre ilköğretim matematik ders ve çalışma kitaplarında geometri. *IJETSAR International Journal of Education Technology and Scientific Researches* (2), 72-86. <https://www.researchgate.net> sayfasından erişilmiştir.
- Çellek, T. (2002). *Sanat ve bilim eğitiminde yaratıcılık*. <http://www.tulaycellek.com>. sayfasından erişilmiştir.
- Daş, C. (2014). *Bütünleşmek ve Büyümek Gestalt terapi yaklaşımı*. Ankara: HYB.
- Deniz, E., Avşaroğlu, S., Akbağ, M., Çelik, S., Eroğul, R., Eldeleklioğlu, J., Aypay, A., Erözkan, E., Çelik, M., Uslu, M., & Alkaya, Y. (2017). Eğitim psikolojisi. E. Deniz (Eds.), *Gestalt Yaklaşımı ve Öğrenme içinde* (s. 306-307). Ankara: Pegem <https://ekaynaklar.mkutup.gov.tr:2199/tr/ara?index=&s=gestalt+kuram%C4%B1&submit=&pgNb=2> sayfasından erişilmiştir.
- Dibek, B. (2013). Gestalt psikolojisi kaynak tarama ve rapor yazma dersi. https://www.academia.edu/6766604/Gestalt_Psychology sayfasından erişilmiştir.
- Eraslan, L. (2018). *Sosyal medya ve algı yönetimi sosyal medya istihbaratına giriş*. Ankara: Anı. <http://ekaynaklar.mkutup.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erdal, İ. (2006). *Gestalt Kuramının Grafik Tasarıma Etkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Erdem, M. (1954). *Resim tekniği*. Ankara: İstiklal.
- Erdoğan, G. (2016). Temel tasarım eğitimi: bir ders planı örneği. *Doğuş Üniversitesi Sanat Tasarım Fakültesi Dergisi* doi: 10.5505/planlama.2016.52714

- Erişti, S., Uluuysal, B.& Dindar, M. (2013). Görsel algı kuramlarına dayalı etkileşimli bir öğretim ortamı tasarımı ve ortama ilişkin öğrenci görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 47-66. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/17545> sayfasından erişilmiştir.
- Erman, O. & Boran. B. (2015). Kentsel mekanda heykel yerleştirmelerinin değerlendirilmesi: semiyotik bir model önerisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 170-190 DOI: 10.14812/cufej.009.
- Gestalt Yaklaşımı ve Öğrenme (s. 306-307). Ankara: Pegem <https://ekaynaklar.mkutup.gov.tr:2199/tr/ara?index=&s=gestalt+kuram%C4%B1&submit=&pgNb=2> sayfasından erişilmiştir.
- Görşen, N. (2011). *Çocuk ve görsel dili*. <http://www.gorselsanatlar.org/insanin-sanatsal-gelisimi/cocuk-ve-gorsel-dili/> sayfasından erişilmiştir.
- Gündüz ve Gece. [Resim]. <https://www.matematiksel.org/m-c-escher-siradisi-bir-ressam/> sayfasından erişilmiştir.
- Gürcüm, H. B., & Öneş, A. (2017). Bauhaus'ta bir dokuma ustası: Gunta Stölz a Weaving master in Bauhaus: Gunta Stolz. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 400-418 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.1776>.
- Güven, N.H. (1996). *Resimde görsel algılama*. Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Hareketli Görsel. [Resim]. <http://bilgioloji.com/pages/sosyal/bilim/psikoloji/gestalt-kurami-nedir/> sayfasından erişilmiştir.
- Tümdengelim tanımı. <http://www.felsefe.gen.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Psikoloji. <https://sosyoloji7.wordpress.com/2012/10/28/psikolojiye-giris> sayfasından erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu. (2019). Türkçe Sözlük. Ankara: TDK.
- Yapısalcılık Kuramı. <https://www.guncelpsikoloji.net>. sayfasından erişilmiştir.
- Psişik. <https://www.turkcebilgi.com> sayfasından erişilmiştir.
- İlhan, Ç.A. (2003). Sınıf öğretmeni yetiştirme programları ve sanat eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 36(1-2),13-24. <http://dergipark.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- İnanç, B., Bilgin, M., & Atıcı, M. (2004). *Gelişim psikolojisi çocuk ve ergen gelişimi*. Adana: Nobel.
- International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education Dergisi, 18(70), 67-75. <http://www.ijtase.net/ojs/index.php/IJTASE/article/view/133> sayfasından erişilmiştir.
- Kafası Eli Ayağı ve Kalbi Var Paul Klee 1930 41,5 x 29 cm. [Resim]. <https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-k/klee-paul/paul-klee-biyografi-eserleri/sayfasından> erişilmiştir.
- Kandinsky, W. (1923). *Composition VIII*, [Resim]. <http://www.leblebitozu.com/wassily-kandinsky-eserleri-ve-hayati/sayfasından> erişilmiştir.
- Kanizsa Üçgeni & Panda. [Resim]. <https://www.smashingmagazine.com/2014/03/design-principles-visual-perception-and-the-principles-of-gestalt/sayfasından> erişilmiştir.
- Kanmaz, E. (2015). Bir eğitim kurumu olarak Bauhaus'un günümüz görsel tasarım eğitimine getirileri. *Fırat Üniversitesi Journal of Educational Science*, 3(4), 117-136 <https://dergipark.org.tr/jedus/issue/16127/168724> sayfasından erişilmiştir.
- Kaplan, S. (2003). *Gestalt görsel algı teorilerinin bauhaus ekolü içinde seramik temel teknikleriyle uygulanması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ünlü, S (Ed).(2011). *Psikolojiye giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kalafat, S. (t.y.). *Algı Kuramı*. <https://psikoloji.gen.tr/genel-psikoloji/algı/sayfasından> erişilmiştir.
- Ketizmen, A. (2013). Genel eğitimde güzel sanatlar ve grafik eğitimi ve ilişkili uzmanlık alanları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 431-442 <http://www.gefad.gazi.edu.tr/issue/6732/90508> Sayfasından erişilmiştir.
- Kırık, A., Kozan. E. (2015). Üç boyutlu (3D) dijital animasyon teknolojisinin tv yayıncılığında kullanımı. *Asos Journal Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 293-311. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.673> sayfasından erişilmiştir.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21), (3, 4, 6). <http://dergipark.ulakbim.gov.tr>, sayfasından erişilmiştir.

- Korkutal, P. (2010). *Resim-iş eğitimi anabilim dallarında görsel belleğin gelişimine yönelik öğretim etkinlikleri ile görsel algı ilişkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kuş, Ö. S. (2013). *Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde grafik tasarım dersi eğitimine Gestalt kuramı ve ilkelerinin yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Lichtenstein, R. (1974). *Cubist still life*. [Resim]. <http://www.artsy.net> sayfasından erişilmiştir.
- Litografi. [Resim]. <https://www.mcescher.com/gallery/back-in-holland/relativity> sayfasından erişilmiştir.
- Manav, B. (2011). Hacimde bir tasarım parametresi olarak renk. *Sanat Tasarım Dergisi*, 1(8), 93-102 <https://dergipark.org.tr/sanatvetasarim/issue/20659/220398> sayfasından erişilmiştir.
- Müller-Lyer İllüzyon. [Resim]. http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Muller-Lyer_illusions sayfasından erişilmiştir.
- Nalıncı, Z. G. (2014). Görsel sanatlar dersi öğretim programının yaratıcılık açısından değerlendirilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ulakbilge Dergisi*, 2(3), 1-18. Doi:10.7816/ulakbilge-02-03-01 sayfasından erişilmiştir.
- Necker Küpü. [Resim]. <https://www.illusionsindex.org/ir/necker-cube> sayfasından erişilmiştir.
- Oğuz, E. (2014). *Çoklu sanat kimliği*. Sanatta Yeterlik Tezi. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Omü Uzem Eğitim Portalı (2014). *Gestalt Kuramı*. <http://portal.uzem.omu.edu.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özakkaş, T. (2008). *Bütüncül psikoterapi*. İstanbul: Litera.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343 <http://dergipark.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özkalp, E. (Ed.). (2002). *Davranış bilimlerine giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Özkalp, E., Arıcı, H., Bayraktar, R., Aydın, O., Erkal, B. & Uzunöz, A. (2002). Davranış bilimlerine giriş, Özkalp, E. (Ed.), *Duyum ve algı* (s. 216-217), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Gündüz.
- Öztürk, O. (1989). *Psikanaliz ve psikoterapi*. İstanbul: Evrim. <https://issuu.com> sayfasından erişilmiştir.
- Öztütüncü, S. & Özkartal, M. (2015). Soyut resimde, yapısal bütünlük ve biçim verme. *Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Akdeniz Sanat Dergisi*, 8(15), 92-103 <http://dergipark.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Pablo Picasso *Gitar ve Şişe*. [Resim]. <https://www.arthipo.com/tr-> sayfasından erişilmiştir.
- Panzo İllüzyonu. [Resim]. <https://rasyonalist.org> sayfasından erişilmiştir.
- Piet Mondrian (1921). [Resim]. <https://maddeninsanathali.blogspot.com/2013/05/resim-den-filme-filmden-modaya-piet.html> sayfasından erişilmiştir.
- Proximity principle. [Resim]. http://www.scholarpedia.org/article/Gestalt_principles sayfasından erişilmiştir.
- Renk Etkisi. [Resim]. Umut Al umutal@hacettepe.edu.tr görsel algılama sayfasından erişilmiştir.
- Rubin Vazosu. [Resim]. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/179891> sayfasından erişilmiştir.
- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma çocukta yaratıcılık*. Türkiye İş Bankası: Kültür.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Anı.
- Seylan, A.U. (2005). *Temel tasarım*. Mersin: Nadir.
- Sözen, M. & Tanyeli, U. (2005). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Şekil-Zemin İlişkisi [Resim]. <http://www.felsefe.gen.tr/psikoloji/sekil-zemin-iliskisi-nedir-sekil-ve-zemin-iliskisi.asp> sayfasından erişilmiştir.
- Şimşek, A. (2008). *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 5(2). 62-90. <http://dergipark.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Şirin, A. (2008). Oluşturmacılığın kuramsal temelleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (17), 196-205.. <http://www.marmaracografya.com> sayfasından erişilmiştir.
- Tasarım. [Resim]. <http://accolt.blogspot.com.tr/2014/04/picasso-e-matisse-disegni.html> sayfasından erişilmiştir.
- Topses, G. (2012). *Davranışçı ve varoluşçu-hümanistik psikolojik danışma kuramlarının ayırtedici ve örtüşen nitelikleri*. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education Dergisi*, 1(3), 67-75. <https://dergipark.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Türkyılmaz, R. (2008). *İlköğretim okulları 2. kademe (6, 7, 8. Sınıflar) görsel sanatlar dersinde soyut çalışmaların yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ulusoy, A., Güngör, A., Akyol, A. & Subaşı, G., Ünver, G., Koç, G. (2016). Eğitim psikolojisi. A. Ulusoy (Ed.), *Bilişsel yaklaşım Gestalt kuramı* (s. 356). Ankara:Anı.
- Vasarely, V. *Vega-Nor*. [Resim]. <https://www.wikiart.org> sayfasından erişilmiştir.
- Yakınlık İlkesi. [Resim]. <https://designshack.net/articles/inspiration/design-science-what-is-gest/alt-theory> sayfasından erişilmiştir.
- Yeşilyaprak, B. (2006). *Gestalt ve insancıl yaklaşımında öğrenme (power point sunumu)*. <http://www.biyoloji.egitim.yyu.edu.tr/ders/omk/pycy.pdf99> sayfasından erişilmiştir.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Yüksel, A. (1989). İletişim süreci bağlamında algılama, sibernetik ve Gestalt kuramlarının karşılaştırılması ve tartışmalar. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 5(5), 17-43. http://ekurgu.anadolu.edu.tr/assets/upload/pdf/20160513122156_ekurgu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Yüksel, N. (2015). *Bauhaus'un ustaları*. <http://nilgunyüksel.net/sayfasından> erişilmiştir.

EKLER

Ek 1. Öğrenci Performansları

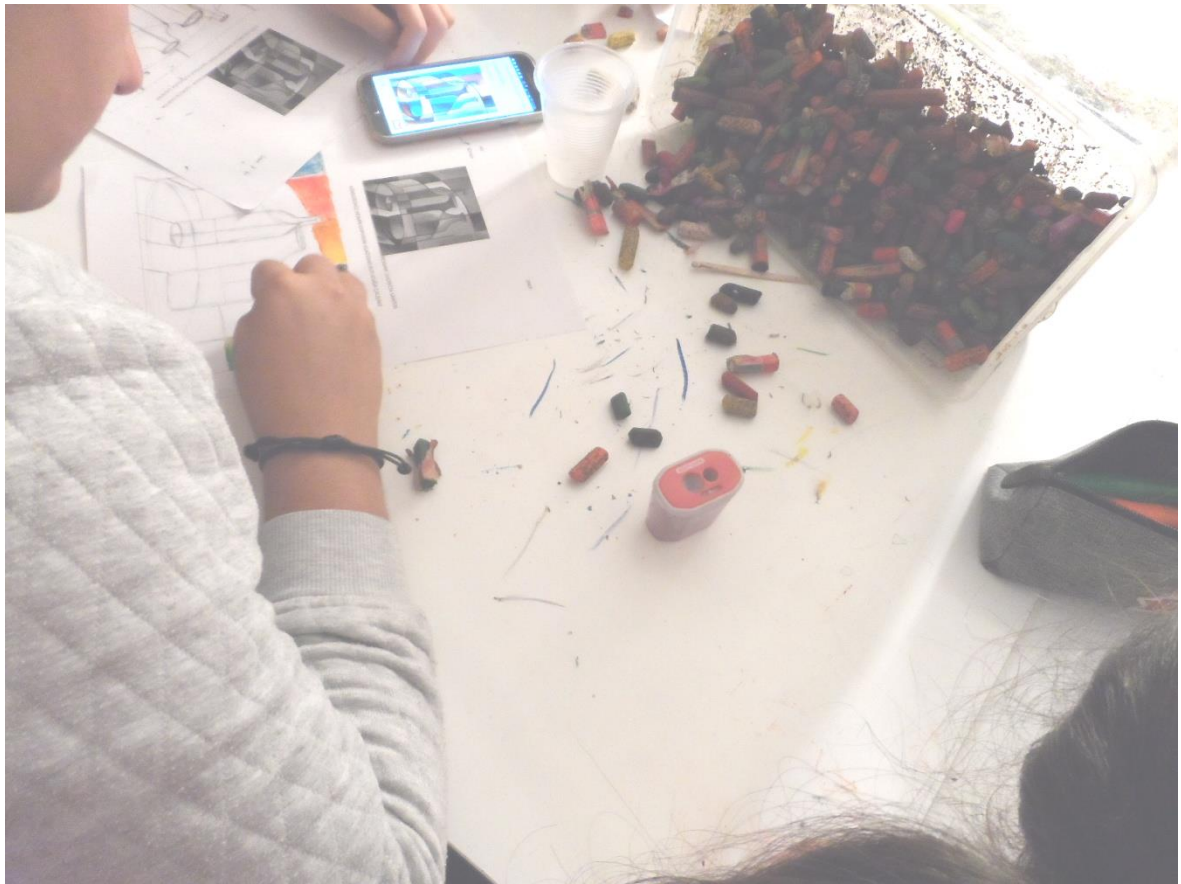

Ek 2. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.3841400
Konu : Araştırma İzni

22.03.2017

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 08/03/2017 tarihli ve 647 sayılı yazınız.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı yüksek Lisans öğrencisi Nermin KARAKAŞ'ın "**Gestalt Kuramının Kübizm Akımı ile Birleştirilerek İlköğretim 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Uygulanması**" konulu tez kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama formunun (32 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Vefa BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Adres:
Elektronik Ağ:
e-posta:

Ayrıntılı bilgi için:
Tel:
Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f9f7-4e8a-3343-a318-7ecf kodu ile teyit edilebilir.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...